

Plan razvoja Općine Vojnić 2021. – 2027.

kolovoz – listopad 2020. godine

Usklađeno sa strateškim dokumentima nacionalne razine: rujan 2021. godine

SADRŽAJ

1. OSNOVNA ANALIZA	4
1.1. OPĆA OBILJEŽJA PROSTORA / geoprometni položaj, zemljopisna, prirodna i kulturna obilježja	4
1.1.1. GEOPROMETNI POLOŽAJ.....	5
1.1.2. ADMINISTRATIVNA PODJELA I TIPOVI NASELJA	6
1.1.3. PRIRODNA OBILJEŽJA.....	7
1.1.4. KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA.....	13
1.2. STANOVNIŠTVO I LJUDSKI RESURSI (DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA, OBRAZOVANOST, ZDRAVSTVENO STANJE, ZAPOSLENOST I NEZAPOSENOST).....	18
1.2.1. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA	18
1.2.2. OBRAZOVNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA	21
1.2.3. ZDRAVSTVENO STANJE	23
1.2.4. NEZAPOSENOST	24
1.2.5. ZAPOSLENOST I TRŽIŠTE RADA.....	27
1.3. INFRASTRUKTURA (PROMETNA, KOMUNALNA, ENERGETSKA I POSLOVNA)	29
1.3.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA.....	29
1.3.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA.....	31
1.3.3. ENERGETIKA.....	34
1.3.4. POSLOVNA INFRASTRUKTURA.....	34
1.3.5. GOSPODARENJE OTPADOM	34
1.4. GOSPODARSTVO	35
1.4.1. INDEKS RAZVIJENOSTI	35
1.4.2. OSNOVNI GOSPODARSKI POKAZATELJI	37
1.4.3. INDUSTRija	40
1.4.4. OBRTNIŠTVO	40
1.4.5. ŠUMARSTVO	41
1.4.6. ISKORIŠTAVANJE MINERALNIH SIROVINA	42
1.4.7. POLJOPRIVREDA	43
1.4.8. LOVSTVO I RIBOLOVNA PODRUČJA	46
1.4.9. TURIZAM.....	47
1.5. DRUŠTVENE DJELATNOSTI.....	51
1.5.1. ODGOJ I OBRAZOVANJE	52
1.5.2. ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB.....	53
1.5.3. ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA	54
1.5.4. KULTURNE I DRUGE MANIFESTACIJE.....	55

1.6. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE LOKALNIM RAZVOJEM	56
1.7. BAZA RAZVOJNIH PROJEKATA – REZULTATI ZA PERIOD 2017. – 2020.	58
2. SWOT ANALIZA	61
3. VIZIJA I MISIJA.....	68
4. STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE.....	69
5. HORIZONTALNI CILJEVI	70
6. USKLAĐENOST STRATEŠKIH CILjeVA OPĆINE S CILjeVIMA EU, NACIONALnim I REGIONALnim STRATEŠKIM RAZVOJnim CILjeVIMA	72
7. PROVEDBENI MEHANIZMI.....	75
7.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVEDBU	76
7.2. FINANCIRANJE.....	78
8. PRAĆENJE I VREDNOVANJE	79
9. BAZA RAZVOJNIH PROJEKATA OPĆINE VOJNIĆ	81

1. OSNOVNA ANALIZA

1.1. OPĆA OBILJEŽJA PROSTORA / geoprometni položaj, zemljopisna, prirodna i kulturna obilježja

Općina Vojnić je jedinica lokalne samouprave smještena u samom središtu Republike Hrvatske podno Petrove gore u jugoistočnom dijelu Karlovačke županije kojoj administrativno pripada. Svojom površinom od 240,59 km² obuhvaća sveukupno 46 naselja koja su podijeljena u 13 katastarskih općina i 14 mjesnih odbora. Prema statističkoj regiji pripada Statističkoj NUTS-1 regiji koja označava Kontinentalnu Hrvatsku.

Slika 1. Karlovačka županija i općina Vojnić

(Izvor: <https://www.google.com/maps/place/Op%C4%87ina+Vojni%C4%87/@45.2998223,15.6346767,11z/> i <https://proleksis.lzmk.hr/30248/>, pristupljeno 12.09.2020.)

Blago brežuljkasti krajevi s niskim pobrđem, nizinama i šumama najbolje opisuje krajolik unutar kojeg je smješteno središte općine i najveće naselje, Vojnić, udaljen svega 26 km od županijskog središta Karlovca. Za razliku od ostalih naselja koja su više seoskog karaktera, Vojnić se ističe kao središte svih zbivanja, gospodarskog razvoja, kulturnih i sportskih događanja, okupljanja ljudi i slično. Područje Općine zauzima 6,64% teritorija Karlovačke županije, odnosno 0,43% kopnenog teritorija RH.

Prema popisu stanovništva iz 2011. područje Općine Vojnić naseljava **4.764** stanovnika te je prosječna gustoća naseljenosti iznosila 19,80 stanovnika na km². To je znatno manje od prosjeka Karlovačke županije od 35,55 st/km² i prosjeka cijele Republike Hrvatske od 78,1 st/km².

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br.174/14 i 123/17) i Uredbom o indeksu razvijenosti (NN 131/17) i Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN 132/17), Općina Vojnić svrstana je u I. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave. Vrijednost indeksa razvijenosti Općine Vojnić iznosi 89,828 dok je za Karlovačku županiju 95,191.

OPĆINA/ŽUPANIJA	VOJNIĆ	KARLOVAČKA ŽUPANIJA
površina (km ²)	240,59	3.625,46
broj kućanstava	1.620	47.524
broj stanovnika	4.764	128.899
gustoća stanovnika (st/km ²)	19,8	35,55
indeks razvijenosti	89,828	95,191

Tablica 1 - Osnovni statistički podaci o Općini Vojnić

Izvor: sistematizacija autora prema podacima iz: ARKOD-a, DZS-a, Popisa stanovništva 2011

1.1.1. GEOPROMETNI POLOŽAJ

Općina Vojnić smještena podno Petrove Gore, u jugoistočnom dijelu Karlovačke županije, te graniči sa sljedećim jedinicama lokalne samouprave: na sjeveru s gradom Karlovcem i Općinom Krnjak; na jugu graniči s Općinom Cetingrad; na zapadu s gradom Slunjem i Općinom Krnjak, dok na istoku graniči sa Sisačko-Moslavačkom županijom. Pored navedenog, Općina graniči i s Bosnom i Hercegovinom u svom jugoistočnom dijelu gdje je granica vodotok rijeke Gline, dok se u neposrednoj blizini nalazi stalni međunarodni granični cestovni prijelaz (Maljevac-Velika Kladuša) koji teritorijalno pripada Općini Cetingrad. Malogranični prijelaz u mjestu Gejkovac je završen, ali nije stavljen u punu funkciju.

Središte općine i najveće naselje je Vojnić, smješten u podnožju Petrove Gore, uz potok Radonju i državnu cestu D6, udaljen 26 km od županijskog središta Karlovca.

Najbliži veliki hrvatski gradovi općini Vojnić su Zagreb, Karlovac i Sisak. Cestovna udaljenost od lokalnog središta općine, naselja Vojnić do općinskih središta susjednih općina, većih naselja ili gradskih središta prikazana je u Tablici 2.

GRADSKA SREDIŠTA	UDALJENOST u km	OPĆINSKA SREDIŠTA	UDALJENOST u km
Karlovac	25,9	Vrginmost (Gvozd)	15,3
Zagreb	80,3	Topusko	26,6
Jastrebarsko	51,4	Cetingrad	25,2
Duga Resa	25,3	Krnjak	9,9
Sisak	70,3	Barilović	17,6
Glina	35,4	Lasinja	48,1
Petrinja	56,8	Velika Kladuša (BiH)	27,0
Slunj	37,2	Novo Mesto (Slov.)	63,2

Tablica 2. – Cestovna udaljenost naselja Vojnić od značajnijih gradskih i općinskih središta u okruženju
(Izvor: Sistematizacija autora prema <https://map.hak.hr/>, prist. 07.09.2020.)

1.1.2. ADMINISTRATIVNA PODJELA I TIPOVI NASELJA

Prema popisu stanovništva iz 2011. područje Općine Vojnić naseljava 4.764 stanovnika te je prosječna gustoća naseljenosti iznosila 19,80 stanovnika na km². To je znatno manje od prosjeka Karlovačke županije od 35,55 st/km² i prosjeka cijele Republike Hrvatske od 78,1 st/km².

Današnje granice Općine Vojnić su uspostavljene Izmjenom Županijskih granica 1997. godine. Teritorij općine Vojnić je podijeljen u 13 katastarskih općina i 14 mjesnih odbora koje čine ukupno 46 naselja:

1. Mjesni odbor Brdo Utinjsko obuhvaća naselja: Brdo Utinjsko,
2. MO Bukovica obuhvaća naselja: Bukovica Utinjska i Mandić Selo,
3. MO Kestenovac: Kestenovac, Klokoč, Dunjak i Petrova Poljana,
4. MO Ključar: obuhvaća naselje Ključar,
5. MO Knežević Kosa: Loskunja, Knežević Kosa, Živković Kosa i dio naselja Kokirevo,
6. MO Krstinja: Krstinja, Prisjeka, Kusaja, Lipovac Krstinski, Donja Brusovača, Gornja Brusovača, Džaperovac i Selakova Poljana,
7. MO Kupljensko: Kupljensko i Radmanovac,
8. MO Miholjsko: Miholjsko, Johovo, Rajić Brdo, Klupica, Mračaj Krstinski i Lisine,
9. MO Radonja – obuhvaća naselja: Radonja, Jurga, Krivaja Vojnička i ulicu Gornji Vojnić,
10. MO Svinica Krstinska: Svinica Krstinska, Gejkovac i Mracelj,
11. MO Široka Rijeka: Široka Rijeka, Jagrovac i Štakorovica,
12. MO Vojnišnic: Vojišnica i dio Kokireva
13. MO Utinja Vrelo: Utinja Vrelo, Malešević Selo, Podsedlo, Kartalije Selo, Gaćeša Selo i Međeđak Utinjski i
14. MO Vojnić, koji obuhvaća naselja: Vojnić (Donji Vojnić) i Kolarić.

Naselja u sastavu Općine Vojnić su izrazito ruralnog karaktera, smještena uz prometnice ili raštrkana po okolnim brdima. Od svih drugih naselja se izdvaja naselje Vojnić koje ima urbanu prostornu strukturu i sva obilježja malog lokalnog središta prije svega zbog glavnih prometnica koje kroz njega prolaze. Ostala naselja se prema kriterijima prometne povezanosti i njihovog položaja u prostoru mogu svrstati u dvije grupe sukladno njihovoj razvijenosti: naselja u stagnaciji i naselja s razvojnim potencijalom. U prvu skupinu spadaju sva naselja udaljena od glavnih prometnih pravaca čiji je broj stanovnika u stalnom opadanju. To se odnosi na naselja: Džaperovac, Gornja Brusovača, Johovo, Kartalije, Kestenovac, Klupica, Krivaja Vojnička, Lipovac Krstinski, Lisine, Malešević Selo, Mračaj Krstinski, Petrova Poljana, Prisjeka, Radmanovac, Selakova Poljana, Štakorovica, Utinja Vrelo. Naselja uz prometnice Karlovac – Vojnić (Knežević Kosa i Živković Kosa) i Vojnić – Glina (Vojišnica) te ostala naselja uz prometnice koja su po broju stanovnika nešto veća od prethodno navedenih (uz prometnicu Vojnić – Velika Kladuša, BiH Kupljensko, Miholjsko, Krstinja, Donja Brusovača, Široka Rijeka, a u neposrednoj blizini su i Svinica Krstinska i Gejkovac; su u nešto povoljnijem položaju. Sva naselja koja su susjedna

općinskom središtu imaju razvojne potencijale prije svega zbog dobre cestovne povezanosti (npr. Radonja, Kolarić, Loskunja i Jurga).

1.1.3. PRIRODNA OBILJEŽJA

Područje općine Vojnić ima pretežito brežuljkasti reljef, pokriven šumama bukve, graba i hrasta, manjim vodotocima te poljoprivrednim površinama pašnjaka, oranica i voćnjaka. Prosječna nadmorska visina je 160 m, a izdvaja se najviši je vrh Petrove Gore, Mali Petrovac s nadmorskom visinom od 512 m.

Klima na područje općine Vojnić je umjerenou kontinentalna s količinom padalina u rasponu 1000 – 1400 mm i umjerenim temperaturama, više pod kontinentalnim nego pod jadranskim utjecajem. Postoje razlike u temperaturama u pojedinim naseljima općine koje nisu značajne.

Veći dio prostora zauzimaju šume, što je osobito izraženo u istočnom dijelu općine na Petrovoj Gori. To je veliki kompleks šume, koji se prostire i na područja susjednih općina Gvozd i Topusko u Sisačko-moslavačkoj županiji. Iako je eksploatacija tehničkog, ogrjevnog drveta i bio mase zadnjih godina snažno izražena, još uvijek su prisutne velike površine nedirnutih mješovitih šuma bukve i graba. U drugim dijelovima općine su prisutne manje šumske površine, uglavnom na sjevernim stranama brežuljaka, gdje se smjenjuju šumarci i lugovi bukve, graba i hrasta, a mjestimično se pojavljuju breze, pitomi kesten i divlje voće. Na područjima Kestenove Gore i Petrovca, u dijelovima nekadašnjeg spomen područja, postoje i manji potezi crnogoričnog drveća koje je planski zasađeno.

Dominantna gospodarska grana je poljoprivreda pa se na brdovitom krajoliku općine izmjenjuju površine pašnjaka, livada i oranica, a ratarstvo je dosta često u funkciji stočarstva. U zadnjih desetak godina pristup poljoprivredi se mijenja pa su podignute značajne površine plantažnih nasada voća, najčešće šljiva i oraha, a u zadnje vrijeme lješnjaka i višnje. Ipak, još uvijek su izražene velike poljoprivredne površine koje su zarasle i zapuštene, pa dolazi do pojave nekvalitetnih samoniklih šuma, često s prisutnim invazivnim stranim vrstama (najčešće bagrem - *Robinia pseudoacacia L.*). Velike šumske površine kao i zapuštene poljoprivredne površine stvaraju preduvjete za idealna staništa brojnoj divljači što cijelo to područje čini izrazito pogodnim za razvoj oblika lovnog turizma.

U prošlosti su se intenzivno eksploatirala nalazišta mineralnih sirovina građevnog kamena i keramičke gline. Osobito je bila značajna eksploatacija gline kao sirovinske osnove za proizvodnju keramičkih pločica, međutim prestankom rada tvornice pločica sva nalazišta su napuštena. Danas se eksploatira samo građevinski kamen i to samo na jednoj lokaciji. Od prirodnih resursa postoje nalazišta kvarcnog kamena i pijeska koja nisu dovoljno istražena.

Na području općine nema većih vodotoka, a od onih manjih, koji se uglavnom spuštaju niz padine Petrove gore, izdvaja se Radonja, koji prolazi kroz naselje Vojnić i kao rječica utječe u rijeku Koranu na području Grada Karlovca. Preostali potoci su Vojišnica, Kupljenčica, Utinja,

Bukovica. Potoci u južnom dijelu općine utječu u rijeku Glinu koja svojim većim dijelom čini međudržavnu granicu s Bosnom i Hercegovinom. Na području općine se nalaze tri vododjelnice: sliv Gline, sliv Korane (preko Radonje) i sliv Utinje. Kao rezultat nepropusnih geoloških slojeva javljaju se izvori vode u podnožjima brežuljaka uz koje su formirana i većina naselja. Najniži dijelovi općine su tereni uz potok Utinju i rijeku Glinu koji imaju močvarne karakteristike. Nizinski dio karakteriziraju nepropusna tla na kojima su radi bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom potreбni ograničeni hidromelioracijski zahvati.

Osim za potrebe navodnjavanja manjih površina, od potencijala vezanih uz vodotoke izdvajaju se jedino nekoliko mlinica na Radonji i njenim pritokama za koje postoji mogućnost obnove i korištenja u turističke svrhe. Potencijali rijeke Gline su također vrlo ograničeni, prije svega iz razloga jer se radi o međudržavnoj graničnoj rijeci.

Slika 2. –Panorama Vojnića

(Izvor: <https://www.tz-vojnic.hr/wp-content/uploads/2019/02/sv9.jpg> , pristupljeno 12.09.2020.)

Zaštićena područja

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) utvrđuje devet kategorija zaštićenih područja. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja / Zavod za zaštitu okoliša i prirode je uspostavilo bazu zaštićenih područja RH koja sadrži granice zaštićenih područja u kategorijama zaštite prema Zakonu o zaštiti prirode: strogi rezervat, nacionalni park, park prirode, posebni rezervat, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park - šuma i spomenik parkovne arhitekture.¹

Na području općine Vojnić nalazi se dva zaštićena područja koja se odnose na značajni krajobraz Biljeg i značajni krajobraz Petrova Gora. Značajni krajobraz kao kategorija zaštite ima namjenu

¹ Izvor - <http://www.haop.hr/hr/tematska-područja/zasticena-područja/zasticena-područja/kategorije-zasticenih-područja>

zaštititi krajobrazne vrijednosti i biološke raznolikosti ili kulturno-povijesne vrijednosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja, i za odmor i za rekreaciju. Stoga je iznimno važno posebno izdvojiti vrijednosti zaštićenih područja općine Vojnić kako bi se mogli bolje iskoristiti njihovi razvojni potencijali.

Oba zaštićena krajobraza su proglašena još 05.12.1969. godine. Krajobraz „Biljeg“ se prostire na 194 ha, a „Petrova Gora“ na 2.734,91 ha od kojih 1.929,53 ha pripada općini Vojnić, a ostatak općinama Topusko i Gvozd iz Sisačko-moslavačke županije. "Petrova gora" i „Biljeg“ su zaštićeni prije svega zbog očuvanja cjelovitosti i prirodnog sastava šumskog staništa, potočnih dolina te krajobraznih i kulturno-povijesnih vrijednosti u svrhu održivog razvoja, te za potrebe turizma i rekreacije. Čine ih šuma bukve, običnog graba, hrasta kitnjaka i pitomog kestena. To je područje s jedinstvenim šumskim ekosustavima i staništima različitih biljnih i životinjskih vrsta kao i brojnih vrsta gljiva.

Slika 3. – Zaštićena područja općine Vojnić / Položaj značajnih krajobraza Biljeg i Petrova Gora
(Izvor: Interaktivna web karta zaštićenih područja RH <http://www.bioportal.hr/gis/>, pristupljeno 01.10.2020.)

Najvažnija prirodna obilježja oba značajna krajobraza su očuvani šumski predjeli bjelogoričnih šuma ispresjecani potočnim dolinama. U južnom dijelu prevladavaju šume hrasta kitnjaka i pitomog kestena, dok sjeverne obronke obrastaju bukove šume u kojima je prisutan obični grab. Posebnu prirodnu vrijednost čine i brojni izvori vode i bistri potoci s brzacima i slapovima. Osim prirodnih vrijednosti područje ovog značajnog krajobraza ima značaj i zbog svojih kulturno-povijesnih vrijednosti (od antičkih vremena, perioda srednjeg vijeka pa sve do 2. svjetskog rata).

Najveći dio šuma značajnih krajobraza "Petrova gora" i „Biljeg“ čine šumske zajednice gdje u sloju drveća prevladava obična bukva (*Fagus sylvatica*), zatim gorski javor (*Acer pseudoplatanus*), javor mlijec (*Acer platanoides*), glatki brijest (*Ulmus glabra*); u sloju grmlja crvena kozja krv (*Lonicera xylosteum*), žestika (*Rhamnus fallax*), širokolisna kurika (*Euonymus latifolius*), jednovrati glog (*Crataegus monogyna*), crna bazga (*Sambucus nigra*); u sloju zeljastih biljaka velevjetna gorska metvica (*Calamintha grandiflora*), velika mrtva kopriva (*Lamium*

orvala), žuta mrtva kopriva (*Lamium galeobdolon*), šumska ljubica (*Viola reichenbachiana*), zidna salatika (*Mycelis muralis*), proljetna kukavičica (*Lathyrus vernus*), šumski kopitnjak (*Asarum europaeum*), šumska kostrika (*Brachypodium sylvaticum*) i niz drugih. Druge po zastupljenosti u zaštićenom području su srednjoeuropske šume hrasta kitnjaka, te obične breze. Među njima prevladava mješovita šuma hrasta kitnjaka i pitomog kestena (*Querco-Castanetum sativae*; E.3.2.1.) brdskog vegetacijskog pojasa. U sloju drveća ove šume ističu se pitomi kesten (*Castanea sativa*) i hrast kitnjak (*Quercus petraea*), ponekad obična bukva ili obični grab. Sloj grmlja i niskog raslinja čine obični vries (*Calluna vulgaris*), crnkasta zućica (*Lembotropis nigricans*), bodljikava žutica (*Genista germanica*), šumska runjika (*Hieracium sylvaticum*), livadna urodica (*Melampyrum pratense*), bjelkasta bekica (*Luzula luzuloides*), orešac gomoljasti (*Lathyrus montanus*), ljepiva lepica (*Viscaria vulgaris*), te mahovine (*Hypnum cupressiforme*, *Polytrichum commune*...) i drugo. Posebnost značajnog krajobraza predstavlja veliki broj jestivih gljiva koje se mogu sakupljati tijekom čitave godine.²

Iako ne postoji cjelovita popis flore značajnih krajobraza, prema dostupnim podacima iz Crvenog popisa ugroženih biljaka i životinja Hrvatske (2004.), baze podataka Flora Croatica te drugih dostupnih podataka (<http://hirc.botanic.hr/fcd>), te drugih dostupnih podataka, ovdje obitava nekoliko ugroženih i zaštićenih biljnih svojti. Strogo zaštićene su: Kitajbelova režuha (*Cardamine kitaibelii*) i tamnocrvena kruščika (*Epipactis atrorubens*), a zaštićene: muška paprat (*Dryopteris filix-mas*) i oslad (*Polypodium vulgare*). Među vrstama koje bi mogле postati ugrožene ukoliko se ne poduzmu zaštitne mjere (stupanj ugroženosti NT) spominje se velevjetni naprstak (*Digitalis grandiflora*).

Na području značajnih krajobraza „Biljeg“ i „Petrova Gora“ obitava više vrsta sisavac: srna (*Carpreolus carpreolus*), divlja svinja (*Sus scrofa*), divlja mačka (*Felix sylvestris*), jazavac (*Meles meles*), kuna zlatica (*Martes martes*), kuna bijelica (*Martes fiona*), lasica (*Mustela nivalis*), lisica (*Vulpes vulpes*), vjeverica (*Sciurus vulgaris*), sivi puh (*Glis glis*) i zec (*Lepus europeaus*). Među strogo zaštićenim (SZ) vrstama sisavaca ističu se šišmiši: dugokrili pršnjak (*Miniopterus schreibersi*) i sivi dugoušan (*Plecotus austriacus*), a pod strogom zaštitom su i puh orašar (*Muscardinus avellanarius*; NT) i vidra (*Lutra lutra*; DD).

Od ptica koje stalno ili povremeno nastanjuju područje značajnih krajobraza su pod strogom zaštitom: škanjac osaš (*Pernis apivorus*; VU), vodomar (*Alcedo atthis*; NT), siva žuna (*Picus canus*; LC), bjelovrata muharica (*Ficedula albicollis*; LC), sirijski djetlić (*Dendrocopos syriacus*; LC), golub dupljaš (*Columba oenas*; DD) i crna žuna (*Dryocopus martius*). U zaštićene vrste ptica spadaju: sivi svračak (*Lanius minor*; LC), ševa krunica (*Lullula arborea*; LC), jastrebača (*Strix uralensis*; LC) i pjegava grmuša (*Sylvia nisoria*). Od vodozemaca na popisu strogo zaštićenih vrsta je žaba gatalinka (*Hyla arborea*; NT). Pod strogom zaštitom je i sedam vrsta leptira.

U središtu značajnog krajobraza "Petrova gora", na vršnom platou koji uključuje i najviši vrh Mali Petrovac (512 m) je formiran Ornitolološki park, koji je uklopljen u planinarsku obilaznicu. Prolazi

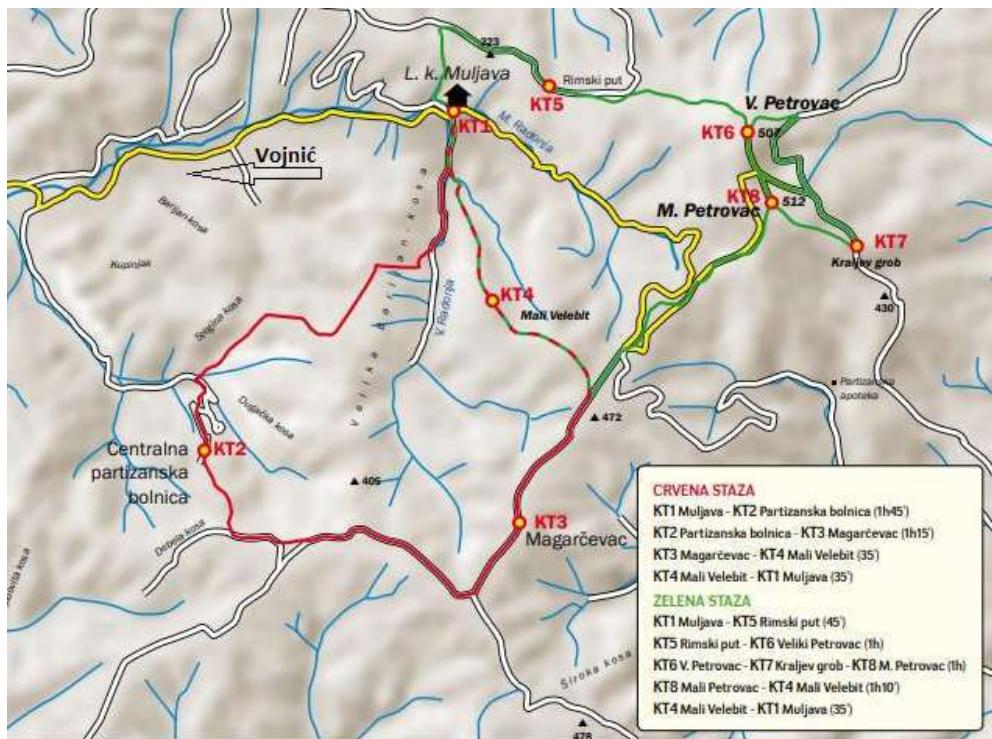
² GRUPA AUTORA: *Značajni krajobraz Petrova gora - Biljeg / Zaštićeno područje prirode*. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Karlovačke županije "Natura viva". Karlovac, 2011. ([PDF](#))

pokraj značajnih povijesnih lokacija kao što su: arheološki ostatci pavlinskog samostana svetog Petra i „Kraljevog groba“. Park je namijenjen poduci učenika, studenata i drugih posjetitelja. Prostire se na površini od 13,6 ha, s dvije osnovne cjeline: šumski dio, na površini od 12,6 ha, i antropogeni dio, koji čine uglavnom livade. Park su 2008. godine osnovali nevladina udruga PCAP International i Hrvatske šume d.o.o. - Uprava šuma Podružnica Karlovac. Park obuhvaća ornitološke staze s poučnim pločama, promatračnicom za promatranje ptica, lokvom za ptice, kućicama za gniazđenje ptica dupljašica i poludupljašica i zimskim hranilicama.

Na području značajnog krajobraza sačuvane su brojne kulturne i povijesne znamenitosti koje potječu od antičkih vremena pa do suvremenog doba. Najveći dio te baštine nalazi se u uskom obuhvatu najvišeg vrha Petrovca, preko kojega je vodila rimska cesta sagrađena u doba Rimskog Carstva (1-4. st.) koja je povezivala rimske provincije Dalmaciju i Panoniju. Cesta se pružala se od rimskog naselja na mjestu današnjeg Topuskog na zapad, preko Perne i Petrovca te dolinom Radonje, u smjeru rimskog uporišta u današnjem Kamenskom kraj Karlovca. Cesta je u to vrijeme služila uglavnom za vojne potrebe dok se kasnije, tijekom srednjeg vijeka, koristila kao trgovački put. Današnja cesta od Vojnića prema Perni dijelom slijedi smjer stare povijesne ceste, a njen dio u blizini izletišta Muljava uklopljen je u poučnu stazu koja je zbog toga prozvana "Rimski put".

Na mjestu podno vrha Mali Petrovac bila je rimska stražarska utvrda koja je štitila sigurnost putnika koji su cestom prelazili preko Petrove Gore. Kasnije, dokument iz 1225. godine upućuje da su na Petrovcu izgradili utvrdu i samostan crkveni viteški red templari. Na istom mjestu, vjerojatno već potkraj 13. stoljeća samostan i crkvu posvećenu svetom Petru apostolu su dogradili pavlini - redovnici reda svetog Pavla. Samostan je prvi puta stradao u turskim osvajanjima 1445. godine, ali su ga redovnici koristili sve do 1558. godine, kada je opustošen. Kasnije je na ruševinama samostanske crkve izgrađen obrambeni zidani čardak koji se u raznim oblicima koristio sve do prestanka sukoba s Turcima i potpisanih mirovnog sporazuma 1791. godine, nakon čega ubrzano propada. Danas su očuvani dijelovi zidova nekadašnjih građevina i obrambeni jarak. Iako se formalno arheološko nalazište danas nalazi na administrativnom području općine Topusko, predstavlja nedjeljivu cjelinu značajnog krajobraza Petrova Gora i sastavni je dio turističke ponude od 2008. godine.

Prema predaji posljednji hrvatski kralj iz narodne loze Petar Svačić poginuo je 1097. godine u bitci u gori Gvozd što je bio rani srednjovjekovni hrvatski naziv za današnju Petrovu goru (ali i Kapelu kod Modruša). Kralj je pokopan blizu vrha Mali Petrovac, pa je mjesto navodnog kraljevog groba obilježeno spomen-pločom i informativnim panoom koje su 2006. godine postavili djelatnici Hrvatskih šuma - UŠP Karlovac.

Slika 4 - Planinarska obilaznica Petrova gora - karta i kontrolne točke

Kontrolne točke obilaznice: 1. Muljava; 2. Partizanska bolnica; 3. Magarčevac (480 m); 4. Mali Velebit (420 m); 5. Rimski put; 6. Veliki Petrovac - spomenik (507 m); 7. Kraljev grob; 8. Mali Petrovac - samostan (512 m)

(Izvor: PD "Šumar", Zagreb i <https://www.dinarskogorje.com/petrova-gora.html>)

U šumi Vrletne strane na Petrovoj gori otvorena je prva šumska partizanska bolnica u vrijeme narodnooslobodilačkog rata u listopadu 1941., a u predjelu Pišin gaj otvorena je u svibnju 1942. godine nova bolnica koja će postati Centralna partizanska bolnica i raditi sve do kraja rata 1945. godine. Kroz bolnicu i obližnje zemunice prošlo je više tisuća ranjenika. Nakon rata dio bolničkih baraka je obnovljen i preuređen u muzej. Podignuta je spomen-ploča liječnici Mariji Šlezinger, a redovito se održavalo i partizansko groblje. Sabor Hrvatske proglašio je 1963. godine Spomen-područje Petrove gore čijim je najvažnijim dijelom postala Centralna partizanska bolnica koju su od tada posjećivali brojni izletnici i turisti. Iako je tijekom Domovinskog rata bolnica bila zapuštena, danas je većinom obnovljena i otvorena za posjetitelje.

Kao dio spomen područja Petrova Gora, na Velikom Petrovcu je 1981. godine otvoren 37 metara visoki spomenik partizanskim i civilnim žrtvama 2. svjetskog rata. Sadržavao je muzej, galeriju, knjižnicu s čitaonicom i upravu spomen parka, dok su podzemni prostori ostali nedovršeni. Na vrhu se nalazio vidikovac s kojeg se pružao odličan pogled. Spomenički kompleks su činili i veliki prijemni trg, memorijalno stubište sa spomen-kosturnicom te ugostiteljski i prateći gospodarski sadržaji. Spomenik su posjećivale brojne učeničke i studentske ekskurzije te izletnici i turisti. Tijekom i neposredno nakon Domovinskog rata spomenik je djelomično oštećen i devastiran, te je uz obližnji napušteni vojni objekt na vrhu Magarčevac korišten kao mjesto za postavljanje telekomunikacijske opreme, ali i kao kulisa za snimanje filmova i televizijskih serija.

Planinarska obilaznica duljine 27 km formirana je 2007. godine tako da povezuje sve kulturno-povijesne lokacije značajnog krajobraza Petrova Gora-Biljeg (*Slika 4*).

Osim prirodnih i kulturnih znamenitosti kao značajnog krajobraza, područje Petrove Gore je zanimljivo i zbog svog malog svjetlosnog onečišćenja noćnog neba. To su prepoznali astronomi amateri, pa su se na platou, ispred spomenika, nekoliko godina organizirala noćna okupljanja s ciljem promatranja nebeskih tijela u uvjetima malog svjetlosnog onečišćenja i povećanja popularizacije astronomije.

Bez šire rasprave u koju bi bili uključeni svi zainteresirani dionici, pa i oni s državne razine, inicijativa astronoma amatera je doprinijela da se lokacija 2019. godine službeno proglaši Međunarodnim parkom tamnog neba prema kriterijima Međunarodne udruge za tamno nebo – *International Dark-Sky Association (IDA)*. Proglašenje parka nije bilo usklađeno s Prostornim planom općine Vojnić, a niti s drugim dokumentima, kao i dionicima koji imaju svoje aktivnosti unutar značajnog krajobraza Petrova Gora – Biljeg. Tako je, manje od godinu dana nakon proglašenja parka, državna tvrtka morala u blizini mjesta promatranja postaviti toranj sa signalnom rasvjetom čime je bitno smanjena mogućnost za promatranje noćnog neba.

To je pravi primjer kako se jedna aktivnost koja može imati određeni utjecaj na ukupnu turističku ponudu jednog slabo razvijenog područja, koje je čak i prema Zakonu o zaštiti prirode zaštićeno područje značajnog krajobraza, može vrlo lako urušiti ukoliko nema suradnje i planiranja na lokalnoj razini između različitih državnih, lokalnih, privatnih i civilnih dionika. To je također pokazatelj za druge prirodne i kulturne potencijale općine Vojnić za čije korištenje u gospodarske svrhe se jednostavno mora provesti šira javna rasprava, osigurati suglasnost svih dionika i sve uskladiti s prostorno-planskim dokumentima.

1.1.4. KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA

Prvenstveno zbog svog povoljnog položaja, područje općine Vojnić je bilo naseljeno još u pred povijesno dobu. Cijela povijest područja je obilježena periodima sukoba, ratova i čestih migracija stanovništva.

Arheološki nalazi iz 11. stoljeća prije Krista na teritoriju općine Vojnić, točnije s područja Lisina, dokazuju da je ovo područje bilo naseljeno već u brončanom dobu. Nalazi su potvrđili pripadnost tzv. lasinjskoj kulturi, koja je nastala razvojem lokalnih kulturnih tradicija i trajala sve do kasnoga brončanog doba. Kasnije je na području između rijeke Kupe i Petrove Gore, živjelo ilirsко pleme breuci (Brajci). Rimskim osvajanjem započinje novo razdoblje u povijesti ovih područja. Tada se intenzivno grade prometnice od kojih je jedna, naziva „Via vita“ (cesta koja život znači) od Senja do Siscije (Sisak), dijelom prolazila i kroz ovo područje. Rimski ostaci su također pronađeni na području naselja Klokoč i Krstinja te Petrove Gore.

Poslije pada Zapadnog Rimskog Carstva i kratkotrajne vladavine Gota i Langobarda, ove prostore naseljavaju Avari, a kasnije i Hrvati. To se vidi u dokumentu "Pacta conventa" iz druga polovina 11. st. gdje se spominje da je ovo područje bilo naseljeno s hrvatskim plemenom Vojnovići kao jednim od 12 plemena koji su dogovorili uniju Hrvatske i Ugarske. Kasnije Vojnovići postaju plemići, a po njima se naziv Vojnić zadržao do danas. Početkom 9. stoljeća ovo

područje potpada pod franačku vlast, kada je pokršten narod, što je svakako najvažniji događaj hrvatske rano-srednjovjekovne povijesti.

Kraj 11. stoljeća karakteriziraju stalni prodori Ugara prema jugu. Iz tog vremena su ostali zapisi o hrvatsko-ugarskom oružanom sukobu koji se vodio 1097. godine na gori Gvozd (bitka na Gvozdu) između hrvatske vojske predvođene kraljem Petrom Snačićem (prema starijim izvorima Svačićem) i ugarskih snaga pod zapovjedništvom kralja Kolomana Arpadovića. Bitka je završila porazom Hrvata i smrću kralja Petra, što je imalo dalekosežne posljedice i značilo presudnu prekretnicu u hrvatskoj povijesti jer od tada hrvatskim zemljama više nikad nisu vladali kraljevi narodne krvi, nego oni stranog podrijetla. Iako se povjesničari ne slažu oko točne lokacije bitke i mjesta pogibije posljednjeg hrvatskog kralja Petra Svačića, o bitci na Gvozdu govori niz toponima na širem području današnje Petrove gore (Petrova poljana, Mađarev most, Dalmatinska varoš, Kraljev grob, Grobnik, Mađari), koji potkrjepljuju tvrdnje onih koji smatraju da se bitka odvijala upravo tamo³.

Nakon doseljavanja, prostor je bio organiziran u župe te je područje današnje općine Vojnić bilo u sastavu takozvane Župe Gorice. Postojale su tzv. plemičke općine (Klokoč, Ladihović, Zlat, Gorica, Husić, Stojmerić, Smrčković, Vojnović) što je zabilježeno u dokumentima od 13. do 16. stoljeća. Iza sebe su ostavile utvrđene gradove čiji su ostatci sačuvani i danas: ostaci Klokoča, plemena Klokočana, Krstinja, plemana Ladihovića i Otmića, plemena Stojmerića. Na ovom području je u srednjem vijeku postojala hrvatska plemenita općina Kolarić, u kojoj su svi stanovnici bili plemeniti, odnosno slobodni seljaci. Titulu im je podario hrvatsko-ugarski kralj Bela IV. Cijelo ovo područje je u 12. stoljeću pripadalo takozvanoj Goričkoj županiji kojom su upravljali knezovi Babonići, a u 13. i 14. stoljeću knezovi Frankopani. Sve do početka 15. stoljeća ova područja naseljavao je isključivo hrvatski živalj.

Prvi prodor Turaka na ovo područje je zabilježen 1445. godine, kada je brojno stanovništvo završilo u ropstvu, dok se dio iselio, te je nekad prilično naseljeno područje zamijenila pustoš. 1527. godine na vlast dolazi kralj Ferdinand (iz dinastije Habsburgovaca), te uz postupno formiranje Vojne Krajine započinje razdoblje sustavne obrane ovog područja. Krajem 15. stoljeća, počeli su upadi Turaka na područja preko Kupe, pa je u svrhu obrane izgrađeno nekoliko utvrda od kojih se izdvajaju utvrđeni gradovi Klokoč i Krstinja. Unatoč otporu popaljene su i opljačkane mnoge plemenite općine: Krstinja 1575. godine, Smrčković (Vojnić) 1576., Petrovac 1584. i Klokoč 1952. kao i samostani Zlat i Petrovac. Mnogi plemiči skupa sa narodom napustili su tada svoja imanja i preselili u krajeve sjeverno od rijeke Kupe. Tursko prodiranje je usporeno bitkom kod Siska, 1593. godine koja predstavlja prvu veliku pobjedu ujedinjenih kršćanskih snaga srednje Europe protiv osmanlijske vojske, kada su Turci doživjeli težak poraz.

17. stoljeće je obilježeno novom organizacijom Vojne Krajine koja postaje zasebni teritorij, pod direktnom upravom Beča, a čiji jedan dio je bilo i područje današnje općine Vojnić. Nakon pada Srbije pod Tursku vlast, vjeruje se da su Srbi naseljeni na područje Vojne Krajine kao izvor

³ Izvor - https://hr.wikipedia.org/wiki/Bitka_na_Gvozdu prist. 19.09.2020.

besplatne vojske za Austro ugarsku (otprilike 100.000 vojnika). Naselje Vojnić se razvija, gradi se pravoslavna crkva, carsko-kraljevska škola i općinski žitni magazin. Zabilježeno je da je 1835. godine Vojnić imao 32 kuće i 333 stanovnika. Manifestom cara Franje Josipa I iz 1881. godine proglašeno je sjedinjenje Vojne krajine s civilnim dijelovima Hrvatske, nakon čega je formirana Kotarska oblast Vojnić koja postaje dijelom Modruško-riječke županije. Oblast je imala 695,4 km², od čega oko 300 km² poljoprivrednih površina. U nju su spadale općine: Barilović, Krnjak, Krstinja, Perjasica, Vojnić i Vukmanić.

Prijelaz iz 19. u 20. stoljeća karakterizira masovna emigracija stanovništva, prvenstveno u Ameriku, koja se nastavlja sve do, i za vrijeme, Prvog svjetskog rata. Smanjenju broja stanovnika je pridonijelo odlazak muškaraca u austrougarsku vojsku i na razne bojišnice, gdje su mnogi poginuli.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata područje Petrove Gore je bilo jedno od najznačajnijih uporišta narodnooslobodilačkog pokreta. Od kraja 1941. na tom području je održano niz skupova značajnih za NOB, a uspostavljen je rad partizanske bolnice, tiskare, vojno-mehaničke radionice, kovačnice i kožare te ljekarne i pekarnice, koji su osim u vojne namjene služile i za skrb o tisućama izbjeglih stanovnika.

Nakon rata donesena je odluka o obnovi Vojnića kao središnjeg naselja. Novi je plan imao namjeru preseliti mjesto sa svim pratećim sadržajima izvan područja uz glavnu prometnicu. Planirana je bila gradnja 103 kuće prema projektu A. Feudenreicha sa svim potrebnim javnim servisima kao što su dom kulture, crkva, vježbalište, zadružni dom, vrtić, pošta i drugo s mogućnosti za širenje naselja. Realizacija tog plana započela je 1946. godine, ali nikad nije dovršena.

Isprva je općina Vojnić bila u sastavu tzv. Kotara Vojnić s još 5 općina sve do 1952. kada započinje decentralizacija. Kotari su ukinuti 1955. godine, a općini Vojnić je 1957. godine pripojena općina Krstinja. U to vrijeme na području današnje općine Vojnić je živjelo oko 11.000 stanovnika. Tek šezdesetih godina prošlog stoljeća dolazi do snažnije industrializacije Vojnića, izgradnjom tvornice za proizvodnju keramičkih pločica, a kasnije i tvornica metalske i tekstilne industrije. Godine 1961. započinje obnova Centralne partizanske bolnice i osniva se Turističko društvo u Vojniću, a time i započinje razvoj spomeničkog područja Petrova gora, a time i razvoj turizma na ovom području.

U vrijeme Domovinskog rata, općina Vojnić bila je dio tzv. srpske krajine, čime se našla u nemirnu području i nije imala uvjete za gospodarski razvoj. Nakon rata, na ovo područje doseljava se izbjeglo i prognano stanovništvo iz Bosne i Hercegovine i drugih krajeva Hrvatske. Nakon Domovinskog rata Vojnić je dobio status općine.

Prema podacima Ministarstva kulture na području općine Vojnić registrirano je sedam zaštićenih kulturnih dobara: tri dobra koji su ostaci nekadašnjih utvrđenih gradova u kategoriji nepokretnih pojedinačnih dobara (Otmić, Klokoč i Krstinja), te četiri u kategoriji pokretnih

kulturnih dobara (Crkva sv. Petke u Kolariću, brvnara u Vojniću, Spomen područje Petrove Gore i Centralna partizanska bolnica). Njihov opis je sažet u sljedećim tablicama:

NASELJE	KULTURNA BAŠTINA	KLASIFIKACIJA	STATUS ZAŠTITE
Kestenovac	Ruševine starog grada Otmića	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-288
Klokoč	Ruševine starog grada Klokoča	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-290
Krstinja	Ruševine starog grada Krstinja	Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	Z-289
Kolarić	Pravoslavna crkva sv. Petke	Pokretno kulturno dobro	RZG-0166-1969
Vojnić	Brvnara u Vojniću	Pokretno kulturno dobro	RZG-0291-1969
Vojnić	Spomen područje Petrove Gore	Pokretno kulturno dobro	RZG-0223-1969
Vojnić	Centralna partizanska bolnica	Pokretno kulturno dobro	RZG-0175-1969

Tablica 3 - Kulturna baština na području Općine Vojnić;

Izvor: Ministarstvo kulture i medija RH

Naziv dobra:	Ruševine starog grada Krstinja	Ruševine starog grada Klokoča	Ruševine starog grada Otmića
Lista i reg. br.	Nepokretna pojedinačna, Z-289	Nepokretna pojedinačna, Z-290	Nepokretna pojedinačna, Z-288
Klasifikacija:	vojne i obrambene građevine	vojne i obrambene građevine	vojne i obrambene građevine
Datacija:	14 st. n.e. -	12 st. n.e. - 15 st. n.e.	16 st. n.e.
Pravni status:	Zaštićeno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro	Zaštićeno kulturno dobro
Vrsta:	Nepokretna pojedinačna	Nepokretna pojedinačna	Nepokretna pojedinačna
Opis:	Stari grad Krstinja smješten je na brdu iznad istoimenog naselja. Spominje se 1334. pod nazivom Crestina u vlasništvu J.Sankovića, člana plemena Ladikovića. Od 1504. u rukama je Frankopana Cetinskog, a od 1543. Frankopana Slunjskih. U turskoj je vlasti do 1699. godine. Nakon ukidanja Vojne krajine propada. Visoka branič kula bila je opasana zidinama nepravilnog ovalnog tlocrta s polukulama.	Stari plemenski grad klokočkog plemena smješten je na povиšenoj poziciji, iznad usјa potoka Rabnice u rijeku Glinu. Sagrađen je kao utvrda nepravilnog pravokutnog tlocrta s cilindričnom kulom u jednom uglu, okolnim jarkom te stambenom zgradom unutar zidina. U 14. st. dolazi pod vlast Frankopana, nakon kojih mijenja više vlasnika. Do 1681. je u turskim rukama, a do razvojačenja 1871. u funkciji granične stražarske utvrde kada je i popravljan. Nakon toga je napušten i počinje propadati.	Stari grad smješten je na povиšenom položaju, u Otmičkoj šumi, u blizini sela Kestenovac. Sagradila ga je u 16. st. ugledna porodica Otmić koja je pripadala klokočkom plemenu. U njihovom vlasništvu ostao je do pada Bišća 1592. godine, nakon čega je došao pod tursku vlast i od tada je napušten. Pripada tipu kružnih utvrda sa središnjom branič kулom, vanjskim obrambenim zidom i opkopom. Sačuvan je dio cilindrične kule.
Koordinate	45,24442 15,72434	45,21632 15,68394	45,21722 15,65028

Tablica 4 - Utrđeni stari gradovi na području Općine Vojnić

Izvor: sistematizacija autora prema dostupnim podacima Ministarstva kulture i medija RH

Na području Općine Vojnić nalazi se nekoliko područja kulturnog krajolika. Pretežno prirodni krajolik se odnosi na područje Petrove Gore i Kestenove Gore, područje Velikog Brda, Međeđaka, Otmić Gore i Markovca. Mješovito prirodno-kultivirani krajolik jesu površine u

otvorenom krajoliku na blagim kosinama brežuljaka osobito na području sjeverozapadno od potoka Radonja. Kultivirani je krajolik ruralnih naselja i krajolik pripadajućih poljodjelskih površina koje se na njih nastavljaju (vrtovi, voćnjaci, oranice). Većinom su to područja veće gustoće naseljenosti južno od Petrove Gore uz rijeku Glinu i važnije prometne pravce, uz naselja Kestenovac, Klokoč, Dunjak, Gejkovac, Široka Rijeka, Jagrovac, Donja Brusovača (spadaju u zonu zemlje prve kvalitete). Također u ovu kategoriju spada područje zapadno od Petrove Gore koje se proteže uz potok Radonju s naseljima Radonja, Vojnić, Knežević Kosa, Loskunja i Živković Kosa.

Prema evidenciji Konzervatorske studije za prostorni plan Karlovačke županije izdane 2000. godine, pod kategoriju „arheološki lokaliteti“ evidentirane su dvije lokacije: arheološki ostaci pavlinskog samostana i krajiške utvrde u naselju Radonja (lokalitet Mali Petrovac) te prehistorijski pojedinačni lokaliteti u naselju Lisine. U sklopu Studije evidentirano je ukupno sedam spomenika i devet spomen ploča koje se odnose na narodnooslobodilački rat. Također, pod kategoriju „povijesni sklop i građevina“, evidentirane su dvije vojne građevine: „kuburana“ i „čardak kućni broj 40“ u naselju Krstinja.

U kategoriji „povijesna graditeljska cjelina“ evidentirana su četiri dijela naselja: Gaćeša Selo, Krstinja, Petrovo Poljana te Rajić Brdo; dok je u kategoriji „povijesni sklop i građevina“ ukupno evidentirano 73 građevina (jedna u kategoriji „civilna građevina“, 11 u kategoriji „tradicionalni ruralni sklop“, 34 u kategoriji „stambeni objekti“, 11 u kategoriji „gospodarski objekti“, 15 u kategoriji „privredne građevine“ (11 mlinova, jedna bačvarska radionica, 2 kovačnice i jedna pilana), kao i jedna u kategoriji „inženjerske građevine“.

Isto tako, evidentirana su ukupno dva memorijalna područja (mjesna groblja s krstačama), jedna nematerijalna baština koja se odnosi na toponim Draškovićev Stol; tri etnološke nematerijalne baštine: umijeće izrade drvenih tradicijskih instrumenata, tradicijska kovačka znanja te narodne priče i legende i umijeće predanja vune te još tri pokretna kulturna dobra. Među evidentiranim seoskim naseljima povijesnih graditeljskih cjelina izdvojen je dio naselja Krstinja s nekoliko karakterističnih starih okućnica, starim gradom, čardakom i kuburanom te je predložen za preventivnu zaštitu.

Ovako veliki broj evidentiranih pokretnih i nepokretnih kulturnih dobara na području općine Vojnić, bez obzira na zvanični stupanj njihove zaštite kao kulturnih dobara, otvara niz mogućnosti za njihovu stvarnu zaštitu, obnovu i organizirano korištenje u turističke svrhe. Iako je zadnjih nekoliko godina učinjen značajan napredak u ovom području (obnovom centralne partizanske bolnice, uređenjem okoliša oko utvrđenih gradova, obnovom nekoliko starih mlinova i drvenih kuća), još uvijek je potrebno učiniti dosta kako bi se ovi potencijali mogli značajnije koristiti u turističke svrhe.

Slika 5 – Centralna partizanska bolnica i zračni snimak spomenika na Petrovoj Gori

Izvor: Turistička zajednica Vojnić i <https://www.sumari.hr/biblio/pdf/14059full.pdf>

1.2. STANOVNIŠTVO I LJUDSKI RESURSI (DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA, OBRAZOVANOST, ZDRAVSTVENO STANJE, ZAPOSLENOST I NEZAPOSLENOST)

1.2.1. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

Glavna karakteristika demografskog obilježja područja Općine Vojnić je stalni pad broja stanovnika; dijelom kao posljedica migracija u veće gradove i inozemstvo, a dijelom kao posljedica Domovinskog rata.

Prema popisu iz 2011. godine, Općina Vojnić je imala 4.764 stanovnika, u 46 naselja, gdje su etnički sastav činili Srbi (44,71%), Hrvati (37,13%), Bošnjaci (6,68%) i ostali (11,48%).

Rezultati prethodnih popisa stanovništva od 1961. do 2011. su prikazani u *Tablici 5., dok je u Tablici 6.* prikazan broj stanovnika Općine Vojnić u pojedinim naseljima prema popisu stanovništva iz 2011. godine.

Godina popisa	Ukupno	Srbi	Hrvati	Jugoslaveni	Ostali	Bošnjaci
2011.	4.764	2.130 (44,71%)	1.769 (37,13%)	0	547 (11,48%)	318 (6,68%)
2001.	5.495	2.747 (49,99%)	1.980 (36,03%)	0	333 (6,06%)	435 (7,92%)
1991.	8.236	7.366 (89,43%)	116 (1,40%)	158 (1,91%)	596 (7,23%)	
1981.	8.908	7.895 (88,62%)	127 (1,42%)	479 (5,37%)	407 (4,56%)	
1971.	9.590	9.146 (95,37%)	188 (1,96%)	131 (1,36%)	125 (1,30%)	
1961.	10.490	10.133 (96,59%)	299 (2,85%)	14 (0,13%)	44 (0,41%)	

Tablica 5. – Demografska obilježja Općine Vojnić

(Izvor: Sistematisacija autora prema Državnom zavodu za statistiku)

Naselje	Broj stanovnika	Naselje	Broj stanovnika	Naselje	Broj stanovnika
Brdo Utinjsko	73	Knežević Kosa	119	Petrova Poljana	17
Bukovica Utinjska	80	Kokirevo	43	Podsedlo	76
Donja Brusovača	122	Kolarić	195	Prisjeka	24
Dunjak	39	Krivaja Vojnička	21	Radmanovac	33
Džaperovac	12	Krstinja	82	Radonja	103
Gačeša Selo	46	Kupljensko	317	Rajić Brdo	26
Gejkovac	183	Kusaja	45	Selakova Poljana	/
Gornja Brusovača	33	Lipovac Krstinski	7	Svinica Krstinska	253
Jagrovac	44	Lisine	11	Široka Rijeka	161
Johovo	36	Loskunja	58	Štakorovica	23
Jurga	89	Malešević Selo	44	Utinja Vrelo	18
Kartalije	43	Mandić Selo	65	Vojišnica	404
Kestenovac	10	Međedak Utinjski	62	Vojnić	1.221
Klokoč	64	Miholjsko	123	Živković Kosa	119
Klupica	11	Mracelj	116	UKUPNO:	4.764
Ključar	86	Mračaj Krstinski	7		

Tablica 6. – Prikaz broja stanovnika općine Vojnić po naseljima
(Izvor: Sistematisacija autora prema Državnom zavodu za statistiku, popis 2011.)

Za ilustraciju koliko se broj stanovništva ovog područja uopće smanjio, govori podatak da je 1880. godine Kotarska oblast Vojnić u koju su spadale tadašnje općine: Barilović, Krnjak, Krstinja, Perjasica, Vojnić i Vukmanić imala 695,4 km², od čega oko 300 km² poljoprivrednih površina i bila naseljena sa 28.595 stanovnika. Danas na ovom cijelom području, u svim općinama, ne živi više od 10.000 stanovnika.

Smanjenje broja stanovnika u zadnjih godina se najbolje može vidjeti iz podataka Državnog zavoda za statistiku koji svake godine daje procjenu broja stanovnika po jedinicama lokalne i regionalne samouprave sa stanjem na dan 31. prosinca. Dostupni podatci Državnog zavoda za statistiku o procjeni broja stanovnika općine Vojnić od 2011. do 2019. godine su prikazani u Tablici 7. Iz njih je vidljivo da se procjena broja stanovnika za 2019. razlikuje za više od 800 stanovnika u odnosu na broj dobiven Popisom iz 2011.

Općina Vojnić	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Muškarci	2.337	2.279	2.178	2.111	2.137	2.074	1.975	2.007	2.031
Žene	2.343	2.287	2.169	2.112	2.086	1.991	1.877	1.849	1.821
Svega	4.680	4.566	4.347	4.223	4.223	4.065	3.852	3.856	3.852

Tablica 7 - Prikaz procjene broja stanovnika općine Vojnić prema spolu u periodu 2011. - 2019.
Izvor: sistematisacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH

Razlozi za stalno smanjenje broja stanovnika na ovim prostorima se prije svega ogledaju u iseljavanju stanovnika te negativnim općim demografskim trendovima. U Tablici 8 je prikazan broj doseljenih i odseljenih stanovnika općine Vojnić i Karlovačke županije u 2019. godini, u

Tablici 9. su prikazani podatci o broju doseljenih i odseljenih stanovnika općine Vojnić u periodu 2011. – 2019., dok je u *Tablici 10.* broj umrlih i živorođenih u općini Vojnić u istom periodu.

2019. godina	Ukupno doseljeni	Doseljeni iz drugoga grada/općine iste županije	Doseljeni iz druge županije	Doseljeni iz inozemstva	Ukupno odseljeni	Odseljeni u drugi grad/općinu iste županije	Odseljeni u drugu županiju	Odseljeni u inozemstvo
Karlovačka županija	2.912	749	743	933	3.374	749	828	1.310
Vojnić	231	21	31	139	193	22	24	107

Tablica 8 - Dosedjeno i odseljeno stanovništvo Karlovačke županije i općine Vojnić u 2019. godini

Izvor: Sistematisacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH

	2011.		2012.		2013.		2014.		2015.		2016.		2017.		2018.		2019.	
	Ukupno doseljeni	Ukupno odseljeni																
Vojnić	137	188	146	223	107	270	123	199	254	206	123	242	119	287	293	228	231	193
Razlika	-51	-77	-163	-76			48		-119	-168			65		38			
Ukupno doseljeno - odseljeno 2011. - 2019.										-503								
Prosječno godišnje										-55,89								

Tablica 9. – Dosedjeni i odseljeni stanovnici općine Vojnić u periodu 2011. – 2019.

Izvor: sistematizacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH

Općina Vojnić	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Živorođeni	36	33	34	38	26	34	25	30	22
Umrli	96	70	90	86	74	73	70	91	64
Razlika	-60	-37	-56	-48	-48	-39	-45	-61	-42
Prosječek					-48,44				

Tablica 10. – Umrli i živorođeni u općini Vojnić u periodu 2011. – 2019. godine

Izvor: sistematisacija autora prema Državnom zavodu za statistiku RH

Iz podataka u *Tablicama 8, 9 i 10* je vidljivo da se značajan broj stanovnika doseljava u Vojnić, ali isto tako i puno više njih odseljava, najviše u inozemstvo. Također je vidljivo da se od 2011. godine konstantno smanjuje broj stanovnika jer je ukupno puno više odseljavanja. Prosječno je to 56 stanovnika godišnje. Isto tako, uslijed razlike između broja umrlih i živorođenih smanjuje se broj stanovnika svake godine za prosječno njih 48. Jednostavnim zbrajanjem se može

zaključiti da općina Vojnić svake godine gubi više od 100 stanovnika, što u desetogodišnjem periodu rezultira sa s gubitkom više od 20% stanovništva općine. To je iznimno nepovoljan pokazatelj potpune demografske devastacije ovog prostora.

Sve podatke će sigurno bolje osvijetliti naredni Popis stanovništva planiran za 2021. godinu, međutim, sadašnji dostupni podatci i procjene već su razlog da se tome posveti osobita pažnja prilikom planiranja razvojnih ciljeva i mjera za naredni programski period.

1.2.2. OBRAZOVNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA

U odnosu na Republiku Hrvatsku, struktura stanovništva Karlovačke županije po pitanju stupnja obrazovanja pokazuje ispodprosječne rezultate, točnije, Karlovačka županija spada u kategoriju županija s najvišim udjelom osoba bez osnovnog obrazovanja. Glavni uzročnik ovakve pojave očituje se u demografskom procesu starenja stanovništva koji dovodi do povećanja mortaliteta.

Prema zadnjim podacima, na području Karlovačke županije ima sveukupno 13 srednjih škola, uključujući Glazbenu školi, 18 županijskih i 11 gradskih osnovnih škola s Centrom za odgoj i obrazovanje djece i mladeži koji u programima srednje škole obrazuje učenike s teškoćama u razvoju.

Predškolsko obrazovanje u Karlovačkoj županiji

Na području županije postoje ukupno 32 institucije za predškolsko obrazovanje (vrtić). Unatoč negativnim demografskim trendovima, točnije smanjenja broja djece, potražnja za mjestima u vrtićima u posljednjih deset godina u Karlovačkoj županiji značajno raste. Izdvajaju se tri snažna razloga ovakvu trendu, a to su: sve starija populacija baka i djedova koji zbog svojih fizičkih ograničenosti nisu više u mogućnosti čuvati djecu, želja roditelja za pravovremenom socijalizacijom djece kroz sustav predškolskog obrazovanja te sve veći porast profesionalnih karijera koje rezultiraju dužim vremenskim periodima provedenih na poslu.

U sljedećoj tablici, prikazan je broj upisane djece po školskim godinama, od 2008. do 2018. godine. Posljednje školske godine (2017./2018.) zabilježen je neznatan pad u broju djece, no i dalje možemo svjedočiti visokom broju u odnosu na posljednjih deset godina.

2008./2 009.	2009./2 010.	2010./2 011.	2011./2 012.	2012./2 013.	2013./2 014.	2014./2 015.	2015./2 016.	2016./2 017.	2017./2 018.
2.488	2.791	2.939	3.002	2.647	3.083	3.062	3.105	3.354	3.055

Tablica 11 – Broj djece u predškolskim programima u Karlovačkoj županiji

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Osnovnoškolsko obrazovanje u Karlovačkoj županiji

Depopulacija Karlovačke županije rezultira sve manjim brojem djece koja upisuju osnovnu školu. Prema posljednjim podacima u školskoj godini 2017./2018. osnovnu školu pohađalo je 8.470 učenika u Karlovačkoj županiji, što je smanjenje za 1,0 % na godišnjoj razini (*Tablica 12*).

2008./2 009.	2009./2 010.	2010./2 011.	2011./2 012.	2012./2 013.	2013./2 014.	2014./2 015.	2015./2 016.	2016./2 017.	2017./2 018.
9.631	9.565	9.326	9.105	8.910	8.864	8.787	8.661	8.564	8.470

Tablica 12 – Broj djece u OŠ u Karlovačkoj županiji

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Srednjoškolsko obrazovanje u Karlovačkoj županiji

U Karlovačkoj županiji već godinama postoji problem neusklađenosti upisnih kvota s potrebama lokalnog gospodarstva. Pad broja učenika u srednjim školama dodatno stvara probleme s obzirom na veći broj ponuđenih upisnih kvota od broja učenika. Prema posljednjim podacima u školskoj godini 2017./2018. srednje škole pohađalo je 4.300 učenika, što je smanjenje za manje od 1% na godišnjoj razini, no ipak kontinuirani trend je vidljiv.

2008./2 009.	2009./2 010.	2010./2 011.	2011./2 012.	2012./2 013.	2013./2 014.	2014./2 015.	2015./2 016.	2016./2 017.	2017./2 018.
5.033	4.918	4.811	4.922	5.016	4.911	4.820	4.555	4.334	4.300

Tablica 13 – Broj učenika u SŠ u Karlovačkoj županiji

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Visokoškolsko obrazovanje u Karlovačkoj županiji

Kao jedina javna visokoškolska ustanova na području Karlovačke županije ističe se Veleučilište u Karlovcu koja obrazuje veliki broj studenata što iz cijelog područja županije, što studenata s područja općine Vojnić. Spomenuto Veleučilište već dugi niz godina bilježi porast broja studenata te je poticanje njegova razvoja od velikog značaja.

Studenti iz Karlovačke županije, osim Veleučilišta u Karlovcu, pohađaju i druga sveučilišta u Hrvatskoj i inozemstvu. Zbog blizine grada Zagreba Zagrebačko Sveučilište najčešći je odabir studenata. Posljednjih nekoliko godina nakon godina rasta broja studenata iz Karlovačke županije njihov broj počeo je blago padati. U školskoj godini 2017./2018. ukupno je studiralo 3.387 studenata s prebivalištem u Karlovačkoj županiji, što je blago smanjenje od 1,3% u odnosu na prethodnu godinu.

2008./2 009.	2009./2 010.	2010./2 011.	2011./2 012.	2012./2 013.	2013./2 014.	2014./2 015.	2015./2 016.	2016./2 017.	2017./2 018.
3.884	4.004	4.145	4.036	3.819	3.671	3.547	3.457	3.434	3.387

Tablica 14 - Broj studenata iz Karlovačke županije

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Obrazovanje odraslih i cjeloživotno učenje u Karlovačkoj županiji

U Karlovačkoj županiji osim ustanova za redovno obrazovanje postoji devet ustanova za obrazovanje odraslih. Iako je izbor programa znatno povećan unatrag nekoliko godina postoje mogućnosti širenja dodatnih, tržištu rada Karlovačke županije potrebnih programa. Problem velikog broja nezaposlenih i neadekvatno obrazovanih radnika, odnosno bez vještina i znanja potrebnih lokalnom gospodarstvu, tim je veći što ne postoji svjesnost o potrebama cjeloživotnog učenja i usavršavanja kao ni interes za obrazovnim programima, dok gospodarstvo i tržište rada zahtijevaju sve više stručne i obrazovane radne snage.⁴

Obrazovanje na području općine Vojnić

Na području općine Vojnić djeluje jedan dječji vrtić koji trenutno zadovoljava potrebe lokalnog stanovništva po pitanju broja smještajnih jedinica za djecu vrtičke dobi (22+12 djece u jasličkoj skupini). Provedbom projekta „Rekonstrukcija i opremanje dječjeg vrtića u Vojniću“ financiranog iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, povećani su kapaciteti vrtića i značajno podignuta kvaliteta pružanja usluga predškolskog odgoja i obrazovanja.

Stabilan trend po pitanju broja upisanih učenika bilježi Osnovna škola Vojnić koja je u školskoj 2020/2021 imala upisano 207 djece. Općina Vojnić nema srednju školu pa učenici pohađaju škole većinom u gradu Karlovcu, a manjim dijelom u Topuskom i Glini u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Studenti iz općine Vojnić, pohađaju najviše Veleučilište u Karlovcu i visokoškolske ustanove u Zagrebu. Prema statističkom izvješću za visoko obrazovanje Državnog zavoda za statistiku u 2019. godini, ukupno 16 studenata s područja općine Vojnić je diplomiralo /završilo sveučilišni ili stručni studij.

1.2.3. ZDRAVSTVENO STANJE

Na području općine Vojnić primarna zdravstvena zaštita je organizirana putem Doma zdravlja Vojnić koji obavlja djelatnost primarne zdravstvene zaštite na području općine od 1996. godine. U svom sastavu ima tri ordinacije opće medicine, dvije dentalne ordinacije, ginekološku ordinaciju, patronažu i sanitetski prijevoz. Za bolničke i usluge specijalističkih pregleda te usluge

⁴ Izvor: Strategija razvoja ljudskih potencijala Karlovačke županije pristupljeno: 12.09.2020.

Zavoda za javno zdravstvo Karlovačke županije, odnosno za potrebe sekundarne razine zdravstvene zaštite te preventivne i sanitarne zaštite, stanovnici općine Vojnić odlaze u grad Karlovac.

Za zdravstvo, na lokalnoj razini, nadležna je Karlovačka županija, te ne postoje točni statistički podaci relevantni samo za područje općine Vojnić. Prema slici zdravlja Karlovačke županije može se zaključiti da se podaci koji vrijede za područje županije, mogu preslikati i na područje općine, s manjim iznimkama. Na području Općine Vojnić vodeći uzrok smrtnosti su bolesti cirkulacijskog sustava, na drugom mjestu su zločudne tvorevine, treće mjesto zauzimaju ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka te su na četvrtom mjestu bolesti probavnog i dišnog sustava. Najčešći razlozi posjeta liječniku primarne zdravstvene zaštite su bolesti dišnog sustava, cirkulacijskog sustava, mišićno-koštanog sustava, bolesti probavnog sustava te duševni poremećaji i poremećaji ponašanja.

Izgradnja zgrade Ispostave Zavoda za hitnu medicinu u Vojniću je planirana u 2020. godini, čime će se značajno unaprijediti razina zdravstvene usluge po pitanju hitne medicine prije svega u južnom dijelu općine, gdje je koncentracija stanovnika, ali i putnika u ljetnom periodu iznimno velika. Ispostava će imati jednu ekipu, odnosno takozvani tim T-2, koji uključuje dva medicinska tehničara.

Broj pripadnika starijih dobnih skupina s teškoćama u obavljanju svakodnevnih aktivnosti se zadnjih godina sve više povećava što iziskuje sve više specifičnih zdravstvenih usluga, ali i povećani broj odlaska liječniku i više sanitetskih prijevoza. Istovremeno to otvara mogućnost za razvoj različitih projekata civilnog sektora te isto tako poduzetničkih aktivnosti za pružanje usluga pomoći i njegu starijih osoba na području Općine Vojnić.

1.2.4. NEZAPOSLENOST

Kada se govori o nezaposlenosti stanovništva važno je prije svega utvrditi obuhvat tržišta rada. Pri tome jedno tržište rada odgovara području na kojem nezaposlena osoba traži zaposlenje, a da pri tome, to ne uključuje njenu selidbu. Često to područje ne odgovara administrativnim granicama jedne općine, grada ili županije. Upravo ta činjenica je karakteristična za stanovnike općine Vojnić koji svoje zaposlenje, osim u naseljima općine i njenom središtu – Vojniću, prvenstveno traže na području grada Karlovca te susjednih općina u Karlovačkoj, ali i Sisačko-moslavačkoj županiji. Zbog toga će se u ovoj analizi promatrati šire područje Karlovačke županije u usporedbi s podatcima za Općinu Vojnić.

Sljedeća *Tablica br.15* prikazuje kretanje broja nezaposlenih u gradovima i općinama Karlovačke županije u periodu od 2011. do kraja rujna 2020. godine. Ukupni broj nezaposlenih na području općine Vojnić je sasvim mali u odnosu na županiju i čini ga samo 4,3 % nezaposlenih za prosjek prvih 9 mjeseci 2020. godine. Vidljivo je također da broj nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji konstantno opada od 2014., a u općini Vojnić od 2011. godine. Slična situacija je i u svim

ostalim jedinicama lokalne samouprave Karlovačke županije. Također je vidljiv i manji porast broja nezaposlenih u 2020. godini, što se može objasniti krizom gospodarstva uzrokovanim pandemijom virusa Covid 19.

Godina	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	11.279	11.331	11.478	10.781	9.592	7.872	5.931	4.438	3.342	3.720
BARILOVIĆ	242	273	280	259	227	203	167	120	81	67
BOSILJEVO	114	103	109	98	97	73	57	38	20	14
CETINGRAD	417	412	415	405	390	328	272	209	130	124
DRAGANIĆ	190	190	226	217	201	164	133	95	83	94
DUGA RESA	1.505	1.322	1.241	1.118	971	779	553	376	290	276
GENERALSKI STOL	208	230	227	233	189	166	134	91	64	73
JOSIPDOL	309	327	330	326	323	264	200	152	107	130
KARLOVAC	4.025	4.123	4.234	3.968	3.494	2.805	2.048	1.546	1.206	1.386
KRNIJAK	194	210	229	209	174	140	101	88	65	56
LASINJA	71	78	76	76	71	53	35	26	16	21
NETRETIĆ	134	173	206	208	188	155	118	82	55	55
OGULIN	983	1.033	1.067	1.068	1.025	907	666	525	399	414
OZALJ	631	624	581	471	394	276	195	130	101	127
PLAŠKI	303	285	289	316	300	273	210	147	114	125
RAKOVICA	203	219	227	239	214	201	168	136	101	202
SABORSKO	58	60	56	63	56	50	39	29	28	30
SLUNJ	626	617	627	619	568	495	434	337	238	270
VOJNIĆ	625	617	633	514	399	316	223	188	152	162
ŽAKANJE	172	169	159	133	101	62	49	37	27	26
RIBNIK	55	52	47	42	40	22	18	12	10	10
TOUNI	109	108	112	108	99	89	69	51	38	41
KAMANJE	106	106	106	91	70	51	43	24	18	18

**Tablica 15. – Kretanje broja nezaposlenih u gradovima i općinama Karlovačke županije 2011. – 2020.
(za 2020. prosjek od 01.01. – 30.09.)**

Izvor: sistematizacija autora prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje

U Tablici 16 su prikazani podatci kretanja broja nezaposlenih u 2020. u županiji i općini Vojnić, gdje se može primjetiti nešto veći broj nezaposlenih žena od muškaraca: 58,6 % prema 41,4 % na razini županije i 50,6 % naspram 49,4 % u Vojniću.

		2020.								
REGISTRIRANA NEZAPOSLENOST		1	2	3	4	5	6	7	8	9
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	UKUPNO	3.449	3.436	3.533	3.988	3.897	3.697	3.856	3.907	3.648
	ŽENE	2.003	1.988	2.090	2.357	2.301	2.179	2.282	2.312	2.138
VOJNIĆ	UKUPNO	156	157	157	168	162	149	163	180	170
	ŽENE	89	87	85	88	86	77	82	89	86

Tablica 16. – Kretanje broja nezaposlenih u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić u 2020.

(period 01.01. – 30.09.2020.)

(Izvor: sistematizacija autora prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje)

Ako se pogleda obrazovna struktura nezaposlenih, vidljivo je da je najizraženiji broj osoba koji imaju završenu srednju školu: 60,2 % na razini županije i 55,3 % u općini Vojnić, što je prikazano u sljedećoj tablici:

Razina obrazovanja	Bez škole i nezavršena osnovna škola	Završena osnovna škola	Srednja škola	Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	Ukupno
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	257	787	2.195	229	180	3.648
VOJNIĆ	14	55	94	6	1	170

Tablica 17. – Razina obrazovanja nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić, stanje 30.09.2020.

(Izvor: sistematizacija autora prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje)

Naredna Tablica br.18 prikazuje dobnu strukturu nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić gdje osobito upada u oči veći broj nezaposlenih u dobnim skupinama preko 40 godina: Za općinu Vojnić je to čak 71,7 % ukupnog broja nezaposlenih dok je na razini županije taj broj puno manji - 51,6 %.

		2020.										
DOBNA STRUKTURA NEZAPOSLENIH OSOBA		15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 i više	Ukupno
KARLOVAČKA ŽUPANIJA	UKUPNO	267	394	378	377	349	366	365	426	457	269	3.648
	ŽENE	131	232	234	243	230	227	223	261	232	125	2.138
VOJNIĆ	UKUPNO	14	11	5	8	10	15	16	33	32	26	170
	ŽENE	4	9	3	6	6	10	10	13	13	12	86

Tablica 18. – Dobna struktura nezaposlenih osoba u Karlovačkoj županiji i općini Vojnić, stanje 30.09.2020.

(Izvor: sistematizacija autora prema Hrvatskom zavodu za zapošljavanje)

Prema podacima o registriranoj nezaposlenosti (Tablica 16) te iz prijava i odjava Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i trenutno otvorenih radnih mesta može se zaključiti da mnogi nezaposleni prihvataju sezonske poslove ili odlaze na privremeni pa i stalni rad u druge gradove

i općine te inozemstvo. To svakako doprinosi konačnom iseljavanju s područja općine, a samim time i depopulaciji stanovništva što sve pogoduje smanjenju potencijala za jačanje ukupnog razvoja općine Vojnić.

1.2.5. ZAPOSLENOST I TRŽIŠTE RADA

Iako radno sposobno stanovništvo stanovnici ne traže svoje zaposlenje samo na području općine Vojnić nego još i na području grada Karlovca i susjednih općina u Karlovačkoj i Sisačko-moslavačkoj županiji, za analizu je potrebno pogledati podatke o zaposlenosti samo na teritoriju općine. Prema podacima Hrvatske gospodarske komore na području općine Vojnić je registrirano **81** poslovni subjekt, od kojih većina spada u kategoriju mikro poduzeća koje zapošljavaju manji broj djelatnika. Izdvaja se 5 gospodarskih subjekata koji spadaju u kategoriju malih te jedan u kategoriju srednjih poduzeća s 50 zaposlenih. Ukupno je u svim tvrtkama na području općine Vojnić zaposleno **392** osobe. Također, postoji mogućnost sezonskog rada u tvrtkama koje se bave proizvodnjom sezonskih poljoprivrednih proizvoda. U *Tablicama 19, 20 i 21* prikazan je broj tvrtki i broj zaposlenih u tvrtkama registriranim u općini Vojnić prema veličini i djelatnostima te ukupnom prihodu i dobit tvrtki u općini Vojnić u 2019. godini.

BROJ TVRTKI	Mikro	Male	Srednje	Velike	Ukupno
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	31	1	0	0	32
(C) Prerađivačka industrija	9	2	1	0	12
(E) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2	0	0	0	2
(F) Građevinarstvo	13	1	0	0	14
(G) Trgovina na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala	5	1	0	0	6
(H) Prijevoz i skladištenje	2	0	0	0	2
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	6	0	0	0	6
(L) Poslovanje nekretninama	1	0	0	0	1
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	3	0	0	0	3
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	3	0	0	0	3
UKUPNO	75	5	1	0	81

Tablica 19. – Broj tvrtki registriranih u općini Vojnić prema veličini i djelatnostima, stanje na dan 26.09.2020.

(Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora)

BROJ ZAPOSLENIH	Mikro	Male	Srednje	Velike	Ukupno
(A) Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	71	5	0	0	76
(C) Prerađivačka industrija	10	54	50	0	114
(E) Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	21	0	0	0	21
(F) Građevinarstvo	53	20	0	0	73
(G) Trgovina na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikala	9	59	0	0	68
(H) Prijevoz i skladištenje	7	0	0	0	7
(I) Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	14	0	0	0	14
(L) Poslovanje nekretninama	0	0	0	0	0
(M) Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	10	0	0	0	10
(Q) Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	9	0	0	0	9
UKUPNO	204	138	50	0	392

Tablica 20. – Broj zaposlenih u tvrtkama registriranim u općini Vojnić prema veličini i djelnostima, stanje na dan 26.09.2020.

(Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora)

Tvrtke s područja općine Vojnić	Mikro	Male	Srednje	Velike	Ukupno
Ukupni prihodi	51.374.065,00	45.326.775,00	78.612.799,00	0,00	175.313.639,00
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	6.206.703,00	1.081.528,00	5.265.165,00	0,00	12.553.396,00

Tablica 21. – Ukupni prihodi i dobit tvrtki registriranih u općini Vojnić prema veličini u 2019. godini.

(Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora)

Osim toga, na području Općine Vojnić aktivno djeluje 38 obrta koji se bave različitim vrstama pružanja osnovnih usluga (npr. pekara, frizerski salon, knjigovodstvo i dr.), trgovinom, ugostiteljstvom, građevinarstvom, šumarstvom i poljoprivredom. U odnosu na susjedne općine, zamjetan je visok broj registriranih poslovnih subjekata i obrta, kao i nekoliko zadruga.

Prema podatcima iz Upisnika poljoprivrednika Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju zaključno s 31.12.2019., na području općine djeluje 479 obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG-a) te još 9 samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava (SOPG).

No ipak su stanovnici koji traže stalno zaposlenje upućeni na veće urbane centre, što je također povezano s nizom gospodarskih problema na nacionalnoj razini. Mladi ljudi koji odlaze na školovanje u srednje škole i fakultete, po njihovom završetku traže posao u drugim mjestima i gradovima unutar, a u zadnje vrijeme i izvan Republike Hrvatske.

1.3. INFRASTRUKTURA (PROMETNA, KOMUNALNA, ENERGETSKA I POSLOVNA)

Za razvoj svake lokalne zajednice razvijenost infrastrukturne mreže na tom području je od presudnog značaja. To se odnosi na sve oblike infrastrukture, od prometne, komunalne i energetske pa sve do poslovne. Pri tome prometna infrastruktura podrazumijeva ukupnu infrastrukturu koja uključuje sve grane prometa, a komunalna sve oblike infrastrukture od životne važnosti za stanovništvo - od vodoopskrbe i odvodnje pa sve do telekomunikacija i dostupnosti širokopojasnog interneta u novije vrijeme. Stoga je iznimno važno provesti analizu svakog od tih oblika infrastrukture u Općini Vojnić.

1.3.1. PROMETNA INFRASTRUKTURA

Prema Odluci o razvrstavanju cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste (NN 42/12) na prostoru Općine Vojnić javne ceste su razvrstane na sljedeći način:

Državne ceste:

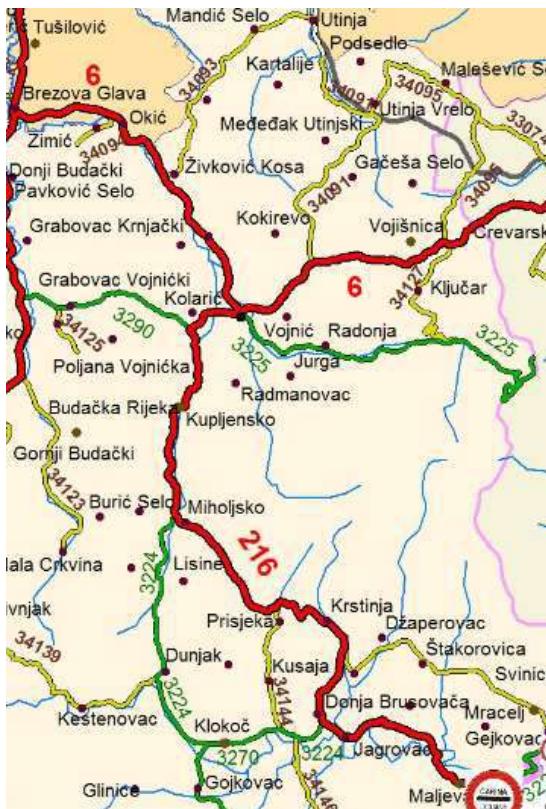
- D-6; Jurovski Brod (gr. Republika Slovenija) – Ribnjak – Karlovac – Krnjak – Glina – Dvor – gr. Federacija BiH;
- D-216; Brezova Glava (D1) – Vojnić - GP Maljevac (gp. R. BiH),

Županijske ceste:

- Ž-3224: Johovo (D216) – Dunjak – Klokoč – Donja Brusovača (D216),
- Ž-3225: Vojnić (D216) – Petrova Gora,
- Ž-3229: D6 – Topusko – Katinovac – Maljevac (D216),
- Ž-3270: Klokoč (Ž3224) – Gojkovac – Batnoga (Ž3258),
- Ž-3290: Krnjak (D1) – Kolarić (D216).

Lokalne ceste:

- L-34091: A.G. Grada Karlovca – Vojišnica (D6),
- L-34093: Živković Kosa (D6) – Bukovica – A.G. Grada Karlovca,
- L-34095: L34091 – Utinja Vrelo – Malešević Selo – Vojišnica (D6),
- L-34127: Biljeg (D6) – Ključar – Muljava (Ž3225),
- L-34144: D216 – Prisjeka – Kusaja – Ž3224,
- L-34145: D216 – G. Brusovača – Svinica – Gejkovac (Ž3229),
- L-34146: Ž3224 – Dejanović Križ – Ruševica – Cetingrad (Ž3258).

Slika 6 - Državne, županijske i lokalne ceste na području općine Vojnić

(Izvor: Hrvatske ceste d.o.o., izdvojeno s karte Razvrstane javne ceste u RH)

U Strategiju prometnog razvoja Republike Hrvatske također je uvršten tzv. Moslavačko-pokupski cestovni smjer na pravcu Karlovac – Petrinja – Sisak - Popovača – Kutina – Virovitica - Terezino Polje.

Cestovna povezanost općine s ostalim krajevima Hrvatske ima sve preduvjete za daljnji ukupni razvoj cijelog područja, s time da je neophodno riješiti promet u samom centru naselja Vojnić tako da se predvide novi koridori za državnu i županijsku cestu koji bi zaobišli strogi centar naselja.

NERAZVRSTANE CESTE

Od iznimne važnosti za sve stanovnike općine Vojnić te njen ukupni razvoj su i nerazvrstane ceste. Na žalost, iako postoji Popis nerazvrstanih cesta Općine Vojnić, nemoguće je utvrditi kolika je njihova ukupna dužina. U navedenom Popisu se nalazi 755 katastarski čestica cesta odvojenih po katastarskim općinama, gdje su samo naznačeni njihove oznake i površina bez navoda o dužini i širini pojedine dionice, a nema niti karakteristika površinskog sloja (npr. asfalt, makadam i sl.). Uz to, još veći problem je taj da još uvijek nije uskladeno vlasništvo, pa je Općina Vojnić po zemljišnim knjigama vlasnik samo dijela cesta dok su druge još uvijek u vlasništvu prijašnjih titulara vlasništva (društveno vlasništvo, javno dobro i sl.).

Prema izvorima iz Općine Vojnić ukupna duljina nerazvrstanih cesta koja bi u konačnici trebala biti u vlasništvu Općine iznosi 280 km. Puno sigurniji podatak je da Općina Vojnić održava

ukupno 138 km cesta, od kojih neke dionice nisu formalno u njenom vlasništvu. Iako je zadnjih nekoliko godina napravljen značajan iskorak te je asfaltirano ukupno više od dvadeset kilometara cesta, najmanje tri četvrtine ukupne dužine nerazvrstanih cesta se još uvijek odnosi na ceste s površinskim slojem od tucanika.

Osobito u slabije naseljenim dijelovima općine, ceste su prepune rupa, sa začepljenim odvodnim kanalima i gustim raslinjem uz njihove rubove. Općina na godišnjem nivou izdvaja značajna sredstva iz svog proračuna za nasipanje cesta (460.000,00 kuna za 2020. godinu), ali zadnjih nekoliko godina, uslijed klimatskih promjena i velike količine oborina u kratkom vremenu koje odnose nasuti materijal, ta izdvajanja su nedovoljna. Pri tome, određivanje prioriteta postaje sve teže, a cijeli proces održavanja cesta se dodatno komplikira.

Jedni način da se smanje troškovi održavanja, a sve usluge u središtu općine učine dostupnim za sve stanovnike tijekom cijele godine je asfaltiranje nerazvrstanih cesta. To bi, uz sređivanje vlasništva i izradu relevantnog popisa nerazvrstanih cesta, trebao biti jedan od prioriteta u narednom programskom razdoblju.

ŽELJEZNIČKI PROMET

Na području općine Vojnić postoji samo koridor željezničke pruge Karlovac - Vojnić – Sisak, koja je van upotrebe dugi niz godina. Pruga je predviđena u Prostornom planu Karlovačke Županije, ali je izvjesnija trajna obustava prometa.

1.3.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Općina Vojnić je jedini osnivač trgovackog društva Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o. koje gospodari i upravlja sustavima vodoopskrbe i odvodnje na području općine, tj djeluje kao isporučitelj vodnih usluga.

VODOOPSKRBA

Vodoopskrbni sustav općina Vojnić opskrbuje oko 1.400 domaćinstava i pravnih korisnika, a ukupna duljina cjevovoda iznosi približno 105 kilometara. Voda se dobiva iz tri odvojena vodoopskrbna sustava:

Utinja Vrelo s protokom od 60 litara u sekundi, sa 2 vodospreme kapaciteta 600 m^3 ,

Kuplensko – protok 4 – 6 l/s; vodosprema kapaciteta 200 m^3 ,

Krstinja - protok 2-4 l/s, vodosprema od 100m^3 .

Od ukupne količine vode koja se distribuira, sustav Utinja Vrelo participira s 90 %, Kuplensko s 8 %, a Krstinja s 2%. Svi sustavi su izgrađeni u prošlom stoljeću, između 1980. i 1988. godine; napravljeni su s azbest-cementnim cijevima. Uslijed dotrajalosti, česta su puknuća pa je u narednom periodu nužna njihova zamjena s PEHD cijevima. Osim naselja u općini Vojnić, sustav Utinja Vrelo vodom opskrbuje dio naselja koji pripadaju gradu Karlovcu te dio naselja u općinama Gvozd i Krnjak. Naselja u južnom dijelu Općine Vojnić, vodom se opskrbljuju dijelom iz vodovodnog sustava JKP „Vodovod i kanalizacija“ Velika Kladuša, Bosna i Hercegovina, temeljem zaključenog sporazuma. Drugim riječima, voda za južni dio općine se uvozi. Zbog potreba naselja: Gejkovac, Svinica Krstinska, Mracelj, Široka Rijeka, Gornja i Donja Brusovača, Dejanović Križ, Klokoč, Dunjak, Krstinja, Džaperovac, postoji potreba za proširenjem mreže. Ukupna duljina cjevovoda kojim upravlja Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o. iznosi približno 165 km uključujući i cjevovode iz drugih jedinica lokalne samouprave.

Tijekom 2018. godine, izgrađeno je 4.078 m magistralnog vodoopskrbnog cjevovoda za naselja Gejkovac i Svinica Krstinska (do bivše osnovne škole u Svinici), a 2020. godine je završen magistralni cjevovod od malograničnog prelaza s BiH (Plazikur) preko Mračelja, Široke Rijeke do Vilin Križa u duljini od 8.600 m. U vrijeme izrade Strategije, svi radovi su završeni i čeka se samo ishodovanje uporabne dozvole. Završetkom ta dva zahvata, iznimno je poboljšana vodoopskrba naselja južnog dijela općine Vojnić. Uz to, završena je zamjena dotrajalog cjevovoda u dužini od 1.000 m u naselju Kuplensko te 808 m dijela tlačnog cjevovoda u naselju Utinja Vrelo – smjer vodosprema Kljajić Brdo.

Izrađena je projektna dokumentacija i ishodovana građevinska dozvola za proširenje magistralnog cjevovoda sustava Utinja Vrelo do naselja Ključar. U izradi je i dokumentacija za nastavak te mreže za naselje Brdo Utinjsko, sela Kosići i Trbojevići. U tijeku je izrada projektne dokumentacije za proširenje magistralnog cjevovoda za naselja u južnom dijelu općine: Vilin Križ – Dejanović Križ i Vilin Križ – Krstinja (uključujući i odvojak za naselje Džaperovac).

U koordinaciji s Hrvatskim vodama, Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o. intenzivno radi na projektima smanjenja gubitaka u postojećem sustavu koji obuhvaćaju sljedeće aktivnosti:

- ◆ zamjena azbest-cementnih cjevi u naseljima Vojnić i Kuplensko,
- ◆ ugradnja opreme za mjerenje i regulaciju, kao i izgradnja objekata na mreži za njen smještaj,
- ◆ nabava opreme za ispitivanje gubitaka,
- ◆ nabava i ugradnja opreme nadzornog sustava (NUS),
- ◆ sanacija oštećenja na vodospremama,
- ◆ ugradnja elektro opreme u crpnim stanicama koja omogućava tzv. „meki start“ i zaštitu sustava od hidrauličkih udara,
- ◆ izgradnja premosnice u naselju Međeđak Utinjski u duljini od 1.200 m radi rasterećenja mreže Utinja Vrelo, gdje su radovi u tijeku, a čiji završetak se očekuje krajem 2020.

Osim toga, u tijeku su aktivnosti na izradi projektne dokumentacije i ishođenja koncesije za punionicu vode s crpilišta Utinja Vrelo.

ODVODNJA

Mreža odvodnje na području općine je vrlo slabo izgrađena pa se domaćinstva iz većine naselja oslanjaju na septičke jame ili se fekalne vode jednostavno ispuštaju u okoliš bez ikakvog pročišćavanja. Sustav mješovite kanalizacije izgrađen je u periodu sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog stoljeća, samo u užem centru naselja Vojnić i to između postojeća četiri mosta. Sustav djeluje na način da se voda gravitacijskim putem izljeva u rječicu Radonju putem 6 izljevnih mjesta. Ukupna duljina izgrađene mreže je 3.080 m.

Izrađena je projektna dokumentacija za sabirni kolektor koji će primiti otpadne vode sa svih 6 mjesta i transportirati ih dalje do uređaja za pročišćavanje, kao i zasebna dokumentacija za uređaj. Za oba ova projekta se čeka dobivanje pravomoćne građevinske dozvole. Uređaj za pročišćavanje će imati i mogućnost preuzimanja fekalija iz sabirnih jama udaljenih domaćinstava, odnosno onih koja neće moći biti priključena na kanalizacijsku mrežu.

Također, izrađena je i izvedbena dokumentacija za fekalni sustav kanalizacije, za naselja susjedna središtu općine (Gornji Vojnić, Vojišnica, Donji Vojnić i Kolarić) koji će se direktno spajati na budući uređaj za pročišćavanje otpadnih voda.

POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE

Poštanski ured Hrvatskih pošta je smješten u manjem drvenom objektu u središtu Vojnića i većinom zadovoljava potrebe stanovnika općine. Zbog trošnosti tog objekta planirana je izgradnja nove zgrade.

Sustav telekomunikacije realizira se putem fiksne i mobilnih mreža. Pokrivenost područja općine fiksnom telekomunikacijskom mrežom nije zadovoljavajuća. Ranije su TV pretvarači i odašiljači mobilnih operatera bili postavljeni na Petrovoj gori, odnosno na vrhu spomenika, ali su prošle godine izmješteni na susjednu lokaciju Magarčevac. Iako se radi o praktično najvišoj točki na području općine, pokrivenost signalima mobilnih mreža zbog same konfiguracije terena i nedovoljne izgrađenosti baznih stanica, nije najbolja. Poseban problem su naselja u južnom dijelu općine gdje stanovnici pojedinih naselja moraju za normalnu komunikaciju koristiti puno jači signal mobilnih operatera iz BiH. U više naselja je razina signala mobilnih operatera iz RH tako slaba da skoro onemogućuje korištenje Interneta.

Uslijed stanja postojeće fiksne i mobilnih mreža, za uvođenje širokopojasnog interneta na cijelom području općine Vojnić su svakako potrebna značajna finansijska sredstva. Zadnjih nekoliko godina u tom području je ipak napravljen značajan iskorak. U tome se izdvaja projekt uspostave besplatnog Wi-Fi pristupa za građane u središtu Vojnića na javnim površinama i prostorima u kojima boravi veća koncentracija ljudi. Tako je pokriveno više lokacija kao što su park u središtu, Dom kulture, Osnovna škola te teniski i nogometni teren.

1.3.3. ENERGETIKA

OPSKRBA ELEKTRIČNOM ENERGIJOM

Područjem Općine Vojnić prolazi 110 kV dalekovod TS 35/10 kV Vojnić - TS 35/10 kV Slunj, koji je na naponu 35 kV. Veza prema transformatorskoj stanici TS 110/35/10 kV Švarča Karlovac ostvarena je preko 35 kV podzemnog kabela Švarča - Vojnić koji je u funkciji. Od TS 35/10 kV Vojnić do TS 110/35/10 kV Švarča postoji i stara 35 kV veza koja je izvedena nadzemnim dalekovodom i nije u funkciji. Prema transformatorskoj stanici TS 35/10 kV Gvozd postoji dalekovod koji ide od naselja Vojnić prema istoku općine.

Na području općine Vojnić javnu rasvjetu ima 30 naselja od ukupno njih 46. Javnu rasvjetu se proteže u dužini od 51 km, a čine je 45 trafo područja s ukupno sa 724 rasvjetna tijela. U 2020. godini izvršena je modernizacija javne rasvjete kada je 613 rasvjetnih tijela zamijenjeno novim, štednim rasvjetnim tijelima. U narednom periodu se predviđa nastavak modernizacije i uvođenje javne rasvjete u sva naselja na području općine.

OPSKRBA PLINOM

Općina Vojnić trenutno nema plinoopskrbe, ali cilj je da se plinovod u budućnosti dovede do krajnjih korisnika.

1.3.4. POSLOVNA INFRASTRUKTURA

Prostornim planom općine Vojnić je definiran obuhvat poslovne zone. Međutim do sada se ona nije koristila, niti je registrirana u Jedinstvenom registru poduzetničke infrastrukture Republike Hrvatske - JRPI. Međutim, u okviru poslovne zone previđena je izgradnja kogeneracijskog postrojenja na bio masu ukupne snage 1 MW, za proizvodnju električne energije, grijanje na toplu vodu svih zgrada javnih subjekata u centru naselja Vojnić, grijanje vode u budućem Aquaparku, javnu rasvjetu i dr., a za koju je izrađena sva potrebna tehnička dokumentacija i pokrenut postupak ishođenja građevinske dozvole.

1.3.5. GOSPODARENJE OTPADOM

Sakupljanjem i odvozom miješanog komunalnog otpada obuhvaćeno je cijelo područje Općine Vojnić i za njega je zaduženo poduzeće Vojnić komunalac d.o.o. Otpad se od svih korisnika jednom tjedno odvozi prema planu. Povremeno dolazi do poremećaja odvoza zbog kvara na vozilu i/ili zbog loših vremenskih uvjeta, ali do sada nije bilo većih zastoja u odvozu istog. Prikupljeni otpad se donedavno odlagao na deponiju Kokirevo. Odlukom Općinskog vijeća Općine Vojnić deponija je zatvorena, a kasnije i sanirana te se od kolovoza 2015. godine otpad odvozi na deponiju u Karlovac. Odvoz otpada obavlja se jedanput tjedno u užem centru Vojnića, a jednom u dva tjedna u ostalim naseljima. Glomazni otpad sakuplja se jedan puta godišnje na način da građani iznesu i odlože glomazni otpad ispred svojih kuća na javne površine.

Iako je zadnjih nekoliko godina postignut značajan napredak, svijest ljudi o zaštiti okoliša i sakupljanju vlastitog otpada te odlaganja na za to predviđena mjesta je još uvijek nedovoljno razvijena, pogotovo u selima i zaseocima gdje postoji „tradicija“ bacanja sitnog i krupnog otpada na divlja odlagališta ili paljenja smeća. Podizanju razine svijesti o potrebi odlaganja i razdvajanja otpada među stanovništvom, značajno je doprinijela izgradnja i otvaranje novog reciklažnog dvorišta u naselju Kolarić sufinanciranog iz Europskih fondova 2019. godine, kao i informativna kampanja provedena u sklopu tog projekta.

1.4. GOSPODARSTVO

1.4.1. INDEKS RAZVIJENOSTI

U skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 147/14 i 123/17), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (JLP(R)S) u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti. Izmjenama i dopunama Zakona koje su stupile na snagu 13. prosinca 2017. (NN 123/17) unaprijeđen je pravni okvir koji se odnosi na postupak ocjenjivanja i razvrstavanja JLP(R)S-a prema stupnju razvijenosti. Zadržan je dosadašnji pristup uređenja pravnog okvira ocjenjivanja i razvrstavanja JLP(R)S-a te utvrđivanja potpomognutih područja na način da se Zakonom utvrđuje obveza ocjenjivanja svih JLP(R)S-a temeljem indeksa razvijenosti, nadležnost za provedbu ocjenjivanja i njenu dinamiku, način razvrstavanja JLP(R)S-a u skupine i utvrđivanje potpomognutih područja.

Po donošenju izmjena i dopuna Zakona, a slijedom izrađenoga novoga modela izračuna indeksa razvijenosti, donesena je nova Uredba o indeksu razvijenosti (NN 131/17). Ova Uredba utvrđuje pokazatelje za izračun indeksa razvijenosti, njihov izračun i izvore podataka te način izračuna indeksa razvijenosti. U skladu s Uredbom, za izračun indeksa razvijenosti koriste se sljedeći pokazatelji:

1. prosječni dohodak po stanovniku,
2. prosječni izvorni prihodi po stanovniku,
3. prosječna stopa nezaposlenosti,
4. opće kretanje stanovništva,
5. stupanj obrazovanosti stanovništva (tercijarno obrazovanje) i
6. indeks starenja.

Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerjenja stupnja razvijenosti JLP(R)S-a u određenom razdoblju. Indeks razvijenosti omogućava mjerjenje stupnja razvijenosti JLP(R)S-a u Republici Hrvatskoj. Kategorizacija svih teritorijalnih jedinica omogućuje kvalitetnije uređenje ključnog pitanja razine regionalnih razvojnih poticaja. Izravnim povezivanjem razine regionalnih razvojnih poticaja s razinom razvijenosti, dobiva se kvalitetni

okvir poticanja razvoja svih lokalnih i županijskih jedinica u skladu sa stupnjem razvijenosti pojedine jedinice. Također, ovaj pristup omogućuje uključivanje i isključivanje jedinica iz sustava potpomognutih područja sukladno promjenama stupnja razvijenosti.

Sve jedinice lokalne samouprave razvrstavaju se u osam skupina:

- u I. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u II. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u III. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u IV. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u V. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u zadnjoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VI. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u drugoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave
- u VIII. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u prvoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave.

U skladu s člankom 36. Zakona, status potpomognutih područja imaju sva područja ispod prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske odnosno I.-IV. skupina jedinica lokalne samouprave i I.-II. skupina jedinica područne (regionalne) samouprave.⁵

Općina Vojnić svrstana je u **I. skupinu** jedinica lokalne samouprave prema Odluci o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti (NN br. 132/17 s primjenom od 1. siječnja 2018). Nalazi se na 520. mjestu od 556 jedinica lokalne samouprave u RH s Indeksom razvijenosti od 89,87 (*Tablica 22.*).

⁵ Izvor: Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije <https://razvoj.gov.hr/ministarstvu/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/112>

	Jedinica lokalne samouprave (JLS)	Županija	Razvojna skupina JLS	Indeks razvijenosti JLS	Vrijednosti osnovnih pokazatelja za JLS					
					Prosječni dohodak po stanovniku	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	Indeks starenja (2011.)	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)
520	Vojnić	Karlovačka	1	89,87	13.100,21	686,74	0,2881	80,56	163,1	0,0677
Vrijednosti standardiziranih pokazatelja za JLS					Prosječni dohodak po stanovniku	Prosječni izvorni prihodi po stanovniku	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva (2016./2006.)	Indeks starenja (2011.)	Stupanj obrazovanja (VSS, 20-65) (2011.)
					82,42	91,39	88,78	89,76	96,3	91,72

Tablica 22 - Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti prema novom modelu izračuna na lokalnoj razini (razdoblje 2014.-2016.), Izračun za općinu Vojnić

(Izvor: Sistematisacija autora prema <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/dielokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-ravjenosti/vrijednosti-indeksa-ravjenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-ravjenosti-2018/3740> pristupljeno: 10.09.2020)

Pravilnikom o proglašavanju turističkih općina i gradova i o razvrstavanju naselja u turističke razrede (NN 122/2009 9/10- isp., 61/10, 82/10, 36/11, 89/11, 146/11, 141/12, 144/12, 38/13, 153/13, 126/15, 15/16-isp., 54/16, 113/16, 26/17, 61/17, 72/17 i 78/17), područje općine Vojnić je razvrstano u razred D, a samo naselje Vojnić u razred C.

1.4.2. OSNOVNI GOSPODARSKI POKAZATELJI

Ukupni gospodarski razvitak Općine Vojnić se temelji na mikro i malom poduzetništvu te malim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Već ranije, u poglavlju „1.2.5. ZAPOSLENOST I TRŽIŠTE RADA“ je naglašeno da je u općini Vojnić registrirano **81** poslovni subjekt, koji su bili obvezni predati Godišnje financijsko izvješće za 2019.godinu. To su društva s ograničenom odgovornošću (d.o.o.), jednostavna društva s ograničenom odgovornošću (j.d.o.o.) te zadruge. Velika većina njih spada u kategoriju mikro poduzeća, njih 5 su u kategoriji malih poduzeća, a samo jedan gospodarski subjekt spada u kategoriju srednjih poduzeća. Ukupno je u tim gospodarskim subjektima bilo zaposleno **392** osobe. U Tablici 23. su prikazana svi gospodarski subjekti koji imaju obvezu podnosi godišnje financijsko izvješće, koji su registrirani na području općine Vojnić i bili aktivni 30.09.2020. prema izvorima iz Hrvatske gospodarske komore.

Najviše tvrtki djeluje u djelatnostima: poljoprivrede i šumarstva (31), zatim građevinarstvu (13), prerađivačkoj industriji (9) te djelatnostima pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane (6) i trgovine (5). Ukupni prihodi i dobit svih tvrtki registriranih u općini Vojnić prema podacima iz njihovih godišnjih financijskih izvješća za 2020. godinu je prikazana u Tablici 21.

Na području općine Vojnić registriran je i djeluje **38** obrt koji se bave različitim vrstama pružanja osnovnih usluga, trgovinom, ugostiteljstvom, građevinarstvom, šumarstvom i poljoprivredom. Također na području općine djeluje i **479** obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva (OPG-a) te još **9** samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava (SOPG) (Upisnik poljoprivrednika APPRR-a zaključno s 31.12.2019.). Dobar dio stanovništva, koji se bave poljoprivredom, bave i nekim drugim zanimanjima, točnije, na ovom području prevladava ekstenzivan oblik poljoprivredne djelatnosti.

Uz očuvani krajolik i nezagađeno tlo, općina Vojnić posjeduje vrijedna prirodna bogatstva šuma i izvora pitke vode, što može biti dobra osnova u njenom budućem razvoju. 37 % površine općine je pod šumama, gdje od ukupno 9.000 hektara šuma, s 5.300 ha upravlja Uprava šuma podružnica Karlovac - Šumarija Vojnić; 500 ha je u privatnom vlasništvu, a s preostalim površinama upravljaju Šumarije Krnjak i Topusko. Godišnje se eksplloatira oko 50.000 kubičnih metara kvalitetnog tehničkog i ogrjevnog drva i bio mase, što je svakako znatan potencijal za razvoj drvne industrije. Iako ovo područje ima tradiciju i dostatne zalihe kvalitetne sirovine, danas je nažalost na ovom području drvna industrija okrenuta prema jednostavnijim načinima prerade, bez proizvoda s višom dodanom vrijednosti.

Redni broj	Puni naziv	OIB	Broj zaposlenih
1	DW Reusables društvo s ograničenom odgovornošću za preradu polimera, metalno-plastične galanterije	38536868890	50
2	ABC FASHION društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge	32329019162	59
3	PANJ-TRGOVINA I PRERADA d.o.o. za usluge u šumarstvu	83247192163	4
4	VV MONT d.o.o. za usluge i trgovinu	84679432093	27
5	BANOVINA AGRAR društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge	46302643347	5
6	METALI B.F. d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	22875192824	20
7	EMA DRVNO društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju, trgovinu i usluge	31548675944	27
8	AGROSTAR društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu, uvoz-izvoz i usluge	48286954819	11
9	VETERINARSKA STANICA VOJNICI društvo s ograničenom odgovornošću	60227051518	10
10	MGK d.o.o. za građenje	33860749095	29
11	Z društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge	80566387743	1
12	VOJNICI KOMUNALAC d.o.o. za komunalne djelatnosti	34803293727	13
13	EKO INVEST društvo s ograničenom odgovornošću za savjetovanje i poslovne usluge	71137124326	10
14	VODOVOD I ODVODNJA VOJNICI d.o.o. za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje	19392196591	8
15	TUTIC FASADE jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću za građenje	77454391591	3
16	KABEL SERVIS 1 d.o.o. za trgovinu i poljoprivrednu proizvodnju	44474309878	2
17	SATIVA d.o.o. za poljoprivredu, trgovinu i usluge	30122925273	6
18	SAN-BO društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju, trgovinu i usluge	82811303318	3
19	OFarm d.o.o. za trgovinu i usluge	49924663824	1
20	LIMO GRADNJA j.d.o.o. za usluge	70923733632	8
21	EKO BIZZ d.o.o. za poljoprivredu i usluge	86856903257	2
22	IM-VI d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	05268988353	1
23	MRVICI 2 jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću za projektiranje, građenje i montažu	88318510347	6
24	ADRIATIC COR INVEST d.o.o. za savjetovanje i poslovne usluge	69031665291	1
25	Terra DoliMar d.o.o. za poljoprivredu, usluge i trgovinu	65076963331	6
26	AGRO UTINJA društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju i preradu voća	49265287957	3
27	PRO EKO d.o.o. za trgovinu i poljoprivrednu proizvodnju	62328948651	2
28	AUTOBUSNI KOLODVOR VOJNICI d.o.o. za prihvat i otpremu putnika	83295229339	3
29	AUTOELEKTRO TEHNIČKI PREGLEDI društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu i usluge	51173312556	0
30	POZOR-USLUGE d.o.o. za gospodarenje šumama i usluge	76149067389	2
31	GOŠA PROMET jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću za usluge	73568818690	0
32	PLAVA ŠIJIVA d.o.o. za usluge	53495000515	3
33	ADAS GRADITELJSTVO j.d.o.o. za građenje	56288441579	5
34	LISINE d.o.o. za poljoprivrednu proizvodnju i trgovinu	80657576139	2
35	RUŽICA B.j.d.o.o. za ugostiteljstvo i usluge	51312501991	3
36	BORG d.o.o. za trgovinu i poljoprivrednu proizvodnju	67592917497	2
37	AGRO-KORDUN d.o.o. za poljoprivredu i usluge	78477499962	3
38	Ustanova za zdravstvenu njegu u kući AMOR	80586820918	3
39	Centar za pomoć u kući Široka Rijeka	50880992006	6
40	IZBOR PRIRODE d.o.o. za usluge i trgovinu	98941734530	1
41	NAŠA ZEMLJA poljoprivredna zadruga	09911980812	1
42	FARMA APEX d.o.o. za poljoprivredu i trgovinu	23086350994	1
43	ŠEMSO j.d.o.o. za ugostiteljstvo, trgovinu i usluge	43133771777	3
44	AGRO PLUS d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	50999601825	1
45	EURO USLUGE društvo s ograničenom odgovornošću za trgovinu, građevinu i usluge	34314348992	2
46	BRANITELSKA ZADRUGA GROM	69042866595	3
47	OPATIJA GRAĐENJE jednostavno društvo o ograničenom odgovornošću za proizvodnju, graditeljstvo i t	23700060403	1
48	AGRO GRUPA d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	82586783838	0
49	MARERA d.o.o. za šumarstvo, građevinarstvo i usluge	19901001699	2
50	EKOVOĆE društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju, trgovinu i usluge	14064740698	1
51	BIO SELO društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju i preradu voća	47568111047	2
52	LIMARIJA ZARIFOVIĆ j.d.o.o. za građevinarstvo	88022100758	2
53	LASABO J.d.o.o. za ugostiteljstvo i trgovinu	58217665457	2
54	EKO PRODUKCIJA d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge	12249966022	0
55	E.P.O.S. MRACELJ d.o.o. za poljoprivredu, proizvodnju i usluge	90299496566	1
56	BAUMAR d.o.o. za trgovinu i usluge	84480227479	0
57	BOGATA ŠUMA d.o.o. za turizam, trgovinu i promet nekretninama	71958149372	1
58	LKW-KNEŽEVIĆ d.o.o. za prijevoz i trgovinu	07718824416	4
59	FRUTTA VITA d.o.o. za poljoprivredu, usluge i trgovinu	25391565369	1
60	MDN INVEST d.o.o. za savjetovanje i poslovne usluge	19474900225	0
61	SLAVONICUS d.o.o. za poljoprivredu i usluge	22914226216	0
62	VILA AMALKA d.o.o. za ekološku poljoprivredu, seoski turizam i nekretnine	83098484166	0
63	MANDIĆ TRANSPORTI, GRADNJA I UREĐENJE j.d.o.o. za usluge u graditeljstvu, prijevoz i trgovina u stec	70731402287	1
64	MAČEŠIĆ DRVO j.d.o.o. za usluge	44409924856	1
65	RD-PROJEKT j.d.o.o. za graditeljstvo i usluge	41051766607	1
66	CENTAR GOLD d.o.o. za poljoprivredu i usluge	64131546089	2
67	HOFKO d.o.o. za trgovinu i usluge	99859031353	0
68	VITO ARONIA d.o.o. za poljoprivrednu proizvodnju i trgovinu	76821278678	0
69	APC d.o.o. za trgovinu i usluge	48192371625	0
70	MLADEN MARINOVIC d.o.o. za trgovinu i usluge	36223302337	0
71	KOM-BAU d.o.o. za proizvodnju, građevinarstvo i trgovinu	59010494713	0
72	SMOKVICA društvo s ograničenom odgovornošću za usluge	64081997417	0
73	PRUNUS-poljoprivredna braniteljska zadruga za ekološku proizvodnju u likvidaciji	08700998727	0
74	VASTUS društvo s ograničenom odgovornošću za graditeljstvo i usluge	08737167853	0
75	OPATIJA OPREMA jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću za proizvodnju, građenje, usluge	06008672624	0
76	JOPA j.d.o.o. za ugostiteljstvo i usluge	93847919910	0
77	PEKARA VOJNICI j.d.o.o. za proizvodnju i trgovinu	41917637160	0
78	D-LND jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću za građevinske usluge i trgovinu	71996545193	1

Tablica 23. – Poduzeća registrirana na području općine Vojni, stanje na dan 30.09.2020.

(Izvor: sistematizacija autora prema HGK - Digitalna komora)

1.4.3. INDUSTRIJA

U periodu između Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata industrijska proizvodnja je imala presudan značaj za ukupan razvoj općine Vojnić. Radila je tvornica keramičkih pločica, koja je zajedno s više mjesta na kojima se kopala keramička glina zapošljavala najveći broj radnika. Uz to, bila je razvijena i metaloprerađivačka djelatnost proizvodnje pumpi, tekstilna industrija za proizvodnju teškog platna, prerada građevnog kamena, popravak i održavanje poljoprivredne mehanizacije te obrti i ostale uslužne djelatnosti za kućanstvo i poduzeća, kao i stari obrti (kovači, užari, lončari i bačvari). U godinama odmah nakon Domovinskog rata industrijska proizvodnja je skoro sasvim zamrla. Tvornica keramičkih pločica je radila neko vrijeme, a onda je zajedno s svim nalazištima gline zatvorena.

Danas je aktivna proizvodnja proizvoda od polimera i ambalaže od plastike u Kuplenskom koja ima i najviše zaposlenih, njih 50. Aktivno je i nekoliko manjih poslovnih subjekata za piljenje drveta i proizvodnju proizvoda od drveta niske dodane vrijednosti. Praktično skoro da nema drugih oblika industrijske proizvodnje. Svi ostali poslovni subjekti registrirani na području općine Vojnić se bave osnovnom poljoprivrednom proizvodnjom, građevinarstvom, trgovinom i ugostiteljstvom te čitavim nizom drugih usluga.

1.4.4. OBRTNIŠTVO

Tradicija obrtništva na području općine Vojnić seže duboko u prošlost kada su stari zanati (mlinari, kovači, užari, lončari i bačvari) bili široko zastupljeni te bili generator ukupnog razvijenog cijelog kraja. Ta tradicija poslovanja preko obrta je nastavljena i danas pa na području općine aktivno djeluje 38 obrta. Radi se o obrtima za različite usluge u zajednici (frizerski, pekarski, knjigovodstvo, čišćenje i slično), zatim obrti za usluge različitog prijevoza, ugostiteljstvo, građevinarstvo i trgovinu. Karakteristični su i obrti koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom i uslugama u šumarstvu. Već iz samog popisa obrta (*Tablica 24.*) koji su registrirani na području općine i broja osoba koje oni zapošljavaju (više od 100) se vidi da oni i danas predstavljaju snagu na koju se razvitak cijelog područja može osloniti.

Rbr.	MBO	NAZIV OBRTA
1.	98172492	ADIVA, zajednički obrt za autotaksi prijevoz, vl. Adrijan Šokčić i Ivana Ahmetović, Vojnić, Draškovićeva ulica 4
2.	98169726	Alica, obrt za informatičke usluge, vl. Aleksandra Milanović, Široka Rijeka, Široka Rijeka 44
3.	97797928	ANA, obrt za frizerske usluge, vl. Željana Topić, Vojnić, Karlovačka 18
4.	90113551	Autoprijevoznički obrt i građevinska mehanizacija, Zoran Petrović, Vojnić, Karlovačka 5
5.	92541780	BAJRIĆ GRADNJA, zidarski obrt, vl. Husein Bajrić, Vojnić, Gejkovac 6
6.	98064690	Bruto Promet, obrt za prijevoz, vl. Mile Krivokuća, Utinja Vrelo, Utinja Vrelo 1
7.	98141686	ČISTA POSLA, obrt za čišćenje, vl. Snježana Borovac, Vojnić, Krešimirova ulica 15 B
8.	90113632	DKD, obrt za proizvodnju i usluge, vl. Denis Fištrović, Vojnić, Kupljensko 101
9.	92756093	DUO, obrt za poljoprivredu i taxi usluge, vl. Tomislav Ciprić, Svinica Krstinska, Svinica Krstinska 59
10.	97687995	ELEKTRONIK, obrt za proizvodnju, vl. Bogdan Novaković, Vojnić, Krešimirova 1
11.	97398233	EURO LIMARIJA, obrt za postavljanje građevinske limarije, vl. Elvir Ogrenović, Vojnić, Mračelj 11 c
12.	90113802	GOLD, obrt za ugostiteljstvo i trgovinu, vl. Saša Užar, Vojnić, Radnička 6
13.	92545858	Građevinski obrt CRO GRADNJA, Mirsad Bajramović, Svinica Krstinska, Svinica Krstinska 51
14.	97939218	INTERIERI MARIANOVIĆ, obrt za unutarnje uređenje, vl. Kristijan Marjanović, Vojnić, Donji Vojnić 12a
15.	97698130	JOLE, obrt za usluge u šumarstvu, vl. Dario Jakovljević, Vojnić, Ul. 1. gardijska brigada 19
16.	91694019	KAMEUJA, obrt za trgovinu, usluge i ugostiteljstvo, vl. Anka Škrgić, Vojnić, Radnička 1
17.	92099980	Keramičarski obrt BAU - ŠAKANOVIĆ - MEŠAMONT, Mehmed Šakanović, Donja Brusovača, Donja Brusovača 47/A
18.	92544118	LJILJA, frizerski obrt, vl. Ljiljana Sušilović, Vojnić, Karlovačka 28
19.	98040251	LORENA, obrt za ugostiteljstvo, vl. Sanja Jurić, Vojnić, Krešimirova 19
20.	97324515	MB, obrt za trgovinu, prijevozi i usluge, vl. Bojan Marijanović, Kolarić, Kolarić 6 F
21.	97905852	MIA VITA, obrt za masažu i manikuru, vl. Ivana Tesla, Vojnić, Kralja Tomislava 5
22.	91517877	Obrt GORENA, Ivan Dujlović, Vojnić, Trg Stjepana Radića 3
23.	97162116	OBRT ZA IZRADU PREDMETA OD KERAMIKE IVA ELHADER, LEPOSAVA HRKMAN, KRSTINJA, KRSTINJA 50
24.	91517672	Obrt za završne radove u građevinarstvu EKOPUR, Ivan Jolić, Kupljensko, Kupljensko 47/A
25.	92546471	Pekarski obrt MRVICA, Dusha Dečaj, Vojnić, Karlovačka 16
26.	92090516	Poljoprivredni obrt PERIĆ, Mirko Perić, Vojnić, Vojnić 47
27.	97724530	"S"- obrt za knjigovodstvo, vl. Snježana Radman Stjepanović, Vojnić, Andrije Hebranga 13
28.	97908576	SNJEŽANA, obrt za usluge, vl. Snježana Sušilović, Vojnić, Karlovačka 7 A
29.	97776351	TANJA, obrt za frizerske usluge, vl. Tatjana Štemberger, Vojnić, Karlovačka 7 A
30.	97919128	TBB, obrt za inženjerstvo i tehničke usluge, vl. Sanel Bešić, Vojnić, Donja Brusovača 4
31.	97166723	Teracerski obrt KARTALIJA, Nikola Kartalija, Kartalije, Kartalije 15
32.	92546030	Ugostiteljski obrt VILIN TOČAK, Đuro Šaula, Vojnić, Kupljensko 181
33.	92089852	Ugostiteljski obrt VURDA, Mile Trbojević, Vojnić, Karlovačka 1
34.	91517940	UŽAR, obrt za sjeću i izvlačenje, vl. Ivica Užar, Vojnić, Nazorova 6
35.	90113667	VOĆE I POVRĆE I MINI MARKET, Jaumi Ajrulai, Vojnić, Karlovačka 9
36.	98146386	VS, obrt za pomoć na cesti, vl. Slobodan Vila, Kupljensko, Vojnić, Kupljensko 163
37.	97183881	ZELENI-9, obrt za ugostiteljstvo, vl. Tanja Šimulija, Vojnić, A. Hebranga 13
38.	98059874	ŽELIO, obrt za građevinske usluge, vl. Željko Jurkić, Kolarić, Kolarić 44

*Tablica 24 - Popis obrta registriranih na području Općine Vojnić
(izvor: sistematizacija autora prema podacima Hrvatske obrtničke komore)*

1.4.5. ŠUMARSTVO

Jedan od najvrijednijih prirodnih resursa općine Vojnić su šume koje pokrivaju više od trećinu teritorija općina. To su uglavnom šume bukve, graba i hrasta, a mjestimično se pojavljuju breze, pitomi kesten i divlje voće. U nekim dijelovima značajnog krajobraza Petrova Gora–Biljeg postoje manje površine crnogoričnog drveća koje je ranije planski sađeno.

Šume se prostiru na ukupno nešto više od 9.000 hektara, gdje je oko 500 hektara u privatnom vlasništvu. Državne šume razvrstane su u šest gospodarskih jedinica – GJ, kojima gospodare Hrvatske šume, i to: Šumarije Cetingrad (GJ Glinica – Otmić), Karlovac (GJ Veliko brdo), Krnjak (GJ Debela kosa – Markovac), Topusko (GJ Petrova gora – Bublen), Vojnić (GJ Petrova gora – Petrovac) i Gvozd (GJ Trepča). Godišnje se eksplotira oko 50.000 kubičnih metara kvalitetnog tehničkog drva, ogrjevnog drva i bio mase, što je značajan potencijal za daljnji razvoj drvne industrije.

Uzveši u obzir sve navedeno drvna industrija ima znatan potencijal za razvoj koji je sada samo djelomično iskorišten. Danas su na žalost na ovom području šumarstvo i drvna industrija u većini okrenuti prema sjeći i izvlačenju trupaca, ili se radi o vrlo jednostavnim načinima prerade (samo piljenje, cijepanje i slično); najčešće bez proizvoda s većom dodanom vrijednosti.

1.4.6. ISKORIŠTAVANJE MINERALNIH SIROVINA

U prijašnjim razdobljima, osobito između 2. svjetskog rata i Domovinskog rata, od velikog značaja je bila proizvodnja vezana uz korištenje mineralnih sirovina građevnog kamena i keramičke gline, prije svega zbog značajnog udjela stanovništva općine zaposlenog u toj i u djelatnostima koje se na nju naslanjaju. Naročito je bila značajna eksplotacija gline kao sirovine za proizvodnju keramičkih pločica. Prestankom rada tvornice pločica, sva nalazišta gline su napuštena.

Iako su Prostornim planom općine Vojnić definirana eksplotacijska polja za iskorištavanje keramičke gline, kremenog pijeska i građevinskog kamena, tu su prisutna značajna ograničenja s obzirom na udaljenosti od naselja i zone zaštite vodocrpilišta. Danas se eksplotira samo građevinski kamen i to samo na lokaciji - Loskunja (eksploatacijске rezerve 1.000 m³ površine 7,81 ha).

Prostorni plan ograničava eksplotacija na način da se ne dozvoljava eksplotacija u zoni unutar 100 m udaljenosti od građevinskih područja naselja te se ne dozvoljava eksplotacija unutar zone zaštite (II i III zone zaštite) vodocrpilišta "Vrelo Utinje".

Eksplotacijska polja keramičke gline:

- ◆ Ivošević Gaj – eksplotacijsko polje smanjeno sa 150,00 ha na 98,36 ha,
- ◆ Kokirevo - eksplotacijsko polje smanjeno sa 123,8 ha na 94,26 ha,
- ◆ Mazalica - eksplotacijsko polje smanjeno sa 15,7 ha na 6,16.

Eksplotacijska polje za kvarcni pijesak:

- ◆ Basarovac - Budući da se eksplotacijsko polje Basarovac nalazi unutar II i III zone zaštite vodocrpilišta "Vrelo Utinje", nemoguća je njegova daljnja upotreba. Prostornim planom predviđena je sanacija zemljišta unutar eksplotacijskog polja.

Eksplotacijska polja građevnog kamena:

- ◆ Johovo (Lisine) - eksplotacijsko polje smanjeno sa 10.81 ha na 7.25 ha.
- ◆ Loskunja – eksplotacijske rezerve 1000 m³ smanjeno sa 9,00 ha na 7,81 ha (u korištenju)

Sva ležišta se postupno iscrpljuju, a polja keramičke gline se niti ne koriste, što se već odrazilo na broj zaposlenih i značaj ove djelatnosti za razvoj općine.

1.4.7. POLJOPRIVREDA

Poljoprivreda je već dugo godina jedan od temelja razvoja gospodarstva na ovim područjima. Za to koju postoji niz prirodnih pogodnosti, prije svega dovoljna količina padalina i ekološki potpuno očuvano tlo. Iako se u većini radi o poljoprivrednoj proizvodnji kao sekundarnom izvoru prihoda za obitelji, mnoga mlada obiteljska poljoprivredna gospodarstva su prepoznala potencijale pa temelj svojih budućih aktivnosti vezuju uz poljoprivrednu; najčešće ratarstvo u funkciji stočarstva, a zadnjih nekoliko godina i voćarstvo.

Tomu govori u prilog i ukupan broj subjekata koji se bave poljoprivredom na području općine Vojnić, odnosno njih **524** (pričinjeno u *Tablici 25.* sa stanjem na dan 31.12.2019.), gdje prevladavaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva, njih **479**. Iako se broj subjekata zadnjih godina lagano smanjuje, povećavaju se površine koje svako od njih obrađuje. Tako se povećava i ukupna poljoprivredna površina zemljišta pa je u sustavu ARKOD upisano **3.110,84** hektara, najviše oranice, livade i voćnjaci (pričinjeno u *Tablici 28* sa stanjem na dan 31.12.2019.). Ovdje treba istaknuti 777,53 ha voćnjaka što je višestruki porast u zadnjih nekoliko godina, gdje se velika većina njih još ne nalazi u punom rodu. Radi se uglavnom o voćnim kulturama šljive, oraha i ljeske.

Za uzgoj domaćih životinja karakteristično je da se stalno smanjuje broj goveda, a istovremeno povećava broj svinja, ovaca i koza (*Tablica 26.*). Također, stalno se smanjuju količine isporučenog mlijeka s područja općine (*Tablica 27.*).

Ipak, ako se to sve usporedi s 1991. godinom, kada je bilo na primjer više od 6.000 muznih krava, a obrađivalo se više od 5.000 hektara zemljišta, jasno je koji su razvojni potencijali poljoprivrede i gospodarstva na ovom području.

Dosadašnji ekstenzivan način poljoprivredne proizvodnje na ovim područjima, nedovoljna popularizacija tradicijskog načina života te nedostatna valorizacija potencijala ruralne sredine uzrok su nedovoljnog broja obrađenih poljoprivrednih površina, ali isto tako i slabijih ostvarenih ukupnih prihoda od te djelatnosti. S druge strane, takav ekstenzivan način proizvodnje je doprinio očuvanju tla koje je iznimno pogodno za sve oblike ekološke proizvodnje. U odnosu na većinu zapadnoeuropskih zemalja, općina Vojnić još uvijek raspolaže s nezagađenim tlom te tako ispunjava glavni preduvjet za preusmjeravanje na poljoprivrednu okrenutu kvaliteti proizvoda i zaštiti okoliša. Kako bi se dodatno potaknula ekološka proizvodnja potrebno je ipak poduzeti određene mjere u cilju sprječavanja štetnih utjecaja na tlo, a koji se odnose prvenstveno na održivo korištenje gnojiva i pesticida.

Sam položaj općine i blizina grada Karlovca kao značajnog prometnog čvorišta, industrijskog i trgovačkog središta, može bitno utjecati na razvoj poljoprivrede pa samim tim i razvoj cijelog ovog područja. Uz to, blizina većih turističkih odredišta kao što su na primjer Nacionalni park

Plitvička jezera i druga dodatno nameće potrebu prilagodbe tradicionalne poljoprivredne proizvodnje zahtjevima domaćih potrošača ali i turista; odnosno bržeg prilagođavanja obiteljskih gospodarstava tržišnom načinu poslovanja.

Uz to, potrebno je težiti okrupnjavanju poljoprivrednog zemljišta, te specijalizaciji na pojedine tipove proizvodnje kako bi se prije svega spriječila upotreba poljoprivrednog zemljišta u nepoljoprivredne svrhe. Nameće se i potreba za poduzimanjem određenih mjera kojima će se postupak okrupnjavanja ubrzati, zatim mjera za stavljanje u ponovnu funkciju zapuštenog poljoprivrednog zemljišta, kao i mjera za podizanje razine obrazovanosti i stručnosti poljoprivrednih proizvođača.

U narednom periodu je svakako potrebno posvetiti veću pažnju i osvremenjivanju poljoprivredne proizvodnje, te potrebi stalnog prilagođavanja proizvodnje zahtjevima tržišta i klimatskim promjenama.

Potrebno je naglasiti da za veliku većinu ovih mjera postoje sredstva u okviru Europskog poljoprivrednog fonda ta ruralni razvoj, odnosno Programa ruralnog razvoja RH, za neredni programski period.

	Ž	M	UKUPNO
OBITELJSKO GOSPODARSTVO	104	375	479
OBRT		1	1
SAMOOPSKRBNO POLJOPRIVREDNO GOSPODARSTVO (SOPG)	2	7	9
TRGOVAČKO DRUŠTVO	8	26	34
ZADRUGA		1	1
UKUPNO	114	410	524

Tablica 25 - Prikaz broja subjekata koji se bave poljoprivredom na području općine Vojnić, stanje na dan 31.12.2029. (Izvor: sistematizacija autora prema Upisniku poljoprivrednika Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju)

	31.12.2018.		31.12.2019.	
	Broj gospodarstava	Broj životinja	Broj gospodarstava	Broj životinja
GOVEDA	151	940	130	890
KONJI	15	44	12	42
MAGARCI	0	0	1	4
SVINJE	189	1.522	283	1.738
OVCE	133	2.991	146	3.286
KOZE	19	185	19	208

Tablica 26 - Prikaz brojnog stanja domaćih životinja na području općine Vojnić, usporedba stanja na dan 31.12.2018 i 31.12.2019.

(Izvor: sistematizacija autora prema Ministarstvo poljoprivrede, HPA - <https://hpa.mps.hr/jrdz-izvjestaji/broj-domacih-zivotinja/>)

Godina	Broj isporučitelja	Količina isporučenog mlijeka (kg)
2018	49	986.446
2019	50	943.389

Tablica 27 - Količine isporučenog mlijeka s područja općine Vojnić, usporedba stanja na dan 31.12.2018 i 31.12.2019. (Izvor: sistematizacija autora prema Ministarstvo poljoprivrede, HPA - <https://hpa.mps.hr/jrdz-izvjestaji/broj-domacih-zivotinja/>)

NASELJE	ORANICA (ha)	STAKLENIK NA ORANICI (ha)	LIVADA (ha)	PAŠNJAK (ha)	KRŠKI PAŠNJAK (ha)	VOĆNJAK (ha)	KULTURE KRATKIH OPHODNJI (ha)	RASADNIK (ha)	MJEŠOVITI VIŠEGODI ŠNJI NASADI (ha)	OSTALE VRSTE UPORABE ZEMLJIŠTA (ha)	PRIVREME NO NEODRŽA VANA PARCELA (ha)	UKUPNO	
												Površina ARKOD parcela (ha)	Broj ARKOD parcela
Jurga	21,72	0	8,22	2,95	0	10,71	0	0	0	0	0	43,60	94
Dunjak	8,82	0	8,39	0	8,61	7,46	0	0	0	0	0,09	33,37	51
Johovo	11,30	0	3,93	0	4,03	20,95	0	0	0	0	0	40,22	51
Klokoč	78,83	0	20,52	0	31,57	14,67	0	0	0	0	1,36	146,96	153
Kusaja	47,53	0	25,51	0	16,29	6,59	0	0	0	0	0	95,92	138
Lisine	4,22	0	2,57	0	4,55	60,82	0	0	0	0	0	72,16	28
Vojnić	44,13	0	11,74	1,37	0	35,52	0	0	0	0	0	92,76	143
Ključar	46,32	0	6,40	2,47	0	19,35	0	0	0	0	0	74,55	103
Klupica	1,83	0	0,67	0	0	3,04	0	0	0	0	0	5,53	9
Kolarić	36,44	0	22,88	2,72	0	14,16	0	0	0	0	0	76,20	97
Mracelj	28,56	0,01	15,08	0	8,16	2,25	0	0	0	0	0	54,05	70
Radonja	22,91	0	5,85	8,57	0	8,55	0	0	0	0	0	45,89	88
Gejkovac	39,37	0	15,37	0	16,58	6,65	0	0	0	0	0,43	78,41	89
Jagrovac	29,66	0	26,63	0	5,83	10,23	0	0	0	0	0	72,35	71
Gačeša Selo	30,26	0	10,37	0,76	0	5,82	0	0	0	0	1,12	48,32	59
Mandić Selo	79,60	0	6,96	18,96	0	22,94	0	0	0	0	0	128,46	129
Štakorovica	11,67	0	4,16	0	0	0,18	0	0	0	0	0	16,01	24
Utinjska Vrelo	26,17	0	11,38	0	0	5,69	0	0	0	0	0	43,24	53
Brdo Utinjsko	47,31	0	10,26	2,45	0	77,63	0	0	0	0	0	137,65	121
Knežević Kosa	35,89	0	15,12	2,32	0	36,93	0	0	0	0	0	90,26	118
Široka Rijeka	77,19	0	21,24	0	4,88	16,18	0	0	0	0	0	119,49	117
Živković Kosa	25,92	0	18,54	2,95	0	46,22	0	0	0	0	0	93,64	88
Malešević Selo	54,89	0	13,70	1,54	0	1,91	0	0	0	0	0	72,03	96
Donja Brusovača	66,00	0	27,35	0	16,36	5,24	0	0	0	0	0	114,94	133
Petrova Poljana	2,91	0	6,72	0	0,95	18,25	0	0	0	0	0	28,83	46
Gornja Brusovača	16,82	0	4,06	0	1,49	0	0	0	0	0	0	22,37	25
Krivaja Vojnička	7,55	0	6,73	0,83	0	11,70	0	0	0	0	0	26,81	46
Mededak Utinjski	43,72	0	9,18	0,65	0	3,18	0	0	0	0	0	56,73	100
Bukovica Utinjska	58,65	0	9,96	3,65	0	43,56	0	0	0	0	0	115,82	103
Mračaj Krstinički	0	0	0	0	0	5,55	0	0	0	0	0	5,55	5
Lipovac Krstinički	3,65	0	5,84	0	0	3,39	0	0	0	0	0	12,88	15
Svinica Krstinička	67,90	0	23,24	0	18,19	0,57	0	0	0	0	0	109,90	116
Kokirevo	17,88	0	10,02	4,42	0	45,43	0	0	0,06	0	0	77,81	60
Krstinija	11,00	0	13,19	0	3,36	0,95	0	0	0	0	0	28,50	58
Loskunja	20,21	0	5,40	3,94	0	8,56	0	0	0	0	1,75	39,86	62
Podsedlo	66,59	0	11,75	1,36	0	1,95	0	0	0	0	0,36	82,02	119
Prisjeka	10,57	0	3,28	0	5,57	5,66	0	0,06	0	0	0	25,14	33
Kartalije	43,65	0	4,85	4,51	0	0,94	0	0	0	0	0	53,96	59
Miholjsko	30,48	0	3,62	0	11,19	26,28	0	0	0	0	0	71,58	65
Vojničica	77,27	0	58,75	13,15	0	39,01	0	0	0	0,05	0,08	188,32	231
Džaperovac	3,28	0	4,31	0	0	0	0	0	0	0	0	7,59	11
Kestenovac	17,76	0	8,48	0	10,27	25,97	0	0	0	0	0,28	62,76	98
Kupljensko	109,44	0	45,10	4,32	9,92	76,52	0	0	0	0	0,67	245,98	312
Radmanovac	5,11	0	3,51	0,52	0	5,03	0	0	0	0	0,97	15,14	18
Rajić Brdo	9,96	0	2,07	0	9,90	15,36	0	0	0	0	0	37,28	44
UKUPNO:	1.500,96	0,01	552,93	84,43	187,70	777,53	0,00	0,06	0,06	0,05	7,11	3.110,84	3.749

Tablica 28. – Prikaz poljoprivrednih površina po naseljima i namjeni zemljišta, stanje na dan 31.12.2019. (Izvor: sistematizacija autora prema Agenciji za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, ARKOD)

1.4.8. LOVSTVO I RIBOLOVNA PODRUČJA

Zakon o lovstvu (NN 99/18, 32/19, 32/20), uređuje se gospodarenje lovištem i divljači, gdje gospodarenje obuhvaća uzgoj, zaštitu, lov i korištenje divljači i njezinih dijelova. Pri tome svi poslovi gospodarenja imaju ne samo gospodarsku, već i turističku i rekreativnu funkciju, kao i funkciju zaštite i očuvanja biološke raznolikosti i ekološke ravnoteže prirodnih staništa, divljači i divlje faune i flore. Ovako definirano gospodarenje lovištem i divljači može imati značajan doprinos ukupnom razvitu nekog područja.

Karlovačka županija raspolaže s dvije vrste lovišta; prema administrativnoj podjeli razlikuju se državna i zajednička županijska lovišta, dok se prema tipskoj podjeli razlikuju nizinska, brdska i brdsko-nizinska lovišta. Od ukupno 75 lovišta s površinom od 363.343 ha, evidentirana prema vrstama lovišta na području Karlovačke županije, njih 22 ubraja se u državna lovišta, dok su ostala lovišta kategorizirana kao zajednička lovišta na površini od 228.179 ha. Državna lovišta određuje Ministarstvo poljoprivrede, nadležno za poslove lovstva, dok su zajednička lovišta ustanovljena od strane županije, uz prethodnu suglasnost Ministarstva. Na teritoriju općine Vojnić, nalazi se jedno državno lovište – „Petrova Gora“ i dva zajednička lovišta. Vrlo mali dijelovi teritorija općine su obuhvaćeni drugim lovištima, odnosno njima gospodare drugi ovlaštenici prava lova. Podatci o lovištima su vidljivi u *Tablici 28*.

Sa svojih 14.010 ha, državno lovište „Petrova Gora“ predstavlja iznimski potencijal za lov i uzgoj divljači. Lovište obuhvaća područje zaštićenog krajolika, a unutar lovišta smješten je i Lovački dom Muljava koji sa svojih 8 soba i 27 ležaja, očuvanim okolišom i gastronomskom ponudom predstavlja značajnu turističku atrakciju. Lovište je predviđeno za lov divlje svinje, srne i šljuke. Svake godine sva tri lovišta bilježe porast broja domaćih i inozemnih posjetitelja što se sve pozitivno odražava na ukupne turističke rezultate koji se ostvaruju u općini Vojnić.

Naziv lovišta	Br. Lovišta	Tip lovišta	Površina (ha)	Ovlaštenik prava lova
Petrova Gora	IV/22	Državno lovište - otvoreno brdsko	14.010	Hrvatske šume d.o.o.
Vojnić	IV/152	otvoreno brdsko	7.761	LD "Šljuka" Lasinja
Kuplensko	IV/150	otvoreno brdsko	5.943	Josip Bedeković d.o.o., Zagreb

Tablica 29 - Popis lovišta na području općine Vojnić

(Izvor: Sistematisacija autora prama Središnjoj lovnoj evidenciji aktivnih lovišta Ministarstva poljoprivrede)

RIBOLOV I RIBOLOVNA PODRUČJA

Na području Karlovačke županije registrirano je ukupno devet ovlaštenika ribolovnog prava. Većina ovlaštenika (njih sedam) registrirana su kao sportske udruge koje djeluju pod okriljem Športsko ribolovnog saveza Karlovačke županije, dok preostala dva ovlaštenika ribolovnog prava čine: jedna pravna i jedna fizička osoba. Ovlaštenik ribolovnog prava za područje općine Vojnić je Kluba športskih ribolovaca „Korana“ sa sjedištem u Karlovcu i to za područja ribolovnih voda u gradu Karlovcu, te općinama Krnjak i Vojnić. KŠR "Korana", po broju članova i površini

voda kojima gospodari, je najveća sportsko-ribolovna udruga na području Karlovačke županije. KŠR "Korana" gospodari s ukupno 928 ha ribolovnih voda, od kojih je 58 ha na području općine Vojnić (*Tablica 30*). U usporedbi s lovstvom, značaj ribolova za općinu Vojnić je neusporedivo manji.

Vrsta i naziv	Opis/dužina i širina	Ukupna površina / ha
Rijeka Glina	Od izvora do granice s općinom Gvozd (lijeva obala) – duljina odsječka iznosi 8 kilometara, prosječne širine 3,5 metara	3 ha
Potoci Velika i Mala Utinja	Cijelim tokom od izvora do ušća u Kupu ukupne duljine 11 kilometara, širine 10-ak metara	50 ha
Radonja	Vrlo hladna i bistra kordunska rječica, koja se niti po ljeti ne zagrije više od 15-16 ° C, čitavim tokom pod gospodarenjem KŠR "Korana" – dužine 12 kilometara, prosječne širine oko 4 metra. Poznata je po velikim štukama, i neobično velikoj dubini. Naročito su dobre pozicije za ribolov blizu njenog ušća u Koranu	5 ha
UKUPNO:		58 ha

Tablica 30 - Popis tekućica nad kojima gospodari KRŠ Korana na području općine Vojnić
(Izvor: Hrvatsko sportsko ribolovni savez <http://ribolovni-savez.hr/kontakti/ovlastenici-ribolovnog-prava/> i KŠR „Korana“ <http://www.ksr-korana.hr/ribolovno-područje/ostale-vode/>)

1.4.9. TURIZAM

Začetci turizma na području općine Vojnić sežu u šezdesete godine prošlog stoljeća. Izgradnja puta kroz Radonju, preko Muljave za Pernu omogućila je početak rekonstrukcije Centralne partizanske bolnice 1961., što je početak razvoja spomeničkog područja Petrove Gore. Već 1961. osnovano je Turističko društvo u Vojniću, koje je puno učinilo u promociji Petrove Gore kao spomeničkog područja narodnooslobodilačke borbe. Tada je izdan i prvi turistički vodič Petrove Gore i okoline. 1962. godine je u Muljavi, na ruševinama zgrade bivše „Našičko“, sazidan mali prizemni objekt za prihvat posjetitelja i pružanje ugostiteljskih usluga. Nazvan je pretenciozno „motel Muljava“; a nije imao ni struje, ni telefona, niti ležaja za iznajmljivanje. Tako je ustvari započelo otvaranje spomeničkog područja Petrove Gore u turističkom smislu⁶.

Kao dio spomen područja, na vrhu Mali Petrovac (507 m) je 1981. godine otvoren 37 metara visoki „Spomenik ustanku naroda Banije i Korduna“ prema idejnom rješenju autora Vojina Bakića. Spomenik je bio ujedno i vidikovac s velikim unutrašnjim izložbenim, muzejskim i podzemnim prostorom. Cijeli kompleks su činili još veliki prijemni trg, memorijalno stubište sa spomen-kosturnicom te niz drugih ugostiteljskih i pratećih sadržaja. Sve do početka Domovinskog rata spomen području je bilo cilj masovnih posjeta od strane organiziranih školskih i drugih ekskurzija, ali i individualnih posjetitelja i turista. Treba napomenuti, da je spomenički kompleks bio jedina turistička atrakcija u tom periodu, dok su sve ostale, uključujući i ostatke Pavlinskog samostana u neposrednoj blizini spomenika bile jednostavno zanemarene i potpuno zapuštene.

⁶ Izvor: Dragan I. Pajić „Pogled na poslijeratni razvoj područja kotara Vojnić“

Nakon Domovinskog rata, spomenik i njegova okolica, kao i drugi lokaliteti su više godina prepušteni zubu vremena ili se kao u slučaju samog spomenika polako devastiraju kroz otuđenje njegove vanjske obloge. Tek zadnjih nekoliko godina je učinjen napredak pa se pristupilo organiziranoj obnovi Centralne partizanske bolnice te postavljanjem video nadzora sprječila daljnja devastacija spomenika.

Iako zbog Petrove Gore područje općine Vojnić ima niz vlastitih specifičnosti, danas se u smislu turističkog razvoja ne može promatrati sasvim odvojeno od ostatka Karlovačke županije. Područjem protječe četiri rijeke – Korana, Kupa, Mrežnica i Dobra te ovaj kraj čine jedinstvenim i pogodnim za razvoj selektivnih oblika turizma. To su na primjer tranzitni turizam (uz glavne cestovne pravce), aktivni turizam (biciklizam, speleologija, planinarenje, rafting, jahanje, alpinizam), lov i ribolov, kupanje u rijekama i jezerima, kulturni turizam (gradska središta, dvorci, stari gradovi, sakralne građevine idr.), izletnički turizam, ruralni turizam (turizam na seoskim domaćinstvima, vinske ceste), te bogata gastronomска i enološka ponuda (dani piva, dani vina, gljive i dr.). Karlovačka županija ima ogroman potencijal za razvoj cikloturizma , na čemu je zadnjih nekoliko godina zaista puno učinjeno. Donesen je i Operativni plan razvoja cikloturizma Karlovačke županije i uspostavljena mreža županijskih cikloturističkih staza duža od 500 km, od kojih kroz područje općine Vojnić prolazi državna vezna ruta Barilović - Vojnić - Petrova gora - 28 km i dio kružne županijske rute (od Karlovca preko Utinje – Vojnić – Cetingrad).

S ciljem unaprjeđenja turističkih aktivnosti na području općine potrebno je utvrditi dosadašnji stupanj razvijanja turizma iskazan pokazateljem iskorištenosti smještajnih kapaciteta kroz broj dolazaka i noćenja te mogućnostima za njihovo povećanje. Pregled smještajnih kapaciteta na području općine Vojnić prikazan je u *Tablici 30*, a broj dolazaka i noćenja u *Tablici 31*:

Red. Br.	Naziv objekta	Vrsta objekta	Kategorizacija	Broj ležaja
1.	Lovački dom Muljava, Hrvatske šume d.o.o.	Lovački dom iz skupine „Kampovi i druge vrste objekata za smještaj“	Nema kategorizacije	16
2.	Obrt GORENA, Vojnić, vl. Ivan Dujlović	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj / Soba za iznajmljivanje	2 zvjezdice	18
3.	Imanje Ekodrom, Bukovica Utinjska, PRO EKO d.o.o.,	Tri kuće za odmor "Mandala", "Plant House" i "Sparrow house", iz skupine „Ostali ugostiteljski objekti za smještaj / Kuća za odmor“	3 zvjezdice	15
4.	Kuća za odmor Giovanna, Vojnić vl. Jovanka Novaković	Objekti u domaćinstvu	3 zvjezdice	2
5.	Naša mala koliba, vl. Bjelivuk Dragan, Kusaja	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	3 sunca	4
6.	Kamp "Bogata šuma" - permaculture farm and camping	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi) / Objekt za robinzonski smještaj	Nema kategorizacije	40
UKUPNO:				95

Tablica 31 - Popis ugostiteljskih objekata za smještaj na području Općine Vojnić

(Izvor: Turistička zajednica Općine Vojnić)

GODINA	MJESEC	DOLASCI			NOĆENJA		
		Domaći	Strani	UKUPNO	Domaći	Strani	UKUPNO
2019.	01.01.-31.12.	399	658	1.057	1.090	1.758	2.848
2020.	01.01.-31.12.	507	226	733	1.535	379	1.914

Tablica 32 - Ukupan broj dolazaka i noćenja na području općine Vojnić za 2019. i 2020.

(Izvor: Turistička zajednica Općine Vojnić i e-visitor)

Trenutni smještajni kapaciteti se odnose na 6 objekta različitih kategorija među kojima se izdvajaju: Lovački dom Muljava sa 16 ležaja, objekt obrta Gorena, vl. Ivan Dujlović s 18 ležaja i Imanje Ekodrom tvrtke PRO EKO d.o.o. s tri kuće za odmor s ukupno 15 ležaja; kao objekti s najvećim ukupnim brojem ležaja. Također se izdvaja kamp Bogata šuma s mogućnošću prihvata 40 gostiju u kategoriji objekata za robinzonski smještaj. Zadnjih nekoliko godina je otvoreno i nekoliko kuća za odmor, odnosno objekata za smještaj na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, koje sve od reda imaju iznimno pozitivne recenzije na stranicama „booking“ tvrtki od strane domaćih i inozemnih gostiju.

Uvezši u obzir podatke iz prethodnih tablica vidljiv je još uvijek nedostatak smještajnih kapaciteta, ali i napredak u njihovoj različitosti i njihovom ukupnom broju s obzirom na ranije godine. Primjetan je smanjeni broj dolazaka i noćenja u 2020., što je vjerojatno posljedica pandemije korona virusa.

Slika 7 – Lovacki dom Muljava

(Izvor: Hrvatske šume - <https://www.hrsume.hr/index.php/hr/turizam/nai-objekti/muljava>)

Ukupni razvoj turizma na području općine Vojnić bi se trebao zasnivati na tri pogodnosti koje ovo područje ima kao osnovne resurse:

- prostorni položaj,
- očuvani okoliš i prirodni resursi i
- kulturno-povijesne vrijednosti.

Prostorni položaj

Prostorni položaj općine Vojnić u jugoistočnom dijelu Karlovačke županije, njena dobra prometna povezanost cestama državnog značaja s većim urbanim središtema (Zagreb, Karlovac), blizina međunarodnog graničnog prijelaza s Bosnom i Hercegovinom te blizina većih turističkih središta (NP Plitvice, Rastoke, toplice Topusko), čini ovo područje idealnim mjestom za zaustavljanje i boravak turista na putu do ciljanih odredišta. Pored navedenog, ovo područje je idealna oaza mira za sve ljubitelje prirode i aktivnog odmora.

Prirodni resursi

Očuvani okoliš sa svojim karakterističnim brežulkastim krajolikom, dijelom pokriven šumama bukve, graba i hrasta, s manjim vodotocima i poljoprivrednim površinama pašnjaka, oranica i voćnjaka, predstavlja resurs koji se sve više traži na turističkom tržištu. Uz to, specifična zaštićena područja značajnih krajobraza „Petrova Gora i „Biljeg“ sa svim svojim obilježjima biološke raznolikosti, s jedinstvenim šumskim ekosustavima i staništima različitih biljnih i životinjskih vrsta, kao i kulturno-povijesnim vrijednostima predstavljaju jedinstvena mjesta za aktivni odmor i rekreaciju (više u poglavlju 1.1.3. Prirodna obilježja - Zaštićena područja).

Kulturno-povijesne vrijednosti

Značajni krajobrazi "Petrova gora" i „Biljeg"

Na cijelom području značajnih krajobraza "Petrova gora" i „Biljeg“, a posebno u uskom obuhvatu najvišeg vrha Petrovca, sačuvane su brojne kulturne i povijesne znamenitosti od antičkih vremena pa sve do suvremenog doba. Tu se izdvajaju arheološko nalazište ostataka pavlinskog samostana sv. Petra i utvrde, obilježje „kraljev grob“ hrvatskog kralja Petra Svačića, Centralna partizanska bolnica i svakako

monumentalni spomenik partizanskim i civilnim žrtvama 2. svjetskog rata (više u poglavlju 1.1.4. Kulturno povijesna baština – Zaštićena područja). U neposrednoj blizini LD Muljava postoje dvije poučne staze: „Kraljev put“ i „Rimski put“ koje prate informativne ploče s edukativnim sadržajima. Sve kulturno-povijesne lokacije značajnog krajobraza Petrova Gora-Biljeg povezuje 27 km duga planinarska obilaznica, što svemu daje jedinstvenu cjelinu koja bi se svakako trebala očuvati, urediti i proširiti pa bolje iskoristiti u turističkoj ponudi općine.

Slika 8 – Obilježje „kraljev grob“ posljednjeg hrvatskog kralja Petra Svačića i

Slika 9 – Obnovljeni „Škrgića mlin“ u Vojniću uz državnu cestu D6

(Izvor: Turistička zajednica Vojnić - <https://www.tz-vojnic.hr/upoznajte-opcinu-vojnic-destinacije-manifestacije-sto-posjetiti/>)

Ostatci starih utvrđenih gradova

Osim znamenitosti unutar zaštićenih područja značajnog krajobraza, na području općine nalaze se i ostaci starih gradova Otmić, Klokoč i Krstinja. Iako dugo godina zanemareni, uređenjem okoliša oko njih se polako vraćaju u fokus posjetitelja. U svrhu bolje posjećenosti i olakšanog pristupa osobama smanjene pokretljivosti, potrebno je svakako urediti pristupne puteve.

Stari mlinovi

Obnovom starih mlinova i njihovim stavljanjem u izvornu funkciju ostvarili bi se svi preduvjeti za njihovo korištenje kao idealnih odmorišta koja imaju dodatne edukativne sadržaje prije svih za djecu i mlade. Već obnova jednog takvog mlina u Vojniću, odmah uz državnu cestu D6 je pokazala o kakvim se turističkim potencijalima tu radi. Kao jedan oblik prepoznatljivosti ovog područja, najmanje što Općina Vojnić može učiniti u narednom periodu je zaštititi takve objekte od daljnog propadanja te u suradnji s njihovim vlasnicima postepeno započeti s njihovom obnovom.

1.5. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Društveni razvoj zajednice i s njim povezane društvene djelatnosti su od općeg značaja za razvitak lokalne zajednice, te uveliko utječu na kvalitetu življenja lokalnog stanovništva. Ulaganjem u građenje, rekonstrukciju i opremanje različitih objekata društvene infrastrukture djeluje se na podizanje općeg standarda stanovništva. Unaprjeđenjem kvalitete objekata društvenog sadržaja i razvojem njihove raznolike ponude stvaraju se i preduvjeti za razvoj

različitih oblika turizma (npr. kulturni turizam unutar kojeg posjetitelji otkrivaju specifičnosti lokalne kulture – tradicijski običaji domaća gastro ponuda i sl., uz istodobno korištenje lokalne javne infrastrukture. Društvene djelatnosti na području Općine sastoje se od:

- ◆ Lokalna samouprave: Općinsko vijeće Općine Vojnić, Općinski načelnik, Jedinstveni upravni odjel Općine Vojnić;
- ◆ Upravni odjel za opću upravu Karlovačke županije, Matični ured Vojnić;
- ◆ Podružnica Centra za socijalnu skrb Karlovac u Vojniću;
- ◆ Porezna uprava Područni ured Karlovac, Ispostava Ogulin, Samostalni izvršitelji Vojnić;
- ◆ Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Područni ured Karlovac, Ispostava Vojnić;
- ◆ Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Ispostava Vojnić;
- ◆ Državna geodetska uprava Područni ured za katastar Karlovac, Ispostava Vojnić
- ◆ Općinski sud u Karlovcu, Zemljšno knjižni odjel Vojnić;
- ◆ MUP RH, Policijska uprava Karlovačka, Policijska postaja Vojnić,
- ◆ Vjerske zajednice: rimokatolička župa sv. Antun Padovanski sa župnim uredom i crkvom u Vojniću, Srpska pravoslavna crkvena općina i uprava parohije u Kolariću i Džematu islamske zajednice Maljevac;
- ◆ Zdravstvena skrb: Dom zdravlja Vojnić s ambulantama opće medicine, stomatološkom, ginekološkom ambulantom i patronažnom te ljekarna u Vojniću;
- ◆ Odgoj i obrazovanje: Dječji vrtić Vojnić, Osnovna škola Vojnić i školska biblioteka,
- ◆ Kultura: Knjižnica i čitaonica Vojnić, Dom kulture „Kralj Petar Svačić“, kulturno-umjetnička društva: Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo „Ivan Franjo Jukić“ i SKD „Prosvjeta“
- ◆ Dobrovoljno vatrogasno društvo Vojnić i Općinski stožer Civilne zaštite;
- ◆ Udruge građana, političke stranke i druge organizacije
- ◆ sportska društva i klubovi;
- ◆ finansijske i druge uslužne djelatnosti koje obavlja poslovница Financijske agencije FINA u Vojniću,
- ◆ Pošta s automatskom telefonskom centralom i drugim uslugama za građanstvo.
- ◆ Podružnica Centra za rehabilitaciju „Nada“ iz Karlovca u Vojniću koja skrbi o odraslim osobama s invaliditetom-mentalnim i intelektualnim oštećenjima za 175 korisnika.

Planom se predviđaju veće nove površine za športske i rekreacijske sadržaje (Aqua park) zona između današnjih nogometnih terena i zapadne obilaznice, lokacija za novu pravoslavnu crkvu, dok se za ostale društvene djelatnosti, ne planiraju bitna povećanja sadašnjeih prostora.

1.5.1. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Na području općine djeluje javna ustanova za predškolski odgoj i obrazovanje djece - Dječji vrtić Vojnić koji djeluje od rujna 2009. godine od kada kroz 9-satni program nudi usluge predškolskog odgoja i obrazovanja, te prehrane i zdravstvene zaštite djece. Vrtić zadovoljava potrebe

lokalnog stanovništva po pitanju broja smještajnih jedinica za djecu vrtičke dobi (22+12 djece u jasličkoj skupini). Kroz financiranje iz EU i nacionalnih izvora, vrtić se stalno obnavlja, proširuje i oprema boljom didaktičkom i drugom opremom; čime su značajno povećani kapaciteti vrtića te ujedno podignuta kvaliteta pružanja usluga predškolskog odgoja i obrazovanja.

U prilog činjenici o demografskoj devastaciji ovog prostora može se istaći da su početkom 20. stoljeća na području današnje općine Vojnić bile dvije matične osnovne škole, u Krstinići i u Vojniću. Matična škola u Krstinići imala je područne škole u Miholjskom, Svinjici i Klupici, a matična škola u Vojniću područne škole u Kuplenskom, Kestenovcu, Bukovici, Utinji i Knežević Kosi. Nijedna od tih područnih škola danas ne radi zbog pomanjkanja djece.

Danas djeluje samo Osnovna škola Vojnić koja je u školskoj 2019./2020. imala 214 upisane djece, a u 2020./2021. njih 207 te ima prilično stabilan broj učenika zadnjih nekoliko godina. Za učenike iz udaljenih mjesta je organiziran prijevoz autobusima. Škola ima svoju učeničku zadrugu „Duga“ koja ima sekcije za izradu keramike, veza, održavanje školskog voćnjaka i kamenjara; svoj školski list „Paleta“ koji izlazi već petnaest godina; kao i veliko školsko igralište i knjižnicu.

Općina Vojnić nema srednju školu na svom području pa učenici pohađaju srednje škole u gradu Karlovcu, a manjim dijelom susjednim općinama u Sisačko-moslavačkoj županiji.

Posebnu ulogu u odgoju i obrazovanju djece, mladih ali i odraslih, ima Knjižnica i čitaonica Vojnić koja se nalazi u centru Vojnića i djeluje unutar Doma kulture „Kralj Petar Svačić“. Knjižnica ima tri svoja odjela - Odjel za odrasle, Odjel za djecu i mladež i Studijski odjel, a dugi niz godina je inicijator mnogih projekata vezano za kulturu i mlade u općini.

Najveći broj studenata iz općine Vojnić, pohađaju uglavnom Veleučilište u Karlovcu te visokoškolske ustanove u Zagrebu. Iako je broj studenata s područja općine Vojnić koji diplomiraju /završavaju sveučilišni ili stručni studij u jednoj godini relativno visok (16 u 2019. god.), nažalost vrlo mali broj njih nalazi zaposlenje u blizini i ostaje na području općine.

Zadovoljenju obrazovnih potreba odraslih za stjecanje diploma iz različitih obrazovnih programa cjeloživotnog učenja, također se pruža mogućnost u gradovima Karlovac i Duga Resa gdje se nalaze ustanove za obrazovanje odraslih (na primjer Pouka - Pučko otvoreno učilište Karlovac)

1.5.2. ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

Na području općine Vojnić, primarna zdravstvena zaštita organizirana je putem Doma zdravlja Vojnić, koji u svom sastavu ima tri ordinacije opće medicine, dvije dentalne ordinacije, ginekološku ordinaciju, patronažu i sanitetski prijevoz. Za potrebe sekundarne razine zdravstvene zaštite te preventivne i sanitarne zaštite, stanovnici općine odlaze u grad Karlovac (više u poglavljju 1.2.3. Zdravstveno stanje).

Temeljem Zakona o socijalnoj skrbi i njegovim izmjenama i dopunama (NN 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20) djelatnost socijalne skrbi obavljaju centri za socijalnu skrb i dr. ustanove socijalne skrbi te upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u skladu sa Zakonom. Na području Karlovačke županije korisnici socijalne skrbi ostvaruju svoja prava unutar četiri centra za socijalnu skrb: Karlovac, Ogulin, Duga Resa i Slunj. Podružnica u Vojniću djeluje pri CZSS Karlovac.

1.5.3. ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA

Prema dostupnim podacima Ministarstva uprave iz Registra udruga Republike Hrvatske, sa stanjem na dan 15. srpnja 2020., u općini Vojnić djeluje ukupno 31 udruga koje su navedene u *Tablici 33*. Radi se o udrugama koje okupljaju građane djelovanjem u zaštiti kulturne i prirodne baštine, udruge vezane za zdravlje građana, razne sportske udruge, udruge mladih, ženska grupa i sl. Međutim, od svih navedenih udruga najmanje trećina njih nije aktivna u zajednici, a čak 11 udruga nije uskladilo svoje statute sa Zakonom o udrugama (NN 74/14, 70/17 i 98/19), pa im prijeti brisanje iz registra udruga.

Povezivanjem lokalnih dionika dolazi do stvaranja lokalnih partnerstva nazvanih imenom *lokalne akcijske grupe* (tzv. LAG) čiji je glavni zadatak okupiti ljudske (predstavnici privatnog, javnog i civilnog sektora, te volonteri) i finansijske resurse te iste udružiti u sudjelovanju u zajedničkim projektima i doprinosima gospodarskoj i ekonomskoj konkurentnosti područja unutar kojeg djeluju. Područje općine Vojnić obuhvaćeno je Lokalnom akcijskom grupom Petrova Gora koja je osnovana 17.03.2010. s ciljem sudjelovanja u poticanju ruralnog i regionalnog razvijanja, te radi provedbe programa i projekata koji doprinose održivom ruralnom razvoju. LAG Petrova Gora koordinator je aktivnosti provedbe projekata koji se sufinanciraju se iz Programa ruralnog razvoja RH kojima se kroz dodjelu bespovratnih sredstava iz fondova EU utječe na razvoj područja koje pokriva LAG. Osim područja općine Vojnić, LAG-u Petrova Gora pripadaju općine Barilović i Krnjak koje administrativno pripadaju Karlovačkoj županiji te općine Gvozd i Topusko, koje administrativno pripadaju Sisačko-moslavačkoj županiji.

	Naziv udruge	Sjedište	OIB
1.	DOBROVOLJNO VATROGASNO DRUŠTVO VOJNIĆ	Starčevičev trg 2, Vojnić	52880129656
2.	UDRUGA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA OPĆINE VOJNIĆ	Kolarić 54 A, Vojnić	13206646145
3.	UDRUGA IZBJEGLIH HRVATA IZ SJEVEROZAPADNE BOSNE U VOJNIĆU	Andrije Hebranga 4, Vojnić	25630741026
4.	UDRUGA MLADIH "PETROVA GORA" VOJNIĆ	Vukovarska 19, Vojnić	93976186503
5.	DIJABETIČKA UDRUGA VOJNIĆ	Karlovačka 7a, Vojnić	11950943539
6.	BOŠNJAČKO KULTURNO-UMJETNIČKO DRUŠTVO "UNA"	Široka Rijeka 9, Vojnić	75419297766
7.	UDRUGA PČELARA "KESTEN VOJNIĆ"	Široka Rijeka 12C, Vojnić	31528710238
8.	KREATIVNA UDRUGA RUKE	Krešimirova 3, Vojnić	61716751366
9.	KARATE KLUB "ZMAJ"	Široka Rijeka 9, Vojnić	24169724508
10.	ŽENSKA GRUPA VOJNIĆ	Radnička 4, Vojnić	90059202840
11.	SPORTSKO DRUŠTVO "PETROVA GORA"	Krešimirova 16c, Vojnić	02861886396
12.	HRVATSKI CRVENI KRIŽ, OPĆINSKO DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA VOJNIĆ	Kralja Petra Krešimira IV 18, Vojnić	08228985638
13.	UDRUGA ANTIFAŠISTA OPĆINE VOJNIĆ	Andrije Hebranga 9, Vojnić	24807702784
14.	NOGOMETNI KLUB "Vojnić 95"	Kralja Zvonimira bb, Vojnić	79761840135
15.	STROJNI PRSTEN BRAZDA	1. Gardijska brigada, Vojnić	15813050287
16.	CENTAR ZA RAZVOJ I OČUVANJE KULTURNE I PRIRODNE BAŠTINE "ŽUTI PUT"	A. Hebranga 2, Vojnić	77594226024
17.	KONJIČKI KLUB MULJAVA	Muljava bb, Vojnić	27658793078
18.	STROJNI PRSTEN DUNJAK	Dunjak 10, Vojnić	45844538653
19.	"UDRUGA ZA BOLJE SADA - EKODROM"	Bukovica Utinjska 64, Vojnić	86745604911
20.	UDRUGA UMIROVLJENIKA OPĆINE VOJNIĆ	A. Hebranga 2, Vojnić	31887954838
21.	"UDRUGA OPĆINSKE ORGANIZACIJE UMIROVLJENIKA VOJNIĆ"	Kralja Petra Krešimira IV 3, Vojnić	75586266983
22.	UDRUGA ANTIFAŠISTIČKIH BORACA I ANTIFAŠISTA VOJNIĆ	Kralja Tomislava 17, Vojnić	05612423484
23.	PLANINARSKO DRUŠTVO "PETROVAC 512-VOJNIĆ"	Trg S. Radića 1, Vojnić	71640229923
24.	UDRUGA ANNO 3033	Živković Kosa 11, Vojnić	83614490434
25.	HRVATSKO KULTURNO UMJETNIČKO DRUŠTVO "IVAN FRANJO JUKIĆ"	A. Hebranga 2, Vojnić	67065950297
26.	UDRUGA NASELJENIH HRVATA VOJNIĆ	Karlovačka ulica 7A, Vojnić	78171741753
27.	UDRUGA RADNIKA POV RATNIKA "PETROVA GORA VOJNIĆ"	Vladimira Nazora bb, Vojnić	86405824612
28.	UDRUGA UZGAJIVAČA GOVEDA-VOJNIĆ	Krstinja 5, Vojnić	28364901756
29.	KLUB MLADIH VOJNIĆ	Starčevičev trg 2, Vojnić	18596567259
30.	LOVAČKO DRUŠTVO "SOKO" KRSTINJA	Gornja Brusovača 8, Vojnić	92566315221
31.	HRVATSKO-RUSKO DRUŠTVO PRIJATELJSTVA VOJNIĆ	Ključar 12, Vojnić	12163079184

Tablica 33 - Udruge na području općine Vojnić

(Izvor: Sistemizacija autora prema Registrusu udruga RH, stanje 15.srpna 2021.)

1.5.4. KULTURNE I DRUGE MANIFESTACIJE

Od manifestacija koje se održavaju na području općine najznačajnije su „Zelena noć“ i „Gljivarijada na Muljavi“. Zelena noć je u osnovi sportska manifestacija koju organizira Sportsko društvo Petrova gora, krajem srpnja/početkom kolovoza. Sportska događanja se odvijaju na nogometnom stadionu, a večernje druženje je u objektima Lovačkog doma „Muljava“, uz kulturno-umjetnički program kojeg organizira SKD Prosvjeta. Tu se promoviraju običaji i tradicijska jela ovog područja Korduna.

Gljivarijada je manifestacija koja se održava svake godine u mjesecu listopadu na području Petrove Gore, a koju organiziraju gljivari s područja Karlovačke županije. Manifestacija je zamišljena kao izložba jestivih i nejestivih gljiva na kojoj se razmjenjuju iskustva i pozitivni učinci gljivarenja; uspostavljaju se kontakti, a sve završava ugodnim druženjem svih ljubitelja gljiva.

Zadnjih nekoliko godina, Općina Vojnić je započela s organiziranjem „Kestenijade“ također na području Petrove Gore. Manifestacija se sastoji od sakupljanje kestena po šumama Petrove Gore, različitih edukacija i predavanja o pitomom kestenu, kao i degustacija jela od pitomog kestena uz kulturno zabavni program.

Sve tri manifestacije predstavljaju vrlo dobru osnovu za njihovo daljnje proširenje i upotpunjavanje s dodatnim sadržajima, zatim dodatnu promociju cijelog kraja i svakako, njihovo snažnije uključivanje u ukupnu turističku ponudu općine Vojnić.

1.6. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE LOKALNIM RAZVOJEM

Kako bi se utjecalo na lokalni razvoj neophodno je strateško planiranje razvoja, pojedinačnih aktivnosti i projektnih ideja. Donošenjem razvojnih dokumenata utječe se na pristup svih zainteresiranih i stvara okvir za cjelovito, transparentno i organizirano djelovanje unutar zajednice. Općina Vojnić je 2005. godine izradila i usvojila Prostorni plan Općine Vojnić, a 2016. godine donijela Odluke o izradi izmjena i dopuna Prostornog plana u kojem su postavljeni novi oblici i način korištenja prostora, uzimajući u obzir prirodne i stvorene resurse, razvojnu orijentaciju, postojeće stanje te ograničenja u prostoru. U Prostornom planu definirani su općinski razvojni potencijali u skladu sa Strategijom i Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske, Prostornim planom Karlovačke županije, kao i prostornim planovima uređenja susjednih jedinica lokalne samouprave, i sl. Dokument je više usmјeren na prostorno planiranje, a manje na identificiranje projekata koji mogu dovesti do kvalitativne promjene dosadašnje gospodarske dinamike.

Izradom Programa ukupnog razvijanja Općine Vojnić - PUR (2006.) pokušao se pokrenuti razvojni ciklus na području Općine. Dokument nije nikada doista realiziran, jer su se izmijenile okolnosti u općini i njezini prioriteti, ali je relevantan kao pokušaj zajednice u razvojnom planiranju. Općinsko vijeće Općine Vojnić 2016. godine je usvojilo i Odluku o donošenju Plana gospodarenja otpadom Općine Vojnić za razdoblje 2014.-2020. godine (Službeni glasnik Općine Vojnić br. 09/16) kao i zatvaranju Odlagališta otpada Kokirevo kojem je svrha, sukladno načelima EU iznalaženje okvira u kome će se moći smanjiti količina otpada, te istovremeno održivo gospodarenje otpadom.

Redni broj	Naziv	Godina	Autor
1.	Prostorni plan Općine Vojnić	2005.	„STUDIO URBANA“ d.o.o., Zagreb
2.	I. Izmjene i dopune Plana prostornog uređenja Općine Vojnić	2007.	„STUDIO URBANA“ d.o.o., Zagreb
3.	Strategija razvoja prerade drva i proizvodnje namještaja s naglaskom na Općinu Vojnić	2008.	Akademija šumarskih znanosti, Zagreb
4.	Detaljan plan uređenja gospodarsko-proizvodne zone	2010.	Conar-konzalting d.o.o. za građevinarstvo i usluge, Karlovac
5.	Izvješće o stanju u prostoru 2014. – 2018.	2014.	Conar-konzalting d.o.o. za građevinarstvo i usluge, Karlovac
6.	Registar imovine Općine Vojnić	2016.	Općina Vojnić
7.	Strategija upravljanja i raspolažanja nekretninama u vlasništvu Općine Vojnić za razdoblje od 2016.–2021.	2016.	Općina Vojnić
8.	Razvojna Strategija Općine Vojnić 2016.-2020.	2016.	Razvojna agencija Karla d.o.o., 2016.
9.	II. Izmjene i dopune Plana prostornog uređenja Općine Vojnić	2016.	Akteracija d.o.o., Zagreb,
10.	Strateški plan razvoja turizma na području Općine Vojnić za razdoblje 2017. - 2021.	2017.	Klinac e-grad j.d.o.o., Petrinja
11.	Programa raspolažanja poljoprivrednim zemljишtem u vlasništvu Republike Hrvatske za Općinu Vojnić	2018.	Općina Vojnić
12.	Plan upravljanja i raspolažanja imovinom u vlasništvu Općine Vojnić za 2020.	2020.	Općina Vojnić
13.	Plan razvoja Općine Vojnić 2021.-2027.	2020.	Klinac e-grad j.d.o.o., Petrinja

Tablica 34 - Popis razvojnih dokumenata Općine Vojnić
(Izvor: Sistematisacija autora)

U siječnju 2010. godine izrađen je Detaljan plan uređenja gospodarsko-proizvodne zone. Izrađivač Plana je Conar-konzalting d.o.o., Karlovac. Prema Planu prostornog uređenja zona je označena oznakom - I – izgradnja zgrada za zanatsku i industrijsku proizvodnju, trgovine, ugostiteljski objekti, skladišta, servisi i drugi objekti koji za namjene koje se zbog nepovoljnog utjecaja ne mogu locirati unutar građevinskog područja i oznakom - K2 – za izgradnju trgovačkog centra, benzinske pumpe i objekata pratećih funkcija: poslovnih zgrada, trgovina, ugostiteljskih objekata, skladišta i servisa. Poduzetnička zona Vojnić zauzima površinu 17,6 ha. Od ukupno 9,00 ha 2,00 ha je u vlasništvu Općine Vojnić, 1 ha u vlasništvu Republike Hrvatske, a 6,00 ha je u privatnom vlasništvu.

Donošenjem Strategije razvoja za razdoblje od 2016.-2020. Općina Vojnić je uključivanjem svih dionika utvrdila analizu postojećeg stanja i definirala strategiju budućeg razvoja. Strategija je sadržavala po prvi puta bazu konkretnih projekata koji su bili naznačeni kao ključni za realizaciju u narednom periodu.

1.7. BAZA RAZVOJNIH PROJEKATA – REZULTATI ZA PERIOD 2017. – 2020.

Kao sastavni dio Strategije razvoja Općine Vojnić za razdoblje 2016.-2020., bila je postavljena Baza projekata i projektnih ideja koji su bili naznačeni za realizaciju u tom periodu. Kao osnova za naredno planiranje potrebno je utvrditi sadašnje stanje njihove realizacije.

Godina	Naziv projekta	Ukupna vrijednost projekta	Sufinancirano od	Iznos su - financiranja	Udio nositelja projekta	Status
Nositelj projekta: Općina Vojnić						
2016.-2020.	Rekonstrukcija nerazvrstane prometnice "Cesta šljiva" odvojci I-VIII u Vojniću	7.350.743,43	Agencija za plaćanje u poljoprivredni, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. - 2020. TO-7.2.2.	6.078.438,10	1.272.305,33	Završen
2016.-2020.	Rekonstrukcija zgrade u općinsku tržnicu u Vojniću	4.518.869,23	APPRRR iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. - 2020. TO-7.4.1.	3.941.326,10	577.543,13	Završen (čeka se konačna isplata)
2017.-2020.	Zaštita i promocija kestena (Interreg IPA C-B-C)	252.824,33	Interreg IPA C-B-C Ukupna vrijednost projekta 589.558,39 EUR (Udio Općine 36.038,54 EUR) Europski fond za regionalni razvoj	214.900,68	37.923,65	Završen
2018.	Izrada projektne dokumentacije za izgradnju kogeneracije na biomasu	397.950,00	Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU (MRRFEU) - Program pripreme lokalnih razvojnih projekata prihvatljivih za financiranje iz ESI fondova	230.000,00	167.950,00	Završen
2018.	Izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju nerazvrstane ceste Široka Rijeka - Svinica Krstinijska	350.000,00	MRRFEU - Program pripreme lokalnih razvojnih projekata prihvatljivih za financiranje iz ESI fondova	99.000,00	251.000,00	Završen
2018.	Obnova centralne Partizanske bolnice	121.025,00	Ministarstvo kulture	100.000,00	21.025,00	Završen
2018.	Obnova starog grada Krstinja	10.030,35	Karlovačka županija	10.000,00	30,35	Završen
2018.	Sanacija postojeće nerazvrstane ceste Jurga II	408.932,63	MRRFEU - Program održivog razvoja lokalne zajednice	200.000,00	208.932,63	Završen
2018.	Projekt ulaganja u objekte dječjih vrtića Energetska obnova zgrade Dječjeg vrtića Vojnić	454.758,69	Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku - Program podrške poboljšanju materijalnih uvjeta u predškolskim ustanovama/dječjim vrtićima: 265.850,00 kn Razvojni fond Karlovačke županije: 116.640,00 kn	382.490,00	72.268,69	Završen
2018.	Nastavak sanacije Krešimirove ulice u Vojniću	154.781,35	MRRFEU - Program za financiranje projekata lokalne infrastrukture i ruralnog razvoja na područjima naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina	117.000,00	37.781,35	Završen
2018.	Izgradnja reciklažnog dvorišta u općini Vojnić	220.562,92	MRRFEU - Fond za sufinciranje provedbe EU projekata	220.562,92	0,00	Završen
2018.-2019.	Građenje reciklažnog dvorišta	1.787.930,92	Ministarstvo zaštite okoliša i energetike Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	1.313.125,19	474.805,73	Završen
2019.	Obnova centralne Partizanske bolnice	160.907,50	Ministarstvo kulture	90.000,00	70.907,50	Završen
2019.	Obnova starog grada Otmić	12.507,55	Karlovačka županija - Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Karlovačke županije za 2019. godinu	10.000,00	2.507,55	Završen

Godina	Naziv projekta	Ukupna vrijednost projekta	Sufinancirano od	Iznos su - financiranja	Udeo nositelja projekta	Status
Nositelj projekta: Općina Vojnić						
2019.	Sanacija postojeće nerazvrstane ceste „Lisići“	252.971,63	MRRFEU - Program održivog razvoja lokalne zajednice	170.000,00	82.971,63	Završen
2019.	Uređenje ceremonijalnog prostora ispred mrtvačnice u Vojniću	247.843,75	Općina Vojnić		247.843,75	Završen
2019.	Uređenje povijesno-kulturnog parka u Vojniću	628.762,83	MRRFEU - Program za poboljšanje infrastrukture na područjima naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina	250.000,00	378.762,83	Završen
2019.-2020.	Sanacija i zatvaranje odlagališta otpada "Kokirevo", Općina Vojnić	2.728.458,38	Ministarstvo zaštite okoliša i energetike Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	2.001.240,71	727.217,67	Završen (čeka se konačna isplata)
2019.-2020.	Sanacija i zatvaranje odlagališta otpada "Kokirevo", Općina Vojnić 10% nacionalog sufinciranja	235.890,09	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost 10% vrijednosti projekta	235.890,09	0,00	Odobreno do 20.09.2020. 259.161,22
2019.-2020.	Uređenje multinacionalnog centra u Vojniću Min. kulture: Opremanje kino dvorane kino platnom i opremom	838.832,69	Ministarstvo kulture - Program izgradnje, rekonstrukcije, adaptacije i opremanja kulturne infrastrukture u 2019. godini Sufinancirani iznos: 300.000,00 Središnji državni ured za obnovu i stambeno zbrinjavanje - Program za poticanje održivog povratka na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi kroz finansijsku potporu JLS u 2019. godini Sufinancirani iznos: 214.486,83	514.486,83	324.345,86	Završen
2020.	Gradnja punionice vozila na električnu energiju 2019.	112.813,25	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	33.468,62	79.344,63	Završen (čeka se uporabna dozvola)
2020.	WIFI4EU	111.934,06	Izvršna agencija za inovacije i mreže (INEA), Europska komisija Direktna uplata vaučera od 15.000,00 EUR-a OPTIMA TELEKOM-u	111.934,06	0,00	Završen
2020.	Sufinanciranje rada Dječjeg vrtića Vojnić	121.000,00	Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku Program potpore za održavanje i razvoj predškolske djelatnosti	121.000,00	0,00	Završen
2020.	Raščišćavanje i stavljanje u funkciju mlinu na rijeci Radonja	12.064,95	Karlovačka županija - Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Karlovačke županije za 2020. godinu	10.000,00	2.064,95	U provedbi
2020.	Nabava radnog stroja - kombinirke radi poticanja razvoja komunalnog gospodarstva	661.250,00	Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja - Javni poziv za sufinciranje projekata gradova i općina za poticanje razvoja komunalnog gospodarstva i ujednačavanje komunalnog standarda u 2020.	168.000,00	493.250,00	Završen
2020.	Sanacija postojeće nerazvrstane ceste u naselju Međeđak Utinjski	643.337,50	MRRFEU - Program održivog razvoja lokalne zajednice	490.000,00	153.337,50	Završen
2020.-2022.	ZAŽELI za Općinu Vojnić	926.050,00	Hrvatski zavod za zapošljavanje Ured za financiranje i ugovaranje projekata EU	926.050,00	0,00	U provedbi
2020.	Izgradnja priključaka na vodovodnu mrežu u naseljima Gejkovac i Svinica Krstinska	631.356,25	MRRFEU - Program za poboljšanje infrastrukture na područjima naseljenim pripadnicima nacionalnih manjina	200.000,00	431.356,25	U provedbi
NOSITELJ PROJEKATA OPĆINA VOJNIĆ - UKUPNO:				18.238.913,30	6.115.475,98	

Tablica 35 - Stanje razvojnih projekata Nositelj Općina Vojnić 2017. – 2020.

(Izvor: Sistematizacija autora prema podatcima Općine Vojnić)

Nositelj projekta: Dobrovoljno vatrogasno društvo Vojnić						
2018.-2020.	Vatrogasni dom Vojnić - kandidirano preko DVD-a	7.975.966,50	APPRRR iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. - 2020. TO-7.4.1.	7.448.000,00	527.966,50	Završen (čeka se konačna isplata)
Nositelj projekta: Dječji vrtić Vojnić						
2019.-2020.	Rekonstrukcija i opremanje Dječjeg vrtića Vojnić	2.822.345,13	APPRRR iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. - 2020. TO-7.4.1. Odobreno: 2.569.985,13 Vlastito: 252.360,00	2.569.985,13	252.360,00	U provedbi
Nositelj projekta: Vodovod i odvodnja d.o.o. Vojnić						
2018.-2020.	Vodovod Široka Rijeka	5.002.613,75	APPRRR iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. - 2020. TO -7.2.1.	3.980.691,00	1.021.922,75	U tijeku (čeka se izdavanje uporabne dozvole)
UKUPNO - DRUGI NOSITELJI PROJEKATA:				13.998.676,13	1.802.249,25	

Tablica 36 - Stanje razvojnih projekata drugih nositelja 2017. – 2020.

(Izvor: Sistematisacija autora prema podacima Općine Vojnić)

Godina	Naziv projekta	Ukupna vrijednost projekta	Sufinancirano od	Iznos su-financiranja	Udio nositelja projekta	Status
2020.-2022.	"Lokalno partnerstvo za otvorenu vlast" Suradnja organizacija civilnog društva i lokalnih vlasti na prevenciji korupcije i sukoba interesa u provedbi javnih politika	1.924.774,60	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva	1.924.774,60	0,00	Prijavljen - čeka se konačno odobrenje
2020.-2022.	Ulaganje u šumsku infrastrukturu: Šumska cesta u k.o. Vojnić na k.č. 4921 i 4922	7.000.000,00	APPRRR iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. - 2020., Mjera M4. TO 4.3.3. „Ulaganje u šumsku infrastrukturu“	7.000.000,00	0,00	Planiran za prijavu u 2020.
2020.-2022.	Poučna staza Vojnić	621.150,00	APPRRR iz Programa ruralnog razvoja RH 2014. - 2020. , Mjera M8. TO -8.5.2 "Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture"	621.150,00	0,00	U procesu prijave
NOSITELJ PROJEKATA OPĆINA VOJNIĆ - UKUPNO:						9.545.924,60
						0,00

Tablica 37 – Projekti u fazi prijave 2017. – 2020.

(Izvor: Sistematisacija autora prema podacima Općine Vojnić)

Iz Tablica 35, 36 i 37 je vidljivo da je u proteklom razdoblju učinjeno izuzetno puno po pitanju osiguranja finansijskih sredstava, provedbe i završetka razvojnih projekata. Ukupno je na području općine Vojnić ostvareno **32.237.589,43** kuna dodatnih sredstava dobivenih iz različitih izvora, što je uz doprinos Općine od **7.917.725,23** kuna omogućilo završetak **28** ključnih projekata izgradnje ili obnove komunalne i društvene infrastrukture, kao i drugih projekata iznimno važnih za sve građane općine Vojnić. Uz to, prijavljena su ili se planiraju prijaviti još tri projekta vrijednosti 9.545.924,60 kuna. Ovakvi rezultati u osiguranju vanjskih izvora financiranja razvojnih projekata dobivaju na značaju ako se zna da predstavljaju iznos višegodišnjeg izvornog proračuna Općine Vojnić.

2. SWOT ANALIZA

Kako bi se utvrdile razvojne potrebe i ključni potencijali razvoja na području općine Vojnić, te identificirali pojedini problemi i nedostaci, potrebno je izvršiti analizu specifičnih problema, te prepoznati razvojne karakteristike i na osnovu toga identificirati kvalitetni plan razvoja. Zbog situacije s pandemijom virusa Covid 19 nije bilo moguće organizirati veće radionice ili sastanke većeg broja dionika na jednom mjestu pa je SWOT analiza rezultat neposredne pojedinačne i elektroničke komunikacije s članovima Općinskog vijeća te održavanja niza pojedinačnih sastanaka izrađivača Plana i lokalnih dionika razvoja.

SWOT analiza Plan razvoja Općine Vojnić 2021. – 2027. je izrađena zajedničkim sudjelovanjem javnog, privatnog i civilnog sektora, koji su uputili svoje komentare i sugestije na predloženu analizu. Navedeni način je rezultirao podlogom koja je korištena prilikom SWOT analize te za definiranje općih i specifičnih ciljeva iz kojih proizlaze mjere i tipovi operacija definirani ovim dokumentom. Prilikom izrade SWOT analize sve potrebne informacije crpljene su iz primarnih izvora od lokalnih dionika, te sekundarnih izvora (prostorno-planski dokumenti, javne publikacije, statistički podaci preuzeti iz DZS, HGK, APPRRR-a, HZMO-a i od drugih).

Analiza je podijeljena na:

- I. Prirodni i kulturno-povijesni resursi i infrastruktura,
- II. Stanovništvo i ljudski resursi; društvene djelatnosti i
- III. Gospodarstvo

Rezultati prethodnih, ukupnih i sektorskih, SWOT analiza, pregledavani su i ažurirani tijekom izrade ovog Plana, kao i usuglašeni s regionalnim, nacionalnim i europskim razvojnim okvirima.

Tablica 38 - SWOT analiza – Prirodni i kulturno-povijesni resursi i infrastruktura

Izvor: sistematizacija autora

I. PRIRODNI, KULTURNO-POVIJESNI RESURSI I INFRASTRUKTURA	
SNAGE (sadašnje povoljne značajke područja općine Vojnić)	
ELEMENT	OBRAZOŽENJE
Očuvani prirodni resursi	Područje bez zagađenja zraka, vode i tla, bez zagađenja bukom, očuvana priroda – prirodni krajobrazi, šume i izvori pitke vode; nepostojanje značajnih industrijskih zagađivača, posebnosti zaštićenog krajobraza Petrova Gora - Biljeg - sve to je osnova za održivi gospodarski razvitak cijelog kraja.
Povoljan geoprometni položaj	Povoljan geografski i tranzitni položaj: blizina gradskih i općinskih središta i turističkih destinacija; blizina granice s BiH, omogućava stanovnicima općine korištenje gospodarske i društvene infrastrukture tih gradova. Zbog blizine većih gradova, pogotovo Karlovca, stanovnici se mogu zapošljavati u njima bez potrebe za preseljenjem (dnevna migracija).

Bogata kulturno - povjesna baština	Bogata kulturna baština, 7 zaštićenih kulturnih dobara, kulturne posebnosti zaštićenog krajobraza Petrova Gora - Biljeg, mnoštvo drugih povijesnih lokacija (ostaci starih utvrđenih gradova, stari mlinovi i dr.); očuvanje nematerijalne baštine kroz djelovanje KUD-ova i pojedinaca; su sve povoljne značajke koje su skoro ravnomjerno teritorijalno zastupljene i predstavljaju izrazitu snagu cijelog područja općine Vojnić.
Tlo pogodno za ekološku proizvodnju	S obzirom na očuvanost okoliša i tlo nezagađeno pesticidima, snaga ovog područja se očituje u poljoprivrednim površinama na kojima se ostvaruje ili može započeti s ekološkom proizvodnjom koja onda za dobivanje ekološkog certifikata ima manji prijelazni period. Ekološka poljoprivreda i njeni proizvodi omogućuju učinkovito povezivanje s ukupnom turističkom ponudom ovog kraja te isto tako predstavljaju osnovu koja može dalje kreirati mogućnosti za dobivanje proizvoda veće dodane vrijednosti.

SLABOSTI (sadašnje nepovoljne značajke područja općine Vojnić)

ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Mreža nerazvrstanih cesta	Nedovoljna izgrađenost sustava nerazvrstanih cesta koje povezuju naselja na području općine (većina ovih cesta je još uvijek bez asfaltnog zastora) nepovoljno utječe na sigurnost i brzinu prometa, kao i na povećana sredstva za njihovo održavanje na godišnjem nivou. Isto tako, negativno utječe na demografske prilike i ukupni gospodarski potencijal cijelog područja obzirom na to da ceste i prometna povezanost naselja, predstavljaju najvažniji faktor u realizaciji svake gospodarske aktivnosti u poljoprivredi, turizmu i drugim gospodarskim sektorima.
Nedovoljno izgrađen sustav odvodnje i vodoopskrbe	Neizgrađenost sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, kao i nedovršenost sustava vodoopskrbe u svim naseljima na području općine, potencijalno negativno djeluje na očuvanje okoliša i ukupni gospodarski potencijal cijelog područja.
Gospodarenje otpadom	Iako je zadnjih 5 godina učinjeno puno u smislu gospodarenja otpadom (zatvaranje i sanacija odlagališta Kokirevo, izgradnja reciklažnog dvorišta i dr.), potrebno je učiniti dodatni napor na podizanju razine svijesti lokalnog stanovništva o nužnosti očuvanja okoliša te odlaganja i razdvajanja otpada.
Nedovoljno razvijena društvena, sportska i druga javna infrastruktura	Radi povećanja kvalitete življenja i potrebe zadržavanja stanovništva na ovom prostoru potrebno je nastaviti ulaganja u društvenu infrastrukturu, sportske i rekreacijske sadržaje te javnu turističku infrastrukturu, osobito u dijelovima koji gravitiraju zaštićenim kulturnim spomenicima i povijesnim lokacijama.
Nedovoljno razvijena mreža širokopojasnog Interneta na cijelom području općine	Radi povećanja opće kvalitete življenja, potrebe zadržavanja starog i doseljavanja novog stanovništva i osobito za razvoj svih grana gospodarstva, potrebno je što prije učiniti dostupnim širokopojasni internet za sva naselja na području općine Vojnić.

PRILIKE (sadašnji i budući, mogući, pozitivni vanjski utjecaji)

ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
---------	--------------

Mogućnost za finansiranje razvojnih projekata kroz finansijska sredstva EU u narednom programskom periodu 2021 - 2027.	Iako općina Vojnić prema svim kriterijima spada u ruralno područje te može koristiti sredstva Programa ruralnog razvoja RH za naredni period 2021. - 2027., otvara se i niz drugih mogućnosti za sufinansiranje razvojnih i infrastrukturnih projekata iz drugih fondova EU (Regionalni razvoj, Socijalni i kohezijski fondovi i dr). Isto tako se ne smiju zanemariti sredstva iz nacionalnih i regionalnih izvora.
Izgradnja sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda	U narednom programskom periodu, potrebno je riješiti pitanje vodoopskrbe i priključenja na javni vodoopskrbni sustav svih naselja koja imaju više od 50 stanovnika te izgraditi kanalizacijsku mrežu i sustav za pročišćavanje otpadnih voda prilagođenu veličini središta naselja Vojnić i susjednih naselja, sve kako bi se utjecalo na porast zaštite okoliša, rast gospodarskih aktivnosti i podizanje ukupnog životnog standarda cijelog područja. S obzirom na to da Općina ima za većinu ovih projekata ishođene građevinske dozvole, to predstavlja priliku da se ti projekti sufinanciraju iz fondova EU u periodu 2021. – 2027.
Korištenje obnovljivih izvora energije	Razvojem i dostupnosti tehnologija za iskorištenje obnovljivih izvora energije, kao i različitim mogućnostima za finansiranja projekata otvara se pogodnost za implementiranje takvih tehnologija u skoro svim krajevima općine, kako za privatni, tako i za javni sektor.
Povećani značaj ekološke poljoprivrede i s njom povezanih specifičnih oblika turizma	Povećani značaj ekološke poljoprivrede, bolja valorizacija njenih proizvoda i s time povezanih specifičnih oblika turizma, sukladno trenutnoj situaciji i trendovima na globalnom tržištu predstavlja veliku priliku i jedan od mogućih razvojnih smjerova za cijelo područje općine Vojnić.
Tržišno aktiviranje nevaloriziranih kulturno-povijesnih potencijala	Na području općine postoji izrazito vrijedna kulturna baština s mnoštvom povijesnih lokaliteta koji nisu afirmirani i još uvijek su nevalorizirani kao turistički potencijali.
Promicanje sustava zaštite prirode, poticanje održivog razvitka i energetske učinkovitosti s ciljem zaštite okoliša	Promicanje zaštite prirode i održivo korištenje prirodnih resursa putem zajedničkih projekata javnog, privatnog i civilnog sektora predstavlja priliku ne samo u sektorima gospodarstva (poljoprivrede, šumarstva, turizma i dr.) i energetske učinkovitosti, već puno više kao jedinstveni "brend" kojim se predstavlja općina Vojnić.
PRIJETNJE (sadašnji i budući, mogući, negativni vanjski utjecaji)	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Klimatske promjene i prirodne katastrofe	Sve veći utjecaj klimatskih promjena, i s njima povezane prirodne nepogode će svakako predstavljati izrazitu prijetnju u narednom periodu, osobito na prirodne resurse koje posjeduje općina.
Sve veći pritisak na okoliš, osobito u sektoru upravljanja šumama	Bez suradnje među dionicima i bez dokumentacije koja određuje opći smjer razvoja ovog područja i konkretne razvojne projekte održivog iskorištenja i očuvanja šuma, nije moguće reducirati ovu prijetnju. Obzirom na potencijal razvoja te već postignutu razinu, šume predstavljaju krucijalan faktor razvoja cijelog područja. Neodrživo upravljanje šumama dovodi do ekoloških katastrofa i gospodarske degradacije te dugoročne stagnacije cijelog područja.
Nedovoljno poticanje stvaranja „brand“-a općine Vojnić	Ukoliko se ne izgradi jedinstvena prepoznatljivost područja općine Vojnić temeljena na prirodnim i kulturnim potencijalima s izraženim specifičnostima koje općina posjeduje izgubit će se najbitniji dio gospodarskog potencijala cijelog područja.

Ograničeno korištenje dostupnih finansijskih sredstava te spora realizacija projekata	Uz ograničena proračunska sredstava općine i neredovito objavljivanje natječaja na državnom nivou, dodatno administracija može predstavljati "usko grlo" u razvoju, pripremi, aplikaciji te kasnijoj realizaciji razvojnih projekata.
--	---

Tablica 39 - SWOT analiza – Stanovništvo i ljudski resursi; društvene djelatnosti,
Izvor: sistematizacija autora

III. STANOVNIŠTVO I LJUDSKI RESURSI; DRUŠTVENE DJELATNOSTI	
SNAGE	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Opća kvaliteta životnih uvjeta	Kvaliteta života lokalnog stanovništva očituje se prije svega u očuvanom okolišu i smirenom životnom tempu koji predstavlja u zadnje vrijeme globalno poželjnju alternativu užurbanom urbanom životu.
Dostupnost većine socijalnih usluga u središtu općine	Za razliku od mnogih manjih jedinica lokalne samouprave, velika većina osnovnih usluga je još uvijek prisutna u općinskom središtu (djecji vrtić i osnovna škola, svi oblici primarne zdravstvene zaštite, pošta, FINA, katastar, grunitovnica, ispostave porezne uprave, centra za socijalnu skrb, zavoda za mirovinsko i zdravstveno osiguranje i mnoge druge). Kao jedan od preduvjjeta za demografsku obnovu, sve ove usluge trebaju se svakako zadržati u narednom periodu.
Vojnić kao izrazito multietnička sredina	Suživot pripadnika tri etničke skupine na području općine Vojnić - Srba, Hrvata i Bošnjaka, predstavlja bogatstvo različitosti kakve ne posjeduju velika većina drugih JLS u Republici Hrvatskoj te ujedno otvara niz mogućnosti za razvoj gospodarstva i demografsku obnovu.
Tradicija udruživanja građana	Na području općine Vojnić postoji dugogodišnja tradicija udruživanja građana. Na području općine je registrirana 31 udruga koje okupljaju građane u kulturno-umjetnička društva, udruge za zaštitu kulturne i prirodne baštine, udruge vezane za zdravlje građana, razne sportske udruge, udruge mladih, ženska grupa i sl. Međutim, od svih registriranih udruga najmanje trećina njih stalno aktivna u zajednici, a čak 11 udruga nije uskladilo svoje statute sa Zakonom o udrugama pa im prijeti brisanje iz registra.
SLABOSTI	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Negativan prirođan prirast stanovništva	Na području općine izražen je negativan prirođan prirast stanovništva (kao razlika između broja umrlih i živorođene djece), što je svakako odraz svih faktora koji na to utječu: prosječna starost stanovništva, indeks starenja, odseljavanje mladih obitelji i dr.). Negativni prirast stanovništva iznosi prosječno -48,44 stanovnika godišnje!

Odseljavanje	Na području općine izražen je trend odseljavanja stanovništva u druge sredine u RH i inozemstvo, gdje zadnjih deset godina, razlika između doseljenog i odseljenog stanovništva prosječno iznosi -55,89 stanovnika godišnje. Na žalost, radi se uglavnom o mlađim obiteljima i mlađim pojedincima.
Izražen trend starenja stanovništva	Trend starenja stanovništva prisutan je na području općine kao i na području cijele Karlovačke županije, te se javlja kao rezultat većeg omjera stanovništva starije životne dobi u odnosu na mlađe stanovništvo.
Nizak udio visokoobrazovanog stanovništva	Fakultetski obrazovano stanovništvo čini manje od 2 % ukupne populacije stanovništva, što je svakako ograničavajući faktor. Uz to, uslijed nedostatka mogućnosti za zaposlenje na području općine velika većina mlađih koji završavaju visokoškolske ustanove se ne vraća na područje općine.
Slaba organizacija sustava javnog prijevoza	Slaba povezanost s Karlovcom kao i s drugim općinskim središtema u susjedstvu, nedostatan broj linija i vrlo slaba povezanost javnim prijevozom udaljenijih naselja s općinskim središtem – Vojnićem je slabost koja sigurno ima utjecaj na ukupno loše demografsko stanje na području općine.
PRILIKE	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Razvoj i unaprjeđenje sustava cjeloživotnog obrazovanja	Na prostoru općine potrebno je uvesti dodatna osposobljavanja za različita zanimanja i usavršavanja (posebice u sektoru poljoprivrede) kako bi se ne samo mlađim ljudima otvorile nove mogućnosti te stvorili dodatni uvjeti izbora na tržištu rada. Potrebno je unaprijediti programe cjeloživotnog obrazovanja (npr. poticanjem stipendiranja) kako bi se lokalnim stanovnicima dali novi modeli u pogledu usavršavanja i lakšeg pristupa tržištu rada.
Podrška razvoju civilnog društva	Na području Općine aktivno djeluju brojne udruge koje pokrivaju različita područja društvenog djelovanja. Uslijed toga otvara se mogućnost nastupa izvan općine, te promicanja tradicijskih vrijednosti izvan područja lokalnog djelovanja. Uz to, doseljeno stanovništvo održava redovite kontakte s krajevima iz kojih su došli pa je to prilika za dublje povezivanje sa sličnim udrugama iz tih krajeva u smislu zajedničkog promicanja kulturnih i tradicijskih vrijednosti pa i zajedničkog unaprjeđenja turističke ponude.
Provjeda demografskih mjera	Korištenje mjera nacionalne politike demografske obnove i programa na državnoj i regionalnoj razini za poticanje rasta nataliteta, zadržavanje stanovništva i privlačenje novog stanovništva (naseljavanje) u ruralna područja je svakako prilika i za područje općine Vojnić.
PRIJETNJE	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE

Negativni demografski trendovi u drugim ruralnim područjima RH	Negativni demografski trendovi kretanja stanovništva odraz su nepostojanja prirodnog rasta na području skoro cijele Karlovačke županije te u skoro svim ruralnim područjima RH.
Siva ekonomija i rad na crno	Siva ekonomija i rad na crno stvaraju nelojalnu konkurenčiju i smanjuju ukupne porezne prihode. Neprecizna je i zakonske regulativa, a kontrole na terenu su rijetke i neučinkovite.
Posljedice pandemije	Posljedice pandemijske bolesti COVID 19 i njihov odraz na stanovništvo nije moguće sa sigurnošću točno predvidjeti, ali je već sada jasno da će ih biti, ne samo zbog povećane smrtnosti i direktnog utjecaja na gospodarstvo već i uslijed psiholoških utjecaja provedbe različitih mjer na stanovništvo svih dobnih skupina.
Migracije	Područje općine Vojnić se nalazi na glavnom putu kojim se migranti sa Srednjeg i Bliskog istoka nastoje domaći razvijenih zemalja Europske Unije. Za staračka domaćinstva i stanovnike u naseljima općine Vojnić uz granicu s BiH, stalno prisustvo migranata predstavlja izrazitu sigurnosnu prijetnju.

Tablica 40 - SWOT analiza – Gospodarstvo

Izvor: sistematizacija autora

II. GOSPODARSTVO	
SNAGE	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Dobra resursna osnova za razvoj više vrsta gospodarskih djelatnosti	S obzirom na postojeću resursnu osnovu (očuvana priroda, izvori pitke voda, šume, nezagađeno tlo, kulturno povijesna baština i dr.) moguće je s ciljanim djelovanjem svih sektora i usklađivanjem njihovih aktivnosti ostvariti održivi ravnomjeran razvoj cijelog područja općine.
Povoljan geoprometni položaj	Općina Vojnić svojim povoljnim geoprometnim položajem blizina velikih gradova poput Karlovca, Siska i glavnog grada Zagreba, kao i blizina granice s Bosnom i Hercegovinom omogućuje pokretanje novih i intenziviranje postojećih gospodarskih aktivnosti.
Realativno povoljne cijene nekretnina	Povoljne cijene stambenih i poslovnih prostora, građevinskog i osobito poljoprivrednog zemljišta u usporedbi s urbanim središtema u neposrednoj blizini (npr. Karlovac) čini ovo područje atraktivnom lokacijom za sve vrste investicija. Isto tako, niže komunalne naknade, spomenička renta i druga davanja na razini općine u usporedbi s većim sredinama, može biti dodatno ohrabrenje za nove investicije.
Izniman potencijal za ekološku poljoprivrednu proizvodnju s većom dodanom vrijednosti	S obzirom na karakteristike tla, klimatska i druga prirodna obilježja kraja, te zadnjih nekoliko godina, razvijenu osnovu u sektor voćarstva, evidentni su potencijali za daljnji razvoj ekološke proizvodnje uz mogućnosti za dobivanje proizvoda veće dodane vrijednosti.

Rastuće gospodarske aktivnosti u sektoru šumarstva, prerade drveta i korištenje biomase u proizvodnji energije	Gospodarske aktivnosti u sektoru šumarstva i prerade drva koje se zadnjih nekoliko godina događaju na području općine i susjedstvu ukazuju na porast prometa, prihoda pa i broja zaposlenih u ovom sektoru u narednom periodu.
Značajni potencijali za dobivanje i korištenje energije iz obnovljivih izvora	Obnovljivi izvori energije skoro svih oblika su svakako jedan od značajnijih potencijala koji još skoro da nije niti iskorišten na području općine Vojnić (bio masa, solarna i geo-termalna energija i dr.).
Tradicija u obrtništvu	Dugogodišnja tradicija obrtništva i uopće poduzetništva na području općine Vojnić, kao i 38 aktivnih obrta je svakako izrazita snaga i generator razvoja gospodarstva i zaposlenosti u narednom periodu.

SLABOSTI

ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Nedostatak ulaganja u nove tehnologije	Nedovoljna su ulaganja u nove tehnologije s ciljem unapređenja proizvodnje i razine usluga u skoro svim gospodarskim sektorima koji djeluju na području općine Vojnić.
Nedostatak sustavne podrške poduzetnicima	Nepostojanje sustavne podrške poduzetnicima u svim djelatnostima na lokalnoj i regionalnoj razini, u informiranju, mogućnostima za pristup tržištu, mogućnostima financiranja poslovnih investicija kroz kreditiranje i/ili kroz EU fondove.
Neorganiziranost i usitnjjenost poljoprivredne proizvodnje	Odnosi između gospodarskih subjekata u poljoprivredi ostaju isti i pored značajno promijenjenih vanjskih okolnosti. Nema suradnje, nema zajedničkog korištenja mehanizacije, nema udruživanja niti zajedničkog nastupa na tržištu.
Neiskorišteni resursi za razvoj turizma	Nisu jasno oblikovane turističke atrakcije koje bi zadržale turiste u tranzitu dok postojeći prirodni resursi i kulturna baština su slabo stavljeni u funkciju turističke ponude. Uz to, proizvodi i usluge lokalnih poljoprivrednih i drugih proizvođača su vrlo malo povezani s turističkom ponudom.
Slaba organizacija sustava javnog prijevoza	Slaba povezanost s Karlovcem kao županijskim središtem i s drugim općinskim središtima u susjedstvu, nedostatan broj linija i vrlo slaba povezanost javnim prijevozom naselja na području općine s Vojnićem kao općinskim središte, su sve slabosti koje imaju nepovoljan utjecaj na gospodarske aktivnosti.

PRIЛИKE

ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Povoljni uvjeti za pokretanje novih poduzetničkih inicijativa u pojedinim sektorima	Povoljni uvjeti za pokretanje novih poduzetničkih inicijativa ogledaju se u dobroj cestovnoj povezanosti, prirodnim obilježjima, očuvanom okolišu, što sve stvara preduvjete za razvoj pojedinih gospodarskih sektora kao što su ekološka poljoprivreda, šumarstvo i proizvodnja složenijih proizvoda od drva, specifični oblici turizma, skrb o starijim osobama, različite uslužne djelatnosti i mnogi drugi.

Mogućnosti za razvoj specifičnih oblika turizma	Specifični oblici turizma koji su zadnjih nekoliko godina sve više traženi na tržištu predstavljaju priliku za gospodarske subjekta s područja općine Vojnić. Postoje svi preduvjeti za razvoj drugih oblika turizma koji nisu samo vezani za tranzit, kao što su: seoski, kulturni zdravstveni, sportska rekreacija i aktivni turizam, osobito cikloturizam i lovni turizam, i mnogi drugi.
Mogućnosti za proizvodnju kvalitetne hrane za lokalno i regionalno tržište	Obzirom na potencijal razvoja ekološke proizvodnje te najnovije trendove i preferencije krajnjih potrošača (zdrava prehrana i zdrav način života) postoje izraziti preduvjeti za učinkovitu proizvodnju i plasman prehrabnenih proizvoda s većom dodanom vrijednosti.
Mogućnosti za financiranje različitih gospodarskih i drugih projekata iz narednog finansijskog okvira EU 2021. - 2027.	Niz mjera koje se spominju za financiranje u narednom Programskom periodu 2021 - 2027 kreiran je za razvoj različitih djelatnosti od kojih je većina već sada zastupljena na području općine (poljoprivreda, šumarstvo, uslužne djelatnosti idr.) te razvoj komunalne i socijalne infrastrukture malih jedinica lokalne samouprave u ruralnim područjima. Sve navedeno predstavlja izrazit priliku za generiranje gospodarskog razvoja na lokalnoj razini.
PRIJETNJE	
ELEMENT	OBRAZLOŽENJE
Nedovoljno izgrađena poduzetnička infrastruktura	Problem sporog razvoja mreže širokopojasnog interneta na cijelom području općine se osobito loše odražava na sektor gospodarstva i predstavlja svakako prijetnju za ukupni razvoj gospodarstva u narednom periodu. Nedostatak poduzetničke zone smanjuje mogućnosti za veće privatne investicije.
Klimatske promjene i prirodne katastrofe	Utjecaj klimatskih promjena i s njima povezane prirodne nepogode će svakako predstavljati izrazitu prijetnju u narednom periodu, osobito na pojedine gospodarske sektore kao što su na primjer poljoprivreda, šumarstvo i turizam.
Posljedice pandemije	Već u prošlom programskom periodu je bilo moguće vidjeti snažan utjecaj posljedica pandemijskih bolesti na sve sektore gospodarstva. Mjere za sprječavanje posljedica pandemije na gospodarski sektor kao i brzina oporavka gospodarskih subjekata će svakako biti izazov i u narednom periodu.
Spora birokracija i česte promjene zakonodavnog okvira	Usporava se cijeli proces investiranja, iznimno je dugo vrijeme ishodovanja različitih dozvola, česte su promjene zakona i poreznog okvira što sve nepovoljno djeluje na nove poduzetničke ideje i pothvate.

3. VIZIJA I MISIJA

Općina Vojnić je prepoznatljivo područje koje svojim stanovnicima pruža kvalitetan život i sigurnost, koje koristeći svoju prirodnu, kulturnu baštinu i pozitivne globalne trendove na principima održivosti ostvaruje poticajno okruženje za razvoj gospodarstva i privlačnu turističku destinaciju.

4. STRATEŠKI CILJEVI, PRIORITETI I MJERE

Ostvarenju vizije razvoja općine Vojnić, pridonose ciljevi, prioriteti i mjere, a njih je moguće ostvariti putem gospodarskih, socijalnih i drugih aktivnosti i pripadajućih projektnih alata.

U sklopu ovog strateškog dokumenta definirano je nekoliko prioritetnih, glavnih razvojnih tema odnosno općih ciljeva Plana razvoja, a to su prvenstveno:

- ◆ Poboljšanje uvjeta života lokalnog stanovništva;
- ◆ Pokretanje i razvoj konkurenčnih sposobnosti lokalnog područja unutar specifičnih djelatnosti koje se mogu ukomponirati s drugim djelatnostima;
- ◆ Pokretanje novih i razvoj postojećih područja gospodarskog djelovanja s višom dodanom vrijednosti temeljene na održivom korištenju kulturno-povijesne, tradicijske i prirodne baštine.

Očekivani učinci općih ciljeva su prvenstveno: kvantitativni i kvalitativni razvoj lokalnog gospodarstva uz održivo korištenje lokalnih resursa, doprinos općem povećanju kvalitete života, poboljšanje uvjeta poslovanja u lokalnom okruženju te podizanje razine svijesti lokalnog stanovništva i razvojnih dionika o njihovom mogućem doprinosu općem održivom razvoju cijelog područja općine Vojnić.

Opći ciljevi Plana razvoja ostvaruju se putem specifičnih ciljeva odnosno strateških ciljeva razvoja na području općine do 2027. godine. Specifični ciljevi su:

1. Razvoj infrastrukture u svrhu gospodarske i demografske obnove;
2. Ulaganje u društvenu infrastrukturu u svrhu porasta atraktivnosti i sigurnosti područja za život;
3. Razvoj održivih i konkurentnih gospodarskih djelatnosti.

Vodeći se svim navedenim, metodom odozdo prema gore, definirane su prioritetne mjere čijom se realizacijom dolazi do ostvarivanja strateških (specifičnih) ciljeva, što je prikazano u *Tablici 41*.

Tablica 41 - Strateški ciljevi i pripadajuće prioritetne mjere;

Izvor: sistematizacija autora

STRATEŠKI RAZVOJNI CILJEVI	PRIORITETNE MJERE
1. CILJ: Razvoj infrastrukture u svrhu gospodarske i demografske obnove	<i>M.1.1. Unapređenje sustava nerazvrstanih cesta</i> <i>M.1.2. Razvoj sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda</i> <i>M.1.3. Razvoj sustava brzog interneta</i>
2. CILJ: Ulaganje u društvenu infrastrukturu u svrhu porasta atraktivnosti i sigurnosti područja za život	<i>M.2.1. Nastavak razvoja sustava predškolskog odgoja i skrbi te sadržaja za djecu</i> <i>M.2.2. Razvoj i unapređenje društvene infrastructure – Rekonstrukcija i dogradnja Doma culture Vojnić</i>

	<i>M.3.2. Unapređenje infrastrukture vezane uz slobodno vrijeme lokalnog stanovništva – Izgradnja Aquaparka</i>
	<i>M.3.4. Stavljanje u funkciju neiskorištene imovine u svrhu unaprjeđenja uvjeta stanovanja i rada za mlade obitelji</i>
3. CILJ: Razvoj održivih i konkurentnih gospodarskih djelatnosti	<i>M.3.1. Podrška razvoju konkurentne poljoprivrede</i>
	<i>M.3.2. Poticanje korištenje obnovljivih izvora energije kroz izgradnju kogeneracijskog postrojenja na bio masu</i>
	<i>M.3.3. Podrška razvoju selektivnih oblika turizma kroz aktiviranje nevaloriziranih kulturno-povijesnih sadržaja i bogate kulturne baštine</i>

5. HORIZONTALNI CILJEVI

Osim razvojnih ciljeva definiranih Strateškim planom iznimno su važni su i tzv. horizontalni ciljevi, odnosno ciljevi koji bi se trebali promicati u svim programima i projektima provedbe Plana razvoja, posebice u projektima financiranim iz fondova Europske unije . Horizontalni ciljevi uključuju:

- *promociju ravnopravnosti i jednakih mogućnosti*

(odnosi se na nacionalnu ravnopravnost i ravnopravnost spolova, socijalnu pravdu, jednakost i poštovanje prava čovjeka, odnosno sve javne politike i prioriteti provoditi će se s ciljem uspostavljanja ravnopravnosti i promicanja jednakih mogućnosti. U Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030 jasno stoji: „...Hrvatska će u narednom desetljeću biti društvo u kojemu nema diskriminacije na temelju rasne ili etničke pripadnosti, vjere, spola, spolne orientacije, nacionalnog ili društvenog podrijetla i invaliditeta, u kojem su svi hrvatski građani jednako prisutni na svim područjima javnog i privatnog života, imaju jednak status, jednakе mogućnosti za ostvarivanje svojih prava i jednaku korist od ostvarenih rezultata...“

Ovdje je potrebno istaći da se promocija ravopopravnosti i jednakih mogućnosti odnosi ne samo na socijalnu pravdu, ravnopravnost žena i muškaraca i ravnopravnost načonalnih manjina već i na stvaranje okruženja poticajnog za razvoj civilnoga društva koje je od neposrednog interesa za opće dobro i jedno je od temeljnih obilježja dobrog upravljanja i suvremene države koja služi svojim građanima.

Promocija ravopopravnosti i jednakih mogućnosti, također se odnosi na osobe s invaliditetom kao ravnopravne članove društva koji zaslužuju jednakе mogućnosti kakve imaju i drugi građani; s posebnim naglaskom na osiguranje jednakog pristupa obrazovanju, zaposlenju i svim javnim uslugama. Na to posebno treba obratiti pozornost kod oblikovanja projekata koji uključuju izgradnju ili rekonstrukciju komunalne i

društvene infrastrukture te isto tako ugrađivanju načela pristupačnosti u sve digitalne sadržaje za sve građane.

- ***održivi razvoj, upravljanje okolišem i smanjenje utjecaja klimatskih promjena***

Održivi razvoj podrazumijeva uravnotežen razvoj koji uzima u obzir moguće okolišne, društvene i ekonomski učinke pri planiranju i provedbi projekata i aktivnosti. Za definiranje ovih horizontalnih načela, najbolje je usvojiti definicije i objašnjenja iz uputa za prijavitelje u okviru ranije objavljenih programa i natječaja.

Održivi razvoj podrazumijeva uravnotežen razvoj koji uzima u obzir moguće okolišne, društvene i ekonomski učinke pri planiranju i provedbi aktivnosti. Iako je očuvanje okoliša samo jedna od tri dimenzije održivog razvoja (uz ekonomsku i društvenu), najveći naglasak pri procjeni doprinosa održivom razvoju se treba dati na okolišnu dimenziju jer ostale dvije dimenzije predstavljaju temeljni sadržaj Strateškog plana i odražavaju se u svim njegovim prioritetima i ciljevima. Pri tome se za projekte koji uključuju izgradnju ili rekonstrukciju komunalne i društvene infrastrukture relativno lako i jednostvano može obrazložiti njihov utjecaj na održivi razvoj i okoliš.

Međutim, ukoliko se radi o drugačijim projektima koji nemaju direktni utjecaj na okoliš, postoje druge mogućnosti promoviranja održivog razvoja kao što su na primjer: podizanje razine javne svijesti kroz edukacijske programe i medijske kampanje o važnosti brige za okoliš, ali i brige za zdravlje i kvalitetu života ljudi; nabavljanje lokalnih proizvoda i usluga kroz suradnju s ekološkim proizvođačima; promicanje solidarnosti, socijalne kohezije i pravednosti i dr. Prijavitelji mogu pružiti dokaze o internim pravilima organizacije o učinkovitom korištenju prirodnih resursa (energije, vode i sl.), izbjegavanju korištenja jednokratnih proizvoda, recikliranju, upotrebi zelenih tehnoloških rješenja i tako dokazati kako su njihovi zaposlenici upoznati s načelima održivog razvoja te ih sami primjenjuju i potiču njihovu primjenu kod partnera i korisnika projekta.⁷

Kao druga ilustracija, za oblikovanje horizontalnog načela održivog razvoja za projekte koji nisu nužno vezani za infrastrukturu, može se osloniti na Uredbu Europskog parlamenta i Vijeća kojom se uređuje primjena ESI fondova, gdje je održivi razvoj opisan kao - „posebne akcije koje uzimaju u obzir zahtjeve zaštite okoliša, učinkovitosti resursa, ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu na njih, spremnost na katastrofe i prevenciju rizika i upravljanja njima“.⁸

Isto tako, za potrebe provedbe ranijeg Operativnog programa Konkurentnost i kohezija (OPKK) izrađene su Upute za prijavitelje i korisnike o provedbi horizontalnih načela, koje navode da se u fazi pripreme projekata treba voditi računa o klimatskim izazovima i razmatrati jačanje otpornosti na klimatske promjene. Dodatno se kroz postupak procjene utjecaja na okoliš za sve zahvate/projekte, koji podliježu proceduri procjene utjecaja na okoliš (PUO) treba procijeniti na koji način planirani zahvat utječe na klimatske promjene, odnosno kako klimatske promjene mogu utjecati na planirani zahvat.⁹

⁷ Upute za prijavitelje i korisnike operativnog programa učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. o provedbi horizontalnih načela

⁸ Uredba EU br. 1303/2013, čl. 8

⁹ Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu

- *poštivanje načela dobrog upravljanja uz razvoj partnerstva i sudioničke demokracije*

Prilikom oblikovanja projekta, formiranja partnerstva i kasnijeg izvještavanja prilikom provedbe projekta, potrebno je obrazložiti kako projekt doprinosi promicanju načela dobrog upravljanja te da li se kroz provedbu projekta ostvaruje značajna suradnja s organizacijama civilnog društva i pripadnicima drugih sektora.

6. USKLAĐENOST STRATEŠKIH CILJEVA OPĆINE S CILJEVIMA EU, NACIONALnim I REGIONALnim STRATEŠKIM RAZVOJnim CILJEVIMA

Plan razvoja Općine Vojnić za razdoblje 2021.-2027. je razvojni dokument koji se pripremao dijelom i kao podloga za korištenje dostupnih nacionalnih izvora financiranja i fondova Europske unije. Tijekom pripreme dokumenta posebna pozornost je posvećena usklađenosti s ciljevima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030., i drugim strateškim dokumentima nacionalne razine (Nacionalni plana oporavaka i otpornosti 2021. – 2023., Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u RH za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu i dr).

Već iz vizije Hrvatske 2030. godine je vidljivo da oba dokumenta imaju uključene iste elemente – očuvane prirodne i kulturne resurse i učinak na poboljšanje životnih uvjeta lokalnog stanovništva:

Hrvatska je u 2030. godini konkurentna, inovativna i sigurna zemlja prepoznatljivog identiteta i kulture, zemlja očuvanih resursa, kvalitetnih životnih uvjeta i jednakih prilika za sve.¹⁰

U Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030. godine detaljno su opisani i objašnjeni različiti aspekte razvojnih potencijala, koji su podjeljeni u dvije velike kategorije: „Globalni i europski koncept“ te „Razvojni izazovi i potencijali Hrvatske u idućem desetljeću“.

Razvojni potencijali iz kategorije „Globalni i europski koncept“ su:

- Tehnološke promjene i rastuća uloga umjetne inteligencije,
- Starenje stanovništva i nepovoljni demografski trendovi u Europi,
- Klimatske promjene i održivo korištenje resursa,
- Rastuća urbanizacija i očuvanje kvalitete života,
- Sigurnosni izazovi.

Druga kategorija Razvojni izazovi i potencijali Hrvatske u idućem desetljeću osvrće se na činjenicu kako u nadolazećem desetljeću Hrvatska mora savladati posljedice krize uzrokovane pandemijom i teškim posljedicama oporavka od potresa koji su pogodili Zagreb i Banovinu u 2020. godini. te nastaviti raditi na konvergenciji s drugim državama članicama Europske unije.

U Nacionalnoj razvojnoj strategiji RH do 2030. godine u okviru četiri razvojna smjera definirani su strateški ciljevi koji će pridonijeti ostvarenju vizije Hrvatske 2030. godine:

Razvojnom smjeru „**Održivo gospodarstvo i društvo**“ pridonosit će politike usmjerene prema ostvarivanju sljedećih strateških ciljeva:

¹⁰ Nacionalna razvojna strategija RH do 2030. godine

1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo
2. Obrazovani i zaposleni ljudi
3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom
4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske.

Razvojnom smjeru „**Jačanje otpornosti na krize**“ pridonosit će politike usmjerene prema ostvarivanju sljedećih strateških ciljeva:

5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život
6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji
7. Sigurnost za stabilan razvoj.

Razvojnom smjeru „**Zelena i digitalna tranzicija**“ pridonosit će politike usmjerene prema ostvarivanju sljedećih strateških ciljeva:

8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost
9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva
10. Održiva mobilnost
11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva.

Razvojnom smjeru „**Ravnomjeran regionalni razvoj**“ pridonosit će politike usmjerene prema ostvarivanju sljedećih strateških ciljeva:

12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima
13. Jačanje regionalne konkurentnosti.¹¹

Na slikama 11, 12 i 13 prikazana su: *Ključna strateška odrednica razvoja i razvojni smjerovi Hrvatske do 2030., Razvojni smjerovi i strateški ciljevi NRS-a 2030. i Prioritetna područja javnih politika za strateški cilj 1. „Konkurentno i inovativno gospodarstvo“.*

Slika 10 – Ključna strateška odrednica razvoja i razvojni smjerovi Hrvatske do 2030.

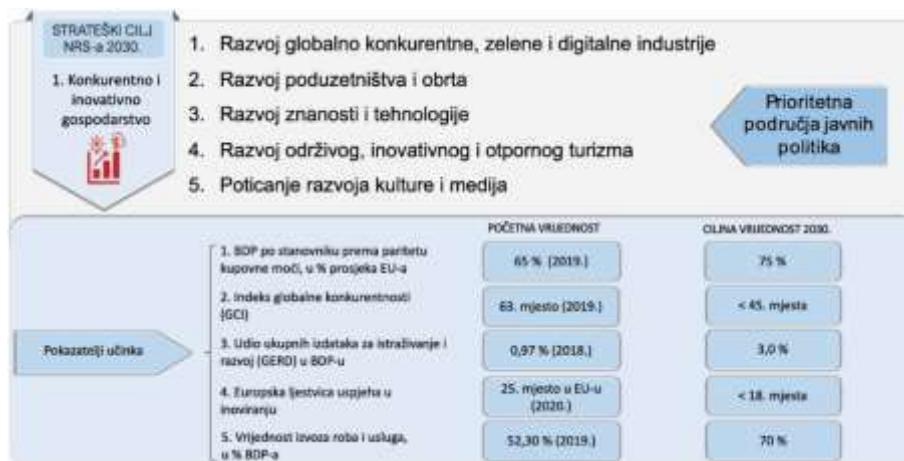
Izvor: Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

¹¹ Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

Slika 11 – Prikaz razvojnih smjera i strateških ciljeva NRS-a 2030

Izvor: Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

Slika 12 – Prioritetna područja javnih politika za strateški cilj 1. „Konkurenčno i inovativno gospodarstvo“

Izvor: Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine

Prilikom izrade Plana razvoja je uzeta u obzir sve veća važnost klimatskih promjena koje sve više utječu na sve razvojne sektore. Klimatske promjene su važan segment na koji treba obratiti pozornost ne samo prilikom izrade razvojnih dokumenata već puno više kasnije, prilikom oblikovanja projekata i njihovo provedbi.

Na temelju općih načela za definiranje mjera, analize postojećeg stanja i procjene stupnja ranjivosti i mogućih odgovora na izazove prilagodbe klimatskim promjenama za svaki od sektora je utvrđen skup mjera koji ima za cilj na učinkovit način definirati sustav prilagodbe klimatskim promjenama. Tako su u Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070., definirane mjere prilagodbe klimatskim promjenama po sektorima. Osim sektorskih mjera, u Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama je definiran i skup horizontalnih mjera, odnosno međusektorskih mjera kao što su prostorno planiranje i uređenje te upravljanje rizicima od katastrofa.¹²

¹² Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070.

Iz svega gore navedenog je vidljivo da je Plan razvoja općine Vojnić u periodu od 2021. – 2027. u potpunosti usklađen s prioritetnim područjima Nacionalne razvojne strategije RH do 2030. godine kao i Strategiji prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. Nakon usvajanja razvojnog strateškog dokumenta za naredno programsko razdoblje za područje Karlovačke županije, Plan razvoja će biti dodatno usklađen.

7. PROVEDBENI MEHANIZMI

Plan razvoja općine Vojnić sastoji se od razrađene hijerarhije - od vizije, preko strateških ciljeva, do mjera te projekata/aktivnosti za njihovu provedbu. I dok konačna uspješnost i vrijednost Plana uvelike ovisi o tome koliko su dobro „pogođeni“, osnovni sastavni dijelovi, odnosno koliko dobro ciljevi strateški usmjeravaju razvoj na način koji iskorištava snage i prednosti te prevladava i zaobilazi slabosti i prepreke; u kojoj mjeri predložene aktivnosti i projekti doista pridonose ostvarivanju određenih prioriteta i mjera. Uspješnost provedbe Plana znatno zavisi od kvalitete provedbe i upravljanja projektima, jer i najkvalitetniji prijedlozi projekata mogu doživjeti neuspjeh ako izostane njihova kvalitetna provedba.

Stoga je potrebno odrediti određene mehanizme provedbe Plana razvoja. Pri tome se prvenstveno misli na definiranje pokazatelja provedbe koji moraju biti jasni i kvantitativno određeni, te povezani s tijelima/institucijama koje su zadužene za razvoj, odnosno imaju utjecaj na provedbu mjera i aktivnosti, poštujući pri tome obvezno načelo transparentnosti. Drugim riječima, potrebno je odrediti odgovornost za provedbu, način vrednovanja kroz definirane pokazatelje, kao i tijelo koje prati i izvješćuje o provedbi. Također, jedan od izrazito važnih mehanizama predstavlja informiranje i sudjelovanje javnosti/građana u provedbenom procesu. Obzirom da se provedba temelji na projektima i programima, iznimno je važno utvrditi kriterije prema kojima će oni biti usvojeni te odrediti prioritete u realizaciji.

Uspješna provedba znači učinkovito upravljanje koje treba biti zasnovano na dobro osmišljenom, detaljnem, realnom i provedivom planu provedbe. Plan obvezno sadrži podjelu odgovornosti, strategiju financiranja i finansijske alokacije, vremenski plan te konkretnе aktivnosti, kako za provedbu, tako i za njeno praćenje i vrednovanje. Plan razvoja će pridonijeti i uspješnjem privlačenju i natjecanju za finansijska sredstva iz raznih potencijalnih izvora financiranja i to od regionalnih i nacionalnih programa i institucija Republike Hrvatske pa do onih iz EU, zatim mnogih bilateralnih i multilateralnih, vlastitih izvora, pa sve do privatnih ulagača. Ovaj Plan je ustvari podloga za utvrđivanje i određivanje prioritetnih razvojnih projekata općine Vojnić te isto tako za njihovo primjerno predstavljanje i kandidiranje za financiranje.

Plan razvoja je podložan i promjenama nakon određenog razdoblja (odnosno kad god to okolnosti nalaže), a koji se trebaju zasnovati na vrednovanju njegove provedbe te usuglašavanju s nacionalnim i regionalnim prioritetima. Ovako revidiran dokument ponovno usvaja Općinsko vijeće.

Provedbu Plana može se podijeliti u dvije osnovne faze:

U prvoj fazi, gdje najveću odgovornost ima sama Općina Vojnić i Općinsko Vijeće, potrebno je pripremiti sve dionike za provedbu, kreirati partnerstva i uvesti praksu zajedničkog donošenja

odluka. Jačanje partnerstva i izgradnja konsenzusa je potrebna iz više razloga. Sve ciljeve Plana nije moguće, niti je planirano, ostvariti isključivo lokalnim, odnosno općinskim sredstvima. Provedba treba uključiti i sve druge izvore sufinanciranja projekata. Plan je multisektorske naravi, što nameće potrebu ujednačenog i zajedničkog djelovanja većeg broja dionika koji nemaju nužno iste interese. Ovu aktivnost treba potaknuti općinska administracija uključujući aktivnosti izgradnje mehanizama suradnje između različitih razina uprave (unutarnja, horizontalna i vertikalna koordinacija), te između javne uprave, civilnog i privatnog sektora (vanjska koordinacija). Jednako je važno posvetiti pozornost informiranju i promociji ciljeva Plana razvoja, kako bi se dodatno senzibilizirala javnost. Stalna komunikacija sa širom javnosti je od iznimne važnosti.

Uz jačanje partnerstva potrebno je, u prvoj fazi provedbe, izgraditi kapacitete i provesti organizacijske prilagodbe koje će Plan učiniti operativnom. To uključuje stalno osposobljavanje službenika za upravljanje projektnim ciklusom, komunikaciju na stranim jezicima, unaprjeđenje informacijsko-komunikacijske vještina, natječajne procedure i potrebnu dokumentaciju i sl. Organizacijska prilagodba odnosi se na kanale komunikacije i koordinacije koje je potrebno unaprijediti, te s tim u svezi, osnovati i održavati jedinstvenu bazu projekata sukladno metodologiji i modelu primijenjenom na razini Županije, LAG-a i Općine. Obzirom da se pokreću i realiziraju mnoge ideje, inicijative i projekti, i to s različitim razvojnim učincima, s različitim prioritetima, sadržajima, finansijskim vrijednostima i dr., s različitim predlagateljima tih ideja i projekata, i u isto vrijeme mnogo je raznovrsnih natječaja za njihovo financiranje – Baza projekata je osnovni alat za praćenja učinaka provedbe Plana razvoja. Drugim riječima, svaki projekt za koji se traži, bilo suglasnost, potpora ili sufinanciranje, mora biti uveden u Bazu projekata.

Druga faza provedbe Plana razvoja odnosi se na samu provedbu konkretnih projekata i aktivnosti u razvoju različitih područja općine Vojnić te njihovo praćenje i vrednovanje.

7.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA PROVEDBU

Općina Vojnić

Ključnu ulogu u provedbi Plana razvoja ima Jedinica lokalne samouprave, odnosno Općina Vojnić i njezina upravna tijela. Općinsko vijeće Općine Vojnić usvaja Plan, te nakon usvajanja, redovito, razmatrajući godišnja i druga izvješća, prati njenu provedbu. Drugim planskim dokumentima koje Općinsko vijeće donosi, osigurava se provedba Plana razvoja te poduzimaju mјere iz svoje nadležnosti usmjerene poboljšanju provedbe. Načelnik Općine Vojnić usklađuje aktivnosti svih općinskih tijela i drugih dionika provedbe Plana donošenjem provedbenih akata, predlaganjem mјera provedbe, nadzorom nad provedbom tih mјera, sudjelovanjem u postupku odabira razvojnih projekata te izvješćivanjem Općinskog vijeća o provedbi i rezultatima provedbe. U okviru svog djelokruga, upravna tijela Općine prate provedbu, pripremaju i provode razvojne projekte te obavljaju druge poslove od važnosti za provedbu Plana koji su im propisima ili aktima povjereni, i to putem koordinatora provedbe kojeg imenuje Načelnik.

Razvojna agencija Karlovačke županije

Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije je regionalni koordinator razvoja, zadužena za koordiniranje gospodarskog razvoja i promoviranja Karlovačke županije kao regije iznimnog geostrateškog položaja u Republici Hrvatskoj. Njena misija je da objedini

prioritete i mjere sa područja gospodarstva, prirodnih i kulturnih potencijala, poljoprivrede i zaštite okoliša, ljudskog potencijala, kvalitete života, međunarodne i prekogranične suradnje, usmjerene su na potrebe županije, jedinica lokalne samouprave, javnih institucija, javnopravnih tijela i tijela s javnim ovlastima. Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije je koordinator projekata za područje županije, s ciljem učinkovite koordinacije i poticanja regionalnog razvoja. Osim koordiniranja pripreme i izrade županijskih planova razvoja, agencija obavlja sljedeće poslove: praćenje provedbe, poticanje zajedničkih razvojnih projekata s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te kroz međuregionalnu i prekograničnu suradnju; sudjeluje u izradi razvojnih projekata. Uz srodne aktivnosti povezane sa Planom razvoja, agencija obavlja i niz drugih aktivnosti u području promicanja ulaganja i podrške razvoju poduzetništva na području općine Vojnić.

TZ Općine Vojnić

Turistička zajednica Općine Vojnić unutar Plana i njegove provedbe, ima ulogu razmatrati godišnja i druga izvješća, pratiti provedbu Plana u sektoru turizma; inicirati, pripremati i provoditi razvojne turističke projekte te obavljati i druge poslove od važnosti za provedbu Plana.

Lokalna akcijska grupa (LAG) Petrova Gora

LAG Petrova Gora koordinator je aktivnosti provedbe projekata i sustava praćenja provedbe Plana u dijelu provedbe projekata na područjima naselja općine Vojnić, a koji se sufinanciraju iz Programa ruralnog razvoja 2021-2027 (EPFRR¹³). LAG je zadužen je za potporu i praćenje projekata koji se realiziraju iz Programa ruralnog razvoja putem svih provedbenih mjera, a posebno putem podmjere 19.2 odnosno realizaciju Lokalne razvojne strategije LAG-a za razdoblje 2021.-2027.

Javni sektor

Javni sektor, u ovom kontekstu, uključuje institucije i organizacije iz javnog sektora s područja općine Vojnić i Karlovačke županije. Dionici iz javnog sektora imaju ključnu ulogu u pripremi i provedbi projekata iz područja svog djelovanja. Jačanje i uloga javnog sektora ključni su u narednom programskom razdoblju 2021.-2027.

Civilno društvo

Organizacije civilnog društva (OCD) pokazale su se kao značajan sudionik u izradi Plana razvoja, zbog iskustva koje imaju u radu unutar okruženja koje se temelji na pripremi i provedbi projekata. OCD imaju posebno značajnu ulogu u područjima očuvanja okoliša, zaštite prirodne i kulturne baštine i razvoju ljudskih potencijala. OCD mogu aktivno utjecati na dotok dodatnih sredstava iz nacionalnih i EU fondova za financiranje razvojnih inicijativa koje ne pokrivaju ostali dionici. Aktivna uloga OCD-a u razvoju participativnih procesa u donošenju odluka, kreiranju partnerskih odnosa s javnim i gospodarskim sektorom, jedna su od ključnih razvojnih smjernica za naredno razdoblje.

¹³ EPFRR (Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj)

Privatni sektor

Privatni, gospodarski, sektor je glavni pokretač gospodarstva, stvaranja boljih uvjeta življenja i kreiranja radnih mjesta. Svrha Plana razvoja je, između ostalog, stvoriti preduvjete za što kvalitetnije olakšavanje djelovanja privatnog sektora. Ona će se, prije svega, ostvarivati razvojem suradnje i dijaloga gospodarskog i javnog sektora (obrazovnog sustava, sustava tržišta rada, podršku kroz razne programe edukacije, programe potpora, izgradnju i održavanja potrebne infrastrukture itd.). Iz tog razloga, sudjelovanje dionika iz privatnog sektora u pripremi i provedbi Plana razvoja, od izrazite je važnosti. Na taj način, djelovanje javnog sektora kontinuirano se usklađuje s potrebama privatnog sektora, naravno, vodeći računa o poštivanju načela održivog razvoja.

7.2. FINANCIRANJE

Da bi se osigurala provedba Plana razvoja Općine Vojnić na području općine Vojnić za razdoblje 2021.-2025. potrebno je privući sredstava potrebna za provedbu svih mjera. Financijski plan za realizaciju prioritetnih strateških projekata Općine sadrži prikaz potrebnih sredstava, razrađen po mjerama i izvorima financiranja. Okvirni financijski plan (za prioritetne strateške projekte) treba se izraditi temeljem podataka akcijskog plana i iz proračuna Općine te procjeni mogućnosti privlačenja sredstava iz državnog proračuna i fondova nacionalne razine, odnosno na temelju procjene mogućnosti privlačenja sredstava iz Strukturnih i investicijskih, drugih fondova EU te drugih izvora financiranja (kao mogućnosti financiranja treba uzeti u obzir i druge domaće i međunarodne izvore te privatni sektor). Akcijski plan treba obuhvatiti projekciju potreba iz definiranih izvora za svaku godinu realizacije, počevši s 2021., nakon objave definiranih operativnih programa i njihovih mjera te sukladno nacionalnom strateškom razvojnom okviru. Osiguranje i pribavljanje financijskih sredstava, kao i upravljanje tim sredstvima i praćenje njihova korištenja, važan su aspekt provedbe Plana razvoja. Obzirom da se radi o planovima do 2027., umjesto ukupnog financijskog okvira, na godišnjoj razini će se kroz proračun, definirati godišnje potrebna (indikativna) financijska sredstva.

Provedba Plana razvoja financirati će se iz sljedećih izvora:

- ◆ Proračun Općine Vojnić - planiran za kapitalna ulaganja, poticanje održivog gospodarskog razvoja, projekte u obrazovanju, programe zapošljavanja, društvenu i komunalnu infrastrukturu, za programe javnih potreba u kulturi, sportu i razvoju civilnog društva, zaštitu prirode i gospodarenje otpadom, razvoj turizma i dr. Iz proračuna su, u manjem dijelu planirana i sredstva za provedbu ostalih mjera, ali i za kandidiranje projekata za financiranje iz EU fondova.
- ◆ Proračun Karlovačke županije - udio županijskog proračuna u provedbi općinskog plana razvoja predviđen za provedbu zajedničkih projekata tj. planiran je za zajedničke projekte od regionalnog značaja.
- ◆ Sredstva državnog proračuna tj. proračuna resornih Ministarstava pojavljuju se u obliku decentraliziranih sredstava i planirana su u proračunu Općine Vojnić, ali su procijenjena i temeljem planiranih ili projekata koji su odobreni, ili se već nalaze u provedbi. S obzirom na niži indeks razvijenosti općine Vojnić, dostupna sredstva su veća u poređenju s drugim JLS s većim indeksom, i tu činjenicu svakako treba iskoristiti. Važno je napomenuti da se za ova sredstva po pojedinim Natječajima i Javnim pozivima mogu javljati i drugi civilni ili privatni subjekti koji djeluju na području općine Vojnić.

- ◆ Fondovi Europske unije – kao izvor značajnih sredstava za provedbu projekata planirani su i fondovi EU, kako (ESI) - Strukturnih i Investicijskih fondova (EFRR/EFRD, ESF, EPFRR/EAFRD, EFPR/EMFF) tako i drugih programa iz proračuna EU, a koje mogu koristiti različiti sektorski korisnici u Republici Hrvatskoj, odnosno u kojima su prihvatljivi prijavitelji i korisnici iz Hrvatske. Osim EU fondova, moguće je financiranje i iz drugih međunarodnih izvora (Svjetska banka, EIB, EBRD, Zaklade i Fondacije i sl.)
- ◆ Od ostalih izvora predviđaju se i privatni (izvori koji uključuju tvrtke, ali i fizičke osobe kao financijere i donatore) te isto tako, u vrlo malom obimu, i ostali izvori sredstava (nevladine, lokalne organizacije i sl.).

8. PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Kako bi se osigurala operativnost provedbe Plana razvoja iznimno je važno pratiti i vrednovati njegovu provedbu. To, također predstavlja osnovu za izradu godišnjih izvješća, a osnovni preduvjet je da su utvrđeni pokazatelji/indikatori ostvarenja pojedinih ciljeva, prioriteta i mjera, koji će dodatno biti usklađeni nakon objave županijske razvojne strategije za razdoblje do 2027. Uspostavom sustava praćenja i vrednovanja ovog Plana, omogućuje se efikasna i transparentna provedba. Glavni cilj ovakvog sustava je mogućnost provjere postoji li potreba za određenim programom i stvaranje sigurnosti da su dostupni resursi optimalno iskorišteni. Uz to, praćenje i vrednovanje Plana razvoja daje razinu odgovornosti koja potvrđuje do koje mjere su ciljevi određenog programa ostvareni te se povećava razumijevanje o tome što funkcioniра i kako poboljšati učinke različitih mjera i programa. Općenito, pratiti će se sljedeće skupine pokazatelja:

- ◆ stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva prioriteta i mjera,
- ◆ ostvarene rezultate i učinke na razvoj općine Vojnić,
- ◆ učinkovitost i uspješnost u korištenju finansijskih sredstava.

Za učinkovito praćenje i vrednovanje i korištenje rezultata vrednovanja potrebno je organizirati primjereno informatički sustav upravljanja i pohrane relevantnih podataka. Takav sustav treba osigurati pravodobne informacije o različitim projektima, njihovim sudionicima i rezultatima. Osnovu sustava činila bi Baza podataka koja bi minimalno trebala sadržavati:

- ◆ Osnovne podatke o svakom projektu (nositelji, vrijeme trajanja, iznos financiranja, ciljevi projekt i dr.);
- ◆ Dodatne podatke o sadržaju projekta (mjera i prioritet unutar kojih se projekt realizira, sažetak projekta);
- ◆ Ključne pokazatelje rezultata svakog projekta.

Podaci potrebni za vrednovanje prikupljaju se na projektnoj razini koja omogućuje individualno praćenje svakog projekta. S druge strane, agregirani podaci za sve projekte trebaju pružiti mogućnost transparentnog praćenja provedbe strateških prioriteta i ciljeva. Temeljem tih podataka izrađuje se izvješće o provedbi, na godišnjoj razini koje se prezentira Općinskom vijeću i široj javnosti. Praćenje napretka i vrednovanje utjecaja osigurat će potrebne informacije u svrhu javne debate, reprogramiranja i ažuriranje strateškog dokumenta, kad je to potrebno.

Postoji nekoliko tipologija pokazatelja od kojih je, za socio-ekonomski projekti najkorisnija ona koja se sastoji od: ulaznih i izlaznih pokazatelja, pokazatelja rezultata i dugoročnih učinaka. Ulazni pokazatelji pružaju informacije o finansijskim, ljudskim, materijalnim, organizacijskim i drugim resursima korištenim za provedbu projekta (na primjer ukupan proračun za provedbu

projekta, broj organizacija uključenih u provedbu projekta, itd.). Izlazni pokazatelji odnose se na izravne rezultate projektnih aktivnosti (npr. kilometri izgrađenih cesta, broj usavršenih polaznika tečaja itd.).

Pokazatelji rezultata izravno su povezani s ciljevima projekta. Oni pokazuju izravan učinak na korisnike projekta, a mogu se mjeriti fizičkim ili drugim jedinicama. Rezultati omogućuju i utvrđivanje učinkovitosti svakog pojedinog projekta. Npr. ciljevi projekta izgradnje i/ili rekonstrukcije vodoopskrbnog sustava mogu biti: a) povećanje kapaciteta sustava, b) povećanje kvalitete sustava (smanjenje vremena redukcije, smanjenje broja kvarova, kvalitetnija voda) ili c) povećana teritorijalna pokrivenost sustavom i sl. Svaki od tih ciljeva izravno je povezan s jednim od rezultata projekta: povećanim kapacitetom, povećanom kvalitetom vode ili povećanom pokrivenošću područja.

Pokazatelji dugoročnih učinaka ukazuju na posljedice koje će projekti imati u dugom roku. Oni pokazuju posredne utjecaje projekata na stanovništvo i na šire aspekte društvenog i gospodarskog razvoja (povećanje investicija, uvođenje novih usluga, promjene ponašanja pojedinaca ili tvrtki, povećanje zapošljavanja i dr.). Dugoročni učinci su povezani sa svrhom projekata, tj. s krajnjom namjenom pokretanja projekata. Svaki od tih učinaka može se kategorizirati prema ciljanim skupinama korisnika projekta koje se u pravilu dijele na: lokalno stanovništvo, lokalno gospodarstvo i lokalne, nevladine i druge, organizacije. Cilj takve podjele je procijeniti učinke projekata na ključne nositelje razvoja, a to su upravo stanovništvo, poduzetnici, jedinicu lokalne samouprave te lokalne nevladine i druge organizacije.

Kvaliteti vrednovanja pridonosi veći broj izvora iz kojih se prikupljaju podatci. Tako se smanjuje rizik gubitka na kvaliteti podataka kao posljedica postojanja jednog izvora podataka. Zbog toga je poželjno, za svaki projekt zasebno, razmotriti različite mogućnosti za prikupljanje podataka. Moguće metode prikupljanja podataka uključuju podatke iz zahtjeva za dodjelu sredstava, izvješća o završetku projekta, provedenih anketa, osobnih intervjeta, službenih statistika, fokus-grupe koje okupljaju relevantne sudionike projekta itd. Po završetku i prihvaćanju vrednovanja razvojnih učinaka Plana potrebno je s glavnim rezultatima, neposredno ili posredno, preko medija, ili njihovom kombinacijom, upoznati ključne lokalne i regionalne dionike, a obavezno Karlovačku županiju i LAG. Pri tome je posebno važno rezultate vrednovanja iskazati na razumljiv, i što objektivniji, način.

Tijekom provedbe Plana nužno je osigurati potpunu informiranost svih dionika te promidžbu rezultata provedbe Plana jer je to preduvjet učinkovitosti i optimalnosti. S tim ciljem, dobro je izraditi Komunikacijski plan čiji ciljevi su:

- ◆ Informirati širu javnost o ulozi Plana razvoja na području općine Vojnić u ostvarivanju ciljeva ravnomjernog lokalnog razvoja (pri tome obvezno koristiti web stranice Općine, Razvojene agencije i Turističke zajednice te društvene mreže);
- ◆ Informirati širu javnost o ciljevima, prioritetima i mjerama Plana razvoja na području općine Vojnić za razdoblje 2021.-2027 (pri tome obvezno koristiti web stranice Razvojene agencije i Turističke zajednice te društvene mreže);
- ◆ Informirati dionike i potencijalne korisnike, na lokalnoj razini, o dostupnim mogućnostima sufinanciranja razvojnih projekata;
- ◆ Osigurati transparentnost provedbe;
- ◆ Osigurati pozitivno medijsko pokrivanje aktivnosti koje se provode kroz aktivovan i direktni pristup predstavnicima medija.

Plan razvoja općine Vojnić odnosi se na razdoblje do 2027. godine. Tijekom razdoblja trajanja, predviđena je minimalno 1 revizija dokumenta, negdje u sredini provedbe, i to radi promjena koje mogu biti nastupiti u nacionalnim i regionalnim programskim dokumentima.

Vanjsko vrednovanje pokazatelja provedbe i samog dokumenta (*Ex ante evaluacija*) iznimno je važno i trebalo bi biti provedeno nakon izrade oba nacrtta ažuriranog Strateškog plana. Vanjsko vrednovanje jedan je od glavnih alata efikasnog upravljanja¹⁴. Njegova osnovna svrha je poboljšanje operativnosti Plana razvoja područja općine Vojnić, a time i cjelokupnog procesa programiranja. Cilj vanjskog vrednovanja je i optimizacija izdvojenih sredstava te poboljšanje kvalitete razvojnog programiranja.

Vanjsko vrednovanje uključuje procjenu: postojećih i dugoročnih potreba; ciljeva koje treba postići; kvalitetu indikatora i očekivanih rezultata; ciljeva, u smislu utjecaja, u odnosu na osnovu analizu stanja; dodanu vrijednost lokalnoj zajednici, odnosno, usklađenost prioriteta zajednice i sektora s planiranim prioritetima i mjerama, te analizu prethodnih iskustava iz programiranja s preporukama za poboljšanja. Uloga vanjskog procjenitelja je nezavisna procjena i preporuke za izmjene tehničke provedbe ili politika vezanih uz postupak izrade strategije, u smislu poboljšanja i jačanja njezine kvalitete. Vanjsko vrednovanje treba doprinijeti postizanju nužne povezanosti Plana razvoja sa županijskim planovima razvoja, te njegove usklađenosti s drugim, nadređenim, nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima, kao i onima na razini Europske unije.

9. BAZA RAZVOJNIH PROJEKATA OPĆINE VOJNIĆ

Baza razvojnih projekata Općine Vojnić je ključni alat za praćenje i vrednovanje ostvarenja ciljeva Plana razvoja Općine Vojnić do 2027. Pri njenoj uspostavi, iznimno je važno uključiti sve dionike koji imaju ili planiraju projekte koji se odnose na područje općine Vojnić. Pri tome je osobito važno da Baza obuhvati i projekte privatnog i civilnog sektora. Baza projekata je „živi“ dokument koji se mora redovito ažurirati i biti transparentan i vidljiv svim zainteresiranim. U *Tablici 42* prikazani su samo projekti Općine Vojnić i njenih javnih poduzeća

¹⁴ EU Commission's Communication, SEC 2001, 1197/6&7

Baza razvojnih projekata Općine Vojnić				
	Naziv projekt	Opis	Vrijednost projekta	Nositelj
1.	Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda	Izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda za naselje Vojnić	7.200.000,00	Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o.
2.	Transportni kolektor do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Vojniću	Izgradnja sabirnog kolektora koji će primiti otpadne vode sa 6 izljevnih mesta i transportirati ih do uređaja za pročišćavanje	5.000.000,00	Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o.
3.	Vodovod Ključar	Izgradnja magistralnog cjevovoda sustava do naselja Ključar	2.000.000,00	Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o.
4.	Vodoopskrba naselja Brdo Utinjsko i Kosići	Izgradnja magistralnog cjevovoda sustava do naselja Brdo Utinjsko i Kosići - nastavak	610.000,00	Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o.
5.	Vodoopskrba naselja Vilin Križ, Krstinja, Dejanović Križ i Džaperovac	Izgradnja magistralnog cjevovoda za naselja: Vilin Križ – Dejanović Križ i Vilin Križ – Krstinja (uključujući i odvojak za naselje Džaperovac)	4.300.000,00	Vodovod i odvodnja Vojnić d.o.o.
6.	Kogeneracija na biomasu	Izgradnja postrojenja kogeneracije na bio masu ukupne snage 1 MW, za proizvodnju el. energije, grijanje na toplu vodu zgrada javnih subjekata u centru naselja Vojnić, grijanje vode u Aquaparku, javnu rasvjetu idr.	27.500.000,00	Općina Vojnić
7.	Aquapark u općini Vojnić	Izgradnja Aquaparka sa sadržajima za sve uzraste posjetitelja u cilju povećanja društvenih sadržaja, razvoj turizma i stvaranje novih radnih mesta, Osim servisnog dijela i parkirališta, Aquapark će imati više bazena (za igralište, odbojku, pikigin, bazen sa caffe barom, bazen za odrasle te kao posebnu atrakciju dva tobogana (28m i 16m). Višak toplice vode u ljetnjem periodu i z ko generacije bi se koristio za zagrijavanje vode u Aquaparku što značajno doprinosi održivosti cijelog projekta tijekom duljeg perioda godine.	20.000.000,00	Općina Vojnić
8.	Uređenje multinacionalnog kulturnog centra - Rekonstrukcija i dogradnja Doma kulture Vojnić	Rekonstrukcija i dogradnja Doma kulture Vojnić da se dobije funkcionalan prostor za djelovanje lokalnih udruga i vijeća nacionalnih manjina.	3.930.000,00	Općina Vojnić
9.	Rekonstrukcija ne razvrstanih prometnica na području Općine Vojnić	Asfaltiranje nerazvrstanih prometnica ravnomjerno na cijelom području općine Vojnić	10.000.000,00	Općina Vojnić
10.	Širokopojasni Internet	Dovođenje širokopojasnog superbrzog pristupa interneta s podržanom brzinom od 1Gbit/s za Općinu Vojnić	5.000.000,00	Općina Vojnić

Tablica 42 - Izvodak iz Baze projekata Općine Vojnić;

Izvor: sistematizacija autora